

HATTYÚK TAVA

Színes japán rajz-mesefilm

MOKÉP VIDEOTÉKA
VI. Majakovszkij u. 40.

TOEI COMPANY, LTD.

T. NODA
T. TSUJI

Kedves Olvasó!

Mióta színesben jelenünk meg, 1987 júniusa óta, sikerült tartanunk a 48 oldalas lap 39 forintos árát. Időnként ugyan némi magyarázkodásra szorultunk, de azért sikerült megkímélni Önt, Kedves Olvasó, a garasos gazdálkodás részleteinek taglalásától. Pedig lenne mit megmagyarázni. Elegendő például csak a múlt év végére gondolni, amikor a hazai ipar jövőtéből a rendszeres megjelenésből sikerült újból afféle „melegpétés-újsággá” alakulnunk: hol a hónap végén, hol a következő hónap elején-közepén kerültek az újságosstandokra lap-számaink. Vagy a papír: miután 1988 júniusában bejelentettük, hogy ezután belső, kétszín-nyomásos oldalainkat is fényezett papírra nyomtatjuk, ime, újra itt a régi ofszetpapír. Ki gondolta volna, hogy a jó minőségű fényezett papírt egyszerűen nem gyártja tovább a papírgyár?

A levelek tanúsága szerint hónapról hónapra szinte ugyanazok veszik meg a Video Magazin. Leghűségesebb olvasóinkat nem is terhelnek ilyen panaszáraddal, ha a címlapon nem utólfára találkoznak a 39 forintos árral. Mi már tudjuk, hogy csatát veszítettünk a hazai valósággal szemben. Februártól 10 forinttal emelnünk kell a Video Magazin árát. Másfél év alatt többször volt papíráremelés, a nyomda emeli a művelői költségeket, némileg a honoráriumok is nőttek: a régi áron – már veszteségbe fordulva – a magazin szinte meg önmagát. Igéni ilyen körülmények között csak egyet lehet: maradunk továbbra is az intézményektől, gyártóktól, kereskedelemtől független, csakis az olvasónak, Önnek felelős lap.

Biro Zoltán

video

ötlet

magazin

VIDEOVILÁG

Videokeverők amatőröknek ...	14
Figyelő szemek	14
Kiköpött és befogadott kazeták	16

FILMGLÓBUSZ

Jog a halálhoz • Zeus, a görög • Creepo Zoids • A sztriptízátan-cosó halála	4
Kaliforniai Bikák • Elcsérelve • Vadromantikus vakáció • Az igazgató	6
Pornófilmekről – a pornórendező szemével	9
Lelkünk sötét New Yorkja	38
A kínai Peter Pan igaz története	46
Rocktérítő	44

TESZT ÉS TECHNIKA

Bekukucskáltunk	18
Tisztítsuk, vagy ne?	24
Kamerasuli VII.: Varázslatos előtétek	41

HÁZUNK TÁJA

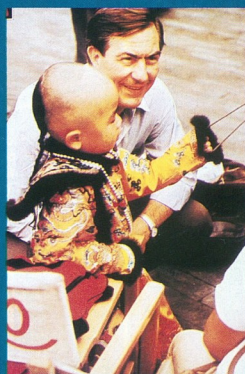
Műholdhelyünk már van	28
Kábelügyi gondolatok	29
Francia videoforradalom Budapestén	30
Mokkén Videotéka	31
Sikerlista	31
Videovilág	32
Videózni vagy politizálni?	32

VÁSÁRLÁS

Böngéző	34
Katalógus díjmentesen	35
Szocialista videokép	36
Keres-kínál	37

KILÁTÓ

A televízió Loch Ness-i szörnye	26
Meddig nő a tévézési idő?	26
Sky-takaró	26
Mi lesz a Super Channellel?	26
Parabolaláz	27
James Bond és Rambo Moszkvában	27
Videókölcsmzés műholdról	27

Az Ötlet hetilap magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla
 Szerkesztő: Bíró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
 Képszerkesztő: Kiss Árpád • Olvasószerkesztő: Berkes András
 Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
 Levélcím: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363
 Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
 Felelős kiadó: dr. Király G. István igazgató
 Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.
 Kossuth Nyomda, Budapest 88.0716 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
 Terjeszti a Magyar Posta
 Címlap: Carlo
 HU ISSN 0237-5141

Bármilyen hihetetlen, a tolokocsiban ülő hölgy nem más, mint Raquel Welch! A hollywoodi szexbomba ezzel a filmmel élete legnagyobb szakmai kihívásának tett eleget. Alakításával végleg meggyőzte a kételkedőket: nemcsak vonzó testi adottságaival, hanem színészi tehetségével is képes a nézőket meghódítani.

Miután az eutanázia, a „kegyes halál” egyre gyakoribb vitatémája a világsajtónak, bizonyára sokak érdeklődésére tarthat számot a film. A főszereplő Emily Bauer (Raquel Welch) gyógyíthatatlan betegségben, sclerosos multiplexben szenved. A valaha életvidám, egészséges anyának először megbénul az egyik lába, aztán fulladozik, végül pedig már csak tolokocsival tud közlekedni. A betegség megjelenítése éppoly kíméletlen, mint maga a kór. Emily egyre rosszabbul lesz, s egyre nehezebben viseli el, hogy terhére van a családjának, hogy nem tudja betölteni a feleség és anya szerepét. A depresszió elkerülhetetlen. Teljes bűnultságában az asszony azt suttozza férjének: „Meg akarok halni”.

A férj először megdöbben, de aztán ráébred: az egyetlen dolog, amit a feleségéért tehet, hogy megszabadítja kibirhatatlan gyötrelmeitől. Megkezdődik a férj harca a hivatalokkal, amelyek természetesen hallani sem akarnak a lélegeztetőgép kikapcsolásáról.

Végül egy magánklinika vállalja, hogy Emilyt a halálba altatja.

Jog a halálhoz

(RIGHT TO DIE)

Főszereplők:
Raquel Welch,
Michael Gross
Rendező: Paul Wendkos
110 perc

Creepo Zoids

(CREEP ZONE)

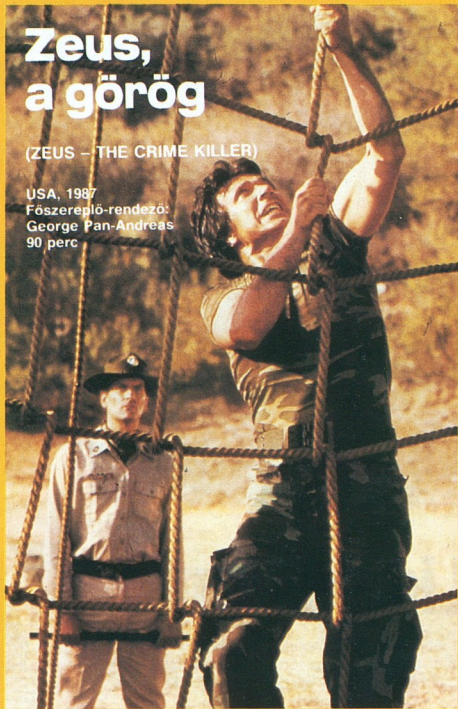

USA, 1987
Főszereplők: Ken Abraham, Michel Aranda
Rendező: David DeCoteau
90 perc

Zeus, a görög

(ZEUS - THE CRIME KILLER)

USA, 1987
Főszereplő-rendező:
George Pan-Andreas
90 perc

A film főszereplője, Zeus, a Los Angeles-i rendőrség különleges ügynöke abban hasonlít mitológiai névrokonához, hogy ha kell, ő is odacsap a gonosznak, igaz, nem mennykövel, hanem jól irányított karateütésekkel. A mi Zeuszunk is görög származású, és egyébként is keverék – sőt robbanókeverék! – Bruce Leenek és Alexis Zorbasnak.

Zeusz veszélyes kábítószer-kereskedők nyomára bukkan. Vad lövöldözés kezdődik, melynek során megölik a kollégáját, aki egyben a barátja is.

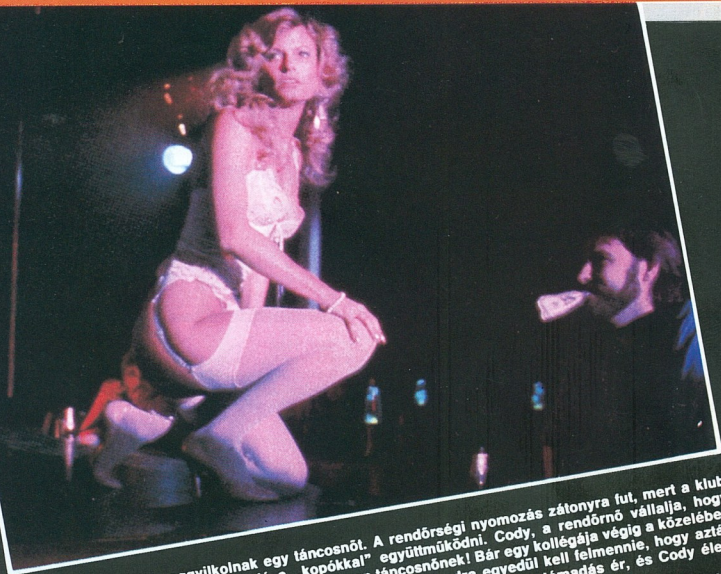
A bűnözők is fenik a fogukat a létüket veszélyeztető Zeusra: „vérdíjat” tűznek ki a fejére, úgyhogy a szuperrendőr már a saját kollégáitól sem érezheti magát biztonságban.

Miután a hagyományos módszerekkel sehogy sem boldogul, két egykori vietnami bajtársával „rambósítják” magukat, és leszámolnak a kábítószermaffiával.

Mióta az első növendékszörnyeteg kidugta a fejét a *Nyolcadik utas*: a *halál* című film egyik szereplőjének hasfalán, futószalagon készülnek a horrorkedvelők nézőket is riogtató szándékú szörnyfilmek.

A főhős rendszerint egy váladéktól csöpögő, zöldes-feketés színű, izelt végtagokkal és rovarszerű, fölöttébb undorító koponyával rendelkező egyed, amelynek legkedvesebb elfoglaltsága az emberi faj példányainak szétmarcangolása. A klasszikus *Nyolcadik utas* – az időközben elkészült, tán még színvonalasabb második részzel (*A Bolygó neve: Halál*) együtt – olyan jól sikerült, hogy a nézőközönség látatlanban is vevő a háborzongató szórakozásra. Ebben nem kis szerepe van az egyre tökéletesedő hollywoodi technikának.

A *Creepo Zoids* Amerikában játszódik, egy képzeletbeli atomháború után. Öt túlélő – két nő és három férfi – egy föld alatti laboratóriumba menekül a sugárzás elől. A laboratóriumban a háború kitörése előtt sikertelen génkísérleteket folytattak, s ezek következményeként kiéhezett szörnyek settenkednek a sötét folyosókon. A szörnyeknek meg a szokottnál is jobban csöpög a nyáluk az inycsiklandó „vacsera” láttán, csak azzal nem számolnak, hogy a gyanútlan látogatóknak – ha már túléltek egy atomháborút! – egyelőre semmi kedvük meghalni.

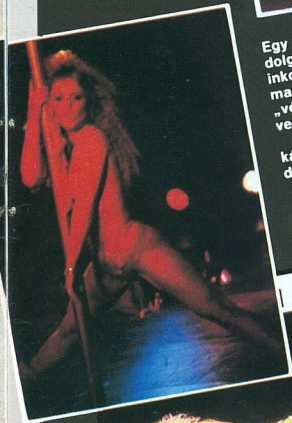
USA, 1987
Főszereplők:
Kay Lenz, Grey Evigom
Rendező:
Katt Shea Ruben
83 perc

Egy sztriptizbárban meggyilkolnak egy táncosnőt. A rendőrségi nyomozás zátonyra fut, mert a klub dolgozói közül senki sem hajlandó a „kopókka” együttműködni. Cody, a rendőrnő vállalja, hogy inkognitóban beépül a klubba, mi több, egyenesen táncosnőnek! Bár egy kollégája végig a közelében marad, hogy szükség esetén a segítségére legyen, a színpadra egyedül kell felmennie, hogy aztán „végigvetkőztesse” a számát. Időközben több sztriptiztáncosnót is halálos támadás ér, és Cody élete veszélybe kerül.

A film jól sikerült krimi, kellemes sztriptizjelenetekkel, amelyek a mélyebb tartalom hiányáért kárpótolhatják a nézőt. További érdekesség, hogy a rendező, aki egyben a forgatókönyvet is írta, diplomás pszichológus, s a rendezői munkái előtt színésznőként dolgozott jó néhány filmben.

A sztriptiztáncosnő halála

(STRIPPED TO KILL)

Kaliforniai Bikák

(CALIFORNIA BULLS)

Chicago-i Medvék, Detroiti Oroszlánok, Washingtoni Rézbőrök, Atlantai Sölymok és Los Angeles-i Fosztogatók. Ezek nem gúnynevek, hanem egy halálosan komoly, mondatnyi vérre menő játék résztvevői, az egyesület állomábeli első osztályú fociliga csapatait hívják így.

A név hűen fedi a valóságot. Az amúgy normális férfiak az öltözből már mint modern gladiátorok jönnek ki – sisakban, válltömésekkel. A csikos ruhába öltözött bírók sipolnak, és a két csapat egymásnak ront. A cél az, hogy a tojás alakú labdát ki tudja elrúgni, megfogni, vagy a vonalra helyezni – s mellékesen az ellenfél játékosait leteríteni, elrántani, elsodorni, összezúzni, megsemmisíteni. A játék egyesek szerint borzasztóan izgalmas – bár a labda az esetek többségében csupán másodpercekig van játékban. A maradék tízperceket a helyi zenekar játéka és a hangulatot tetőfokára vivő, egyenruhába öltözött lányok statisztálása mellett, taktikai megbeszéléssel töltik a csapatok. Az eredményjelzőre pontok kerülnek, s végül valamelyik csapat nyer.

Az európai focihoz szokott nézőnek ennyi vagy még ennyi sem derül ki egy amerikai focimeccsből, ami pedig az amerikai férfiak százezreit köti a tévékészülékhez hétről hétre. A hallatlan népszerűségnek hála, óriási pénzek folynak be az NFL – a fociliga – kasszába. A sztár csapat a mennyekbe megy, s vele együtt részesedik a dicsőségben – és annak anyagi vonzataiból – a menedzser, a szponzor és maga a játékos is. Ezt a különös világot mutatja be, a nem amerikai nézőnek is élvezetes stílusban a California Bulls, azaz a Kaliforniai Bikák című videoforgalomba Nyugat-Európában. A sorozat főhőse az edző, Ernie Denardo, a Bikák és a maffia helyi „kirendelt-sege”. Ez utóbbi természetesen – tudván, hogy a csapat potenciális aranybánya – meg szeretné kaparintani a klubot.

A küzdelem tehát „kétfrontos”, egyrészt a zöld füvön, másrészt a dopinglaborokban, fehér asztal mellett, és a puha ágyakban dőlne el a Bikák jövője, ha a derek edző és tanítványai ezt szótlanul túrnék. De hát nem olyan fából faragták ezeket a fiúkat. Felviszik a harcot más gengszterek ellen is...

USA, 1985

Főszereplők: Geoffrey Scott, Delta

Burke, Clayton Landley

Rendezte: Rod Daniel, Bruce Seth

Green

105 perc

Elcserélve

(LIKE FATHER, LIKE SON)

USA, 1987

Főszereplők: Dudley Moore,
Kirk Cameron,
Sean Austin

Rendezte: Rod Daniel

98 perc

Két év szünet után újból jelentkezik a filmvilágban Dudley Moore, a szuperkomikus. Rádásul parádés szereppel.

Dr. Jack Hammond szívsebész (Moore játssza) a felesége halála óta csak a munkájának él; búcsút mondott az élet örömeinek, és kizárólag a karrierjére koncentrált. A rágógumizó asszisztenseken mélyen felháborodik, a csinos apóknóket pillantásra sem méltatja – egyszerűen a tökéletes főnök. A fia, Chris nem ilyen. Mondhatni, szöges ellentéte az apjának: rajong a dzsipekért, a lányokért meg a könnyűlétkéért. Erthető hát, ha apa és fiú kapcsolata korántsem felhőtlen.

Az igazi bonyodalmak akkor kezdődnek, amikor egy indiai varázssítáltól (amit a papa tévedésből felhajt) a fiú testébe költözik az apa személyisége és viszont. Ez nagyszerű alkalomt szolgáltat Dudley Moore-

nek a tinédzser-bolondozásra, amit a kitünő színész maradéktalanul ki is használ.

Az „elcserélt” – főszereplők különbözőképpen érzik magukat új bőrükben: Chris – az apja képében – végigjárja az addig tiltott éjszakai bárókat, élvezi a hitelkártya előnyeit, az apja főnökének a feleségével cicázik és a kórházban üvöltő heavy-metall zenét hallgat.

A szívsebész viszont – fia fizimiskájában – percek alatt az osztály leggyűlöltebb stréberjévé válik, lejárta ön magát meg a társait a váltófutasban, és még az iskola „nagyfiú-jával” is összerúgja a port.

Chris is bajba kerül, amikor egy nehéz műtétet kellene elvégeznie, rádásul apjának régi nőismerősei is zaklatják.

Reggel aztán apa és fia megegyeznek abban, hogy ez így nem mehet tovább, meg kell találni a varázssítal ellen-serét.

Vadromantikus vakáció

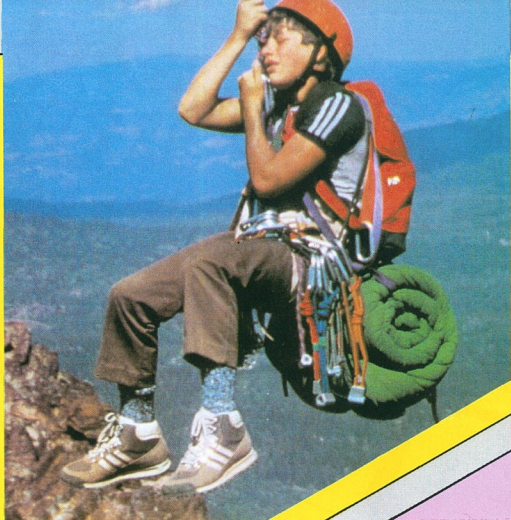
(WHITE WATER SUMMER)

Alan Black elkényeztetett New York-i fiúcska, akit a szülei nyáron elküldenek egy igazi „vadromatikus” túrára, hogy csemetgőjük belekóstoljon az élet nehézségeibe. Nem is sejtik, hogy elhatározásukért a fiuk csaknem az életével fizet.

Alannek semmi kedve az „izgalmas” egyhetes túrához, mert tudja, hogy a túravezető csakis egy tudálosok egyetemista vagy felöltött lehet, aki persze pontosan kikalkulálja a veszély mértékét, és egy milliméterrel sem megy előbbre az abszolút biztonságosnál. A szüleivel folytatott vitában alulmaradva, Alan kénytelen-kelletlen becsomagol, és nekivág az olyannyira utált vakációnak.

Rossz sejtelmelme sajnos beigazolódnak: Vic, a túravezető még a szokásosnál is ostobább, és Alan a megismerkedésük után nem sokkal összeütözöskésbe kerül vele. A túrázás-kenuzás-hegymászás lassanként Vic és Alan párharcává válik.

Egy nap aztán fehéren-feketén kiderül, hogy Vic nemcsak ostoba, hanem hitvány alak is. Otthagyja Alant, aki kötélen csúng egy szakadék fölött, s hidegvérrel „tovább”-ot vezényel a túra többi résztvevőjének. Alan pedig megismeri a halálfélelmet.

USA, 1987

Főszereplők: Sean Astin,
Kevin Bacon

Rendező:
Jeff Bleckner

90 perc

USA, 1987

Főszereplők: James
Belushi, Rae Dawn
Chong, Michael Wright

Rendező: Christopher Cain

109 perc

Az igazgató

(THE PRINCIPAL)

Az amerikai tanulóifjúság fegyelmezése egyre megoldhatatlanabb feladat elé állítja az ottani tanártársadalmat. A filmekben pedig a „gyermekszelídítő” tanárok kezdenek hasonlítani a bűnözőkkel szembezálló magányos szuperrendőrré, akinek fő fegyvere az erőszak. Az igazgató című film főszereplője egy fiatal, lobbánékony tanár, aki úgy mutatkozik be, hogy darabokra tör egy vadonatúj Porschtét a baseball-ütőjével. Mentésére szóljon, hogy a kocsi gazdája elszerezte tőle a feleségét. Büntetésként szegénytelenül viselkedéséért előléptetik; egy olyan középiskolának lesz az igazgatója, amely már nem is iskola, hanem valóságos büntanya. Napirenden van az erőszak, a kábítószer-kereskedelem, a nők megerőszkolása; a tantestület lehetetlen és látszólag beletörődött abba, hogy a civilizált világhoz nem sok köze van a Brandel High Schoolnak.

Az új igazgató, Latimer felgyúri az ingujját, és munkához lát, hogy kitalarítsa a disznólat. A dolog mindaddig viszonylag rendben megy, míg Latimer szembe nem kerül Duncannel, a fekete bőrű bandavezérral. A megszegyentett semmirekellő bosszút esküszik az új igazgató ellen, és hadüzenetként mindjárt öcskavasat is csinál(tat) Latimer mérge-drága motorkerékpárjából. Az igazgató elfogadja a kihívást, és a következő találkozásokkor sok ezer dollárnyi herointól „szabadítja meg” a gátlástalan tanulóit. Felgyorsulnak az események. Az egyik fiatal tanárnőnek eltörik a karját egy sikertelen erőszakos kísérlet során, egy iskolásnak pedig – aki az igazgató pártján van – késsel összeszabdallják az arcát.

Latimernek vörös kód lepi el az agyát, és elindul, hogy leszámoljon Duncannel.

**Csúcsminőség!
Szuper
technika!**

JVC

Panasonic

SHARP

SANYO

BASF

ortofon

Candy

Hi-Fi berendezések, videók, kamerák, tv-k, egyedi
műholdvevők, háztartási kis- és nagygépek folyamatosan
megújuló választékával várjuk vásárlóinkat a

RAMOVILL - DUKÁT

devizás bolthálózatában:

DUKÁT

Budapest V., Galamb u. 6.
Szeged, Bartók Béla tér 9.
Fonyód, Ady Endre u. 36.

DUKÁT

Egyéb hasznos elektromos berendezésekkel és ajándéktárgyakkal állunk konvertibilis valutával rendelkező vásárlóink rendelkezésére.

Pornófilmekről

– pornórendező

szemével

Talán nem tévedek túl nagyot, ha azt mondom, hogy Magyarországon nincsen olyan képmagnó – legyen az állami tulajdonban vagy magánkézben –, amelyen né jászoktat volna már le pornókazettákat. Ez azt jelenti, hogy a félmillióra becsült videomagnó-állományt, annak hatszázharmincöt alapul véve, a lakosság 60–70%-a már átesett a „szexkesztésén”. Azóta is habzsoljuk a tiltott műfaj gyümölcseit – az egyik legbiztosabb fogyasztópiac lettünk. Persze azért már mi is mutogatjuk oroszlánkörmeinket: Staller Ilona (Ciccilina) személyében van egy világsztárunk, bedolgozunk az osztrákoknál (pl. a nevezetes, csak *Hortobágy* címen ismert produkcióba), sőt újabban már Made in Hungary jelzésű műsorok is fölbukkannak. De nemcsak nézhetjük őket, hanem olvashatunk is róluk: többen is nekivágták a feladatnak, hogy beszámoljanak az erotikus film és azon belül a pornófilmek történetéről (*Mozgó Képek* 1988/1–7; *Óltel Video Magazin* 1987/10–1988/4. sz.). Arról viszont már lényegesen kevesebb információ van, hogy látják belülről a „szakmát” maguk a pornófilmek.

A pornófilm majdnem egyidős a filmművészettel, az elsőt 1908-ban, Franciaországban forgatták *Az aranytallér, avagy egy jó kis vendéglátó* (*L'Écu d'Or on la bonne auberge*) címmel. Bár mindig is nagy népszerűségnek örvendett, mégis jó 60 év kellett ahhoz, hogy kilépjen az illegálitásból, hivatalosan is elfogadják, a forgalmazó cégek nyilvánosan is vetíthessék, kölcsönözhessek. A közvetlen előfutárok – Russ Meyernek, „a szexfilmek királya”-nak mozi, a svéd, a dán és a japán filmek után Gerard Damiano *Mély torok* (*Deep Throat*, 1972) című „mesterműve” hozta meg a pornó igazi áttörését. A szexuális vágyait (elsősorban) feneketlen torkában kiélő hőső (Linda Lovelace elbűvölő alakításában) történetének hatalmas sikere végleg elsöpörte az addigi korlátokat, s elindította a kemény pornó tömeges elterjedését. Ismerkedjünk most meg Gerard Damianoval, a film készítőjével.

Gerard Damiano az Egyesült Államok egyik legismertebb, legnépszerűbb pornófilmrendezője. A 60-as évek közepén még neves fodrászként üzleteményeskedő New York Queens negyedében lévő szépségszalonjában. Első filmes tapasztalatait is ebben a minőségben (később pedig mazzkimesterként) szerezte a különböző független filmgyártók szolgálatában. Érdeklődése hamarosan a pornó felé fordult, s a 70-es évek elejétől már filmrendezőre adta a fejét. A Mély torok

sikere a szexsztár mellett számaira is meghozta a hírnevet, amelyet azután tovább öregbített olyan „akciófilmekkel”, mint pl. *Az Ördög Miss Jonesban* (*The Devil in Miss Jones*), az *Alpha Blue* vagy a *Hadd jöjjenek a kiscsikém* (*Let My Puppets Come*). Népszerűsége mit sem kopott, filmjeit ma is játszzák, nemegyszer Oshima és Bertolucci sokat vitatott erotikus filmjeivel közösen, őt magát pedig bemutatón, fesztiválokra hívják. Ilyenkor szívesen válaszol a még mindig élenként érdeklődő újságíróknak, s fejt ki véleményét kedvenc műfajáról.

Az erotikus filmek III. fesztiválján, amelyet a római Altro Cinema rendezett 1982-ben, megkérdezték tőle, milyen változást tapasztalt az amerikai pornófilm műfajában, illetve a közönség hozzáállásában, 10 évvel korábbi filmjének elkészülte után, így válaszolt: „En azt mondanám, hogy elsősorban a közönség változott. Néhány évvel ezelőttig még elegendő volt boldogítani egy-egy kemény jelenelet, s biztosítva volt a jó bevétel. Ma már ez nincs így. A közönség a pornó esetében is megköveteli a jó minőséget. Ez jó vágást, jó fényképezést, szórakoztató történeteket jelent. Nem könnyű mindezt együtt megvalósítani egy kis költségű filmben, ha a rendező nem szereti nagyon a munkáját, s nem mestere a szakmának.”

Mintegy a fentiek igazolására elmondhatjuk, hogy a szakma kiváló mestere alig 22 ezer dollárból hozta ki a Mély torok című filmjét. Azóta – elsősorban az infó-lációknak köszönhetően – ez „drámai módon” fölugrott 100–150 ezer dollár közé. S ezek csak az átlagos kiállítású produkciók! Valójában kevesen merik kockáztatni a pénzüket a pornófilmek iparában, hiszen itt is csak azok rúghatnak a labdába – hasonlóan az igazi mozifilmekhez –, akik nemcsak nagy tételben gyártanak, hanem maguk is forgalmazzák, kölcsönzik, mutatják be filmjeiket. Az igazi haszon ugyanis ezen van. Eppen ezért a rendezők nagy része általában producer is egyben. Damiano köztük is kivételnek számít, hiszen még a forgatókönyveket is saját maga írja. Igaz, a kedvenc szerzője Victor Spinelli, aki szerinte egyedül ő képes a szexet és a humort meggyőzően tudja elegyíteni. Nálánál csak egyetlen univerzálisabb pronomfilmes ismerék, a magyarországi feketepiacon leginkább feltűnő Mike Hunter, aki filmes feladatok ellátása mellett olykor maga is „beszáll” a történetbe.

A pornófilmekben a hangszül természetesen a színészek (vagy inkább közreműködőkön) van. Ezek nagy része a szük, a „foglalkozásából” élel réteget leszámítva, főleg amatőrökből te-

vődik össze. Hiszen a személylük lényegtelen! A filmekben szereplők pusztá meghódításra váró objektumok, ahol a lényeg a testek összehabalyodásának mind szemléletesebb bemutatásán és a test különböző nyílásainak megtöltésén van. Sokan állítják viszont, hogy ehhez teljes realizmusra, a személyek teljes abszt-

zónék azonban más a véleménye erről. Szerinte „ez az amerikaiak hőbortja”. „Filmjeim elsősorban az amerikai piac számára készültek. Amikor azonban Európába érkeznek, ugyanazok a forgalmazók a fellációt inkább szodómával vagy más »helyi szokásokkal« akarják helyettesíteni. A valóságban egy pornószerző semmiféle védelemre nem számíthat.” Hlába, a szabadalmaztatott háborújának olykor áldozata is vannak!

Az emberek többsége azt hiszi, hogy szexfilmet forgatni izgalmasan könnyű, hálás feladat. Valójában iszonyúan nehéz, nagyon kemény munka ez. Ezt egy (pornó)film a (pornó)filmben típusú francia mozi után tudtam meg. A sok iróniával, humorral fűszerezett film – a címére ugyan már nem emlékszem, csak arra, hogy ez egyik szexfilmfesztiválon a nagydíjat kapta – a pornófilmkészítés kulcsszavaitkaiba avat be, ameyben pl. a felvétel kezdete előtt két hölgy próbál „életet lehelni” a főszereplő megfáradt munkaeszközébe, vagy a leszbikus lányok a sorra kerülésük előtt Miki egér és Donald kacsa legújabb képregénykalandjaival ütök el az időt.

„Persze a legnagyobb gond – mondja Damiano –, hogy nagyon kevés az olyan színész, aki – mégha szexuálisan felszabadult is – képes lenne bizonyos jelene- teket adott körülmények között eljátszani. Emiatt szinte mindenki dublőrökhöz fordul... akik

rakciójára van szükség. (Nem véletlen, hogy a kielégülési arány a pornófilmekben a legnagyobb!) Megint mások azt mondják, hogy a pornószínész legfőbb erénye a kifejezőtelenség kell hogy legyen.

Damiano szerint: „Ez az egyik közhely, amelyet a kemény pornó műfajával kapcsolatban hangoztatnak. A valóságban azonban a legnagyobb gond a színészek színvonalával van. Vannak kivételek is, mint Linda Lovelance, Marilyn Chambers, Georgine Spelvin vagy Serena, akik tíz évvel az első szereplés után továbbra is a legjobbak.” Saját tapasztalatai alapján a férfiszínészekben az exhibitionizmust részesíti előnyben, mert, mint állítja, „csak egy exhibitionista képes önmagát mutogatni a filmfelvevő előtt”. A nők mások, ők képesek színiesni a nemi aktust és az orgazmust. Véltetőleg ezért is tölti ki filmjeiben az erotikus jelenetek hatvan százalékát a felláció, az orális szerelem. A rende-

olyat tudnak, amit a többi színész nem tud, vagy nem akar eljátszani. Ezért van az, hogy a pornófilmekben játszó színészek kilencven százaléka ilyen dublőr."

A közszemérem az idők során folytonos átalakuláson ment/ megy keresztül, s ezt a változást mindig figyelembe kell venni. Az az igazság, hogy az emberek alapjában véve félnék a szexualitástól, legalábbis nem szeretnek arról beszélni, vitatkozni. Viszont nézni annál inkább! AIDS-terhes korunkban pedig – az övszer mellett – várhatóan még inkább megnő a kereslet a sokszor „leírt” pornóműsorok iránt. Damiano azt tartja a legfontosabbnak, hogy a néző elfogadható tálatásban kapja a filmet. Ennek érdekében gyakran fordul a vigjáték jelleghez, a komikumhoz. „Az a lényeg – mondja –, hogy a közönség nyugodtan végigülje a filmet, és úgy nézze végig a szexet, hogy közben ne vegye komolyan. Csak ebben az esetben képes úgy nézni azt, hogy örömet lejj benne és szórakozzon rajta."

S bár filmjei a szexet mint játékot és szórakozási forrást propagálják, amely mentes mindenfajta pszichikai, érzelmi és társadalmi töltéstől és kötöttségtől, történeteinek főszereplői mégis szinte mindig tragikus körülmények között pusztulnak el. Olykor a valóságban is. Ugyanis a közelmúltban hagyta itt a földi árnyékvilágot John Holmes, akivel több filmben is együtt dolgozott, s akiben szerinte megvolt a jó pornószínészre jellemző összes tulajdonság. Holmes közel 14 ezer szex-teit után (a saját bevallása szerint ennyi nővel volt dolga) állítólag AIDS-fertőzésben halt meg.

„Igen, igaz, hogy mindegyikük tragikus véget ér. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy én azonosítottam a szabad szexuális éle-

tet a végzettel. Valójában sok dolog van, amit értékelek egy filmben. Ilyen alkotórész az izgalom, de szeretem a horrt is. Mindezek az elemek arra szolgálnak, hogy egy szexfilmből olyan filmet alakítsanak, amely képes lekötni a nézők figyelmét. Más szavakkal: jó filmmé változtatja."

Szilágyi Gábor

ÜRTÉVÉ

PARSAT

ÜRTÉVÉ

JÖN AZ ASTRA MŰHOLD

és amennyiben december elején sikeresen helyezik el a Budapesttől délre az egyenlítő felé, úgy új korszak kezdődik hazánkban a televízió- és rádióműsor-ellátásban. Az ASTRA műholdon ugyanis tizenhat televízió és harminckét rádióadó fog működni és mint műsorszóró (DBS) műhold, vételéhez nem kell postai engedély. A jelenlegi ECS műholdról a SUPER, a SKY angol és az RTL plusz német nyelvű műsorok az ASTRA-ra költöznek át, de rajtuk kívül – terv szerint – még egy angol, két német, három francia (köztük a TF 1) és öt több nyelvű műsor: a CNN, ARTS, Children's, Screen Sport, MTV.

Rajtuk kívül még egy skandináv TV 3 és egy több nyelvű szórakoztató műsor is vehető lesz.

Ahol a PARABOLA PARSAT védjegyű vevőin üzemeltetik a jelenlegi három csatornát, a vevőantenna új irányba állításával, a kiválasztott műsorcsatornákra kedvezményes díjért átcseréljük és további berendezések szállításával tetszés szerinti műsort, ha kéri, mind a tizenhatot, szállítunk és helyezzük üzembe.

A francia ötcatornás TDF 1 műhold már megkezdte a próbaüzemét és a jövő év elején pályára állítják a második német műsorszóró műholdat is.

A PARABOLA KSZ biztosítani akarja, hogy azok a pénzügyi akadályok, amelyek a jelenlegi tömeggyártást nehezítik, elháruljanak, ezért szövetkezeti, vállalati és lakossági részvényeseivel 1989. január 2-i alakuló közgyűlésen részvénytársaságot alapítanak, mely a

PARABOLA ELEKTROTECHNIKAI Rt.

cégnév alatt fog működni.

Az Rt. keretében Kábel-tv fővállalkozó főmérnökséget hozunk létre, hogy szervezéssel-tervezéssel és pénzügyileg is segítsük az olcsó és szakszerű kábeles rendszerek létesítését.

Címünk: Budapest XIII., Kassák Lajos út 78.
Telefon: 490-791, 409-964 – **Telex:** 22-3425
Postai cím: 1553 Budapest, Pf. 19.

Videoberendezések javítása,
áthangolása, színes televíziók
áthangolása, valamint Hi-Fi
berendezések áthangolása és
javítása.

VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és
készpénzes fekete-fehér és színes
televíziók javítása,
videomagnetofonok áthangolása.

XV., Frankovics M. u. 57-63.
Tel.: 635-225

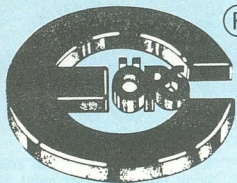
Nyugati készülékek szervize:
Video- és Hi-Fi berendezések
javítása, áthangolása.
VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

Szervizeink
CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG
tartanak nyitva.

**Semmi kétség!
A Rávisz
a segítség!**

**SZOLGÁLTATÓ
KISSZÖVETKEZET**

® AZ EÖRS VEGYESIPARI KISSZÖVETKEZET ÁTJÁTSZÓKÁBEL-

GYÁRTÁSI PROGRAMJA GARANCIA A MINŐSÉGRE!

Kisszövetkezetünk többéves tapasztalat alapján kiváló minőségben gyárt video- és audiocsatlakozó, illetve átjátszó kábeleket. Tetszetős csomagolás, nagy üzembiztonság, esztétikus kivitel és garantált minőség jellemzi termékeinket, melyeket azonosító számmal látunk el, hogy megrendelőink választását és a megrendelést megkönnyítsük.

Prospektusaink a szaküzletekben rendelkezésre állnak. Megrendelésre utánvétel postán is szállítunk.

Termékeink lehetőséget nyújtanak a legkülönbözőbb csatlakozó rendszerek – DIN, Jack, RCA, Euro-Scart – közötti kapcsolatok létesítésére igen tág alkalmazási területeken, például: hangátvitel (audio), képátvitel (video), kombinált videokészletek, hangfalcsatlakozók, antennacsatlakozók tv-hez, rádióhoz.

Video-összekötő kábeleink alkalmasak számítógép, tv és különböző csatlakozórendszerű videorekorderek egymással és tv-vel való összekapcsolására, kép-hang átjátszás, több ponton való bevitelére.

ÚJ TERMÉKÜNK! REKLÁMÁRON!

Univerzális videoszett. Alkalmas mindenfajta audio- video-csatlakozás kiépítésére.

Export-kiváltó csatlakozókinálatunk:

BNC dugóaljzat, TNC dugóaljzat, PL dugóaljzat, EURO-SCART dugóaljzat, RCA dugó, 220 V-os öntött, dugaszolóvillás készülékszinór

Figyelmükbe ajánljuk vegyipari készítményünket!

Oxidált kábelek forrasztását elősegítő – garantáltan semleges kémhatású – szabadalmaztatott forrasztóolajunk előnyösen használható gyártó- és szerviztevékenységüknél.

Krómtisztító pasztánk krómozott vagy nikkelezett felületekről az ún. vakrozsdát könnyen eltávolítja, a kialakuló felület fényes és vízlepergető lesz.

Réz tisztító krémünk alkalmas réz és ötvözetek felületi tisztítására a felület megsértése nélkül.

Az általunk gyártott kábeleket, dugaszoló csatlakozókat és vegyi termékeket megrendelheti és megvásárolhatja a

Budapest II., Frankel Leó u. 45. (359-179) és a

Budapest III., Szentendrei út 211. (687-214)

üzleteinkben, ahol egyéni és közületi vásárlókat egyaránt kiszolgálunk. Az üzletet nyitva tartási ideje: munkanapokon 10–18 óráig. A KERAVILL üzletet és a SKÁLA ÁRUHÁZAK is teljes kínálatunkkal állnak rendelkezésükre.

Kívánságra teljesen egyedi megrendeléseket is teljesítünk.

Az üzletek nyitvatartási ideje:
munkanapokon 10–18 óráig.

A KERAVILL üzletet
és a SKÁLA áruházak is
teljes kínálatunkkal állnak rendelkezésükre.

Kívánságra teljesen egyedi
megrendeléseket is teljesítünk.

Videokeverők amatőröknek

Figyelő

Az az amatőr videózó, aki néhány éve saját műsort kívánt készíteni, aligha tehetett mást, mint hogy bekérdezkedett egy utómunkálási stúdióba, ahol elképzeléseinek, no meg a technikai lehetőségeknek megfelelően keverhette, trükközthette és vághatta videoanyagait, általában nem kevés pénzért. A technikai fejlődés azonban létrehozta az amatőr célokra szánt gyártó egységek teljes sorát: a videokeverőket, trükkegységeket, időalap-korrektorokat és editáló távvezérlőket.

Nézzük most a videokeverőket. Két jellegzetes típust mutatunk be a skála alsó és felső végéről.

VED 120

Az ábrán látható Bauer-Bosch három potenciométerből, egy kapcsolóból és még kb. 20 elektronikus alkatrészből áll. A VED 120 névre hallgató doboz valami furcsa megoldásból „Video Editing System”-nek nevezte el, holott semmi köze az editáláshoz. Az első potméter mindössze annyit csinál, hogy a mindenkor legkedvezőbb zajviszonyok és képesség érdekében vagy csillapítja, vagy egy picit kiemeli a videojel nagyfrekvenciás tartományát. A második potméter a két hangcsatorna közti átúszásokat teszi lehetővé, míg a harmadik az előbb kevert két csatorna kimenetét és egy mikrofoncsatornát tud keverni. Ez a készülék ötletes segítség a legegyszerűbb feladatokhoz: átmá-

sóláshoz, szöveg és zene kép alá keveréséhez (audio dub módban).

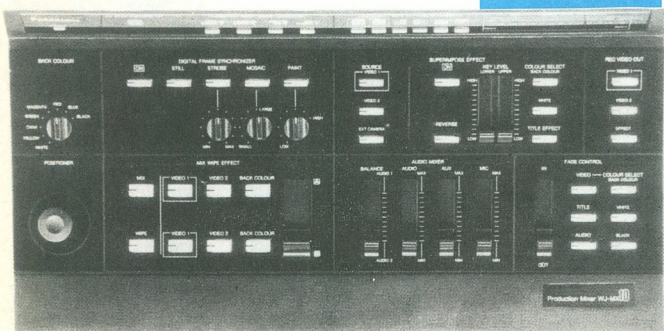
Másik bemutatásra szánt készülékünk a Panasonic WJ-MX 10 típus. A Panasonic már eddig is készített kis keverőpultokat, de ezzel nagyot lépett előre. Tudjuk, hogy az alapvető probléma az, hogyan hozzuk szinkronba azt a két (vagy több) videojelet, amelyet össze kívánunk keverni. Ehhez időalap-korrektorra van szükség, amely ez ideig meglehetősen drága, profi eszköznek számított. A szóban forgó keverőpult azért számíthat nagy sikerre, mert egy-beépítették egy időalap-korrektorral, amely biztosítja a két bejövő videojelforrás közti szinkront.

A TBC-nél kulcskérdés az, hogy milyen finom felbontásban lehet a jelet tárolni. Jelen esetben a TBC felbontása mintegy 300 sornyi, ami megfelel egy jó minőségű VHS jelnek, vagyis az időalap-korrektoron keresztülmenő jel nem romlik észrevehetően. A TBC lehetőségeiből adódóan kialakítottak néhány digitális effektust, így a pult egy trükkegységet is helyettesít. Hatfokozatú mozaikeffektus, változtatható sebességű strobo („kockázás”) és „paint” áll rendelkezésre a TBC jóvoltából; 17-féle „wish” illetve „wipe”, amelyek közül a kör és a téglalap egy botkormány segítségével pozicionálható a képernyőn. Jóllehet ezek a trükkök már nem divatosak a profi technikában, mivel ott sokkal látványosabb (és persze költségesebb) megoldásokkal élnek, az amatőr számára nagy lehetőséget jelent az is, ha a felsorolt trükkököt jó minőségben megcsinálhatja a saját anyagai vágásánál.

Nem említettük még a háttértrükköt, amely ez esetben két potméterrel finoman beállítható; lehetőség van a háttérrel nyolcféleképpen színeznire. Korrigálhatjuk az elrontott féhéregyensúlyt és a túl nagy vagy túl kicsi videojelszintet is. A pulthoz lehet csatlakoztatni egy karaktergenerátort, amelynek jele bekeverhető a pult kimenőjébe. A hangrész mikrofon- és nagyszintű jelet egyaránt képes fogadni; a szintező kivezérlésjelző mutatja.

Amint látjuk, a WJ-MX 10 sokféle utómunkálásra használható. Ára az NSZK-ban mintegy 3800 márka.

WJ-MX 10

Ki tudja, hány ember él abból, hogy figyel. Semmi más nem csinál, csak ül és néz. Estleg közben. Estleg alszik egyet köztük. Sok közülük idősebb, nyugdíjas. Az ilyen megfigyelő munka során általában nem történik semmi; ha történik is, nem sokat kell tenni. Meg kell nyomni egy gombot vagy telefonálni kell. Az ilyen jellegű munkakörben általában nincs szükséges feszített figyelemre és folyamatos, aktív cselekvésre. Egszóval: egy megfelelően felszerelt videokamera tökéletesen el tudja látni ezeket a feladatokat.

A kamerát össze lehet kötni egy automatikus riasztó rendszerrel, vagy jelét el lehet vezetni a központba, ahol egy ember sok helyszínt, sokféle folyamatot ellenőrizhet. Ezek az elektronikus felügyelő és egyéb ipari célú rendszerek néha igen bonyolultak, mivel szervesen beépülnek valamilyen technológiai folyamatba. Másrészt ezek a felszerelések drágák. De nincs mese: az idő, mikor otthonainkban is megjelennek hasonló rendszerek, amelyek az életbiztonságosabb egyszerűbb és kényelmesebbé tehetik.

A legegyszerűbb példa: egy toronyház tetejére szerelt videokamera „figyeli” a játszóteret. Jelét a központi veóantennarendszer valamelyik üres csatornájára modulálják, és a lakásokban a bekapcsolt és a kérdéses csatornára hangolt tévéken nézni lehet, mit csinál a gyerek a téren. Ilyen rendszerek már nálunk is működnek. Persze a színes, nagy képernyős tévét emiatt nem célszerű kivinni a konyhába, ahol a nagymama épp dolgozik; e célra egy kicsi, olcsó fekete-fehér tévé is megfelel. A kamerával szemben viszont fokozott követelések vannak. El kell viselnie a nyári meleget, az esőt, a téli fagyot, a rászálló galambokat és még sok minden mást. A legfontosabb azonban az, hogy legyen nagyon érzékeny, hiszen a legfontosabb szolgálatot akkor végzi, amikor sötét van, este, illetve éjszaka, minimális megvilágítás mellett. És hát a legjobb helyszínt nem lehet vagy nem érdemes megvilágítani, mert sokba kerül. Ez ideig különleges kamerákat és monitorokat használtak ilyen célra. Ma már a rendkívül érzékeny, közönséges kamerák is megfelelnek.

A Panasonic egész sorát kínálja az ipari kameráknak. Ezek

szemek

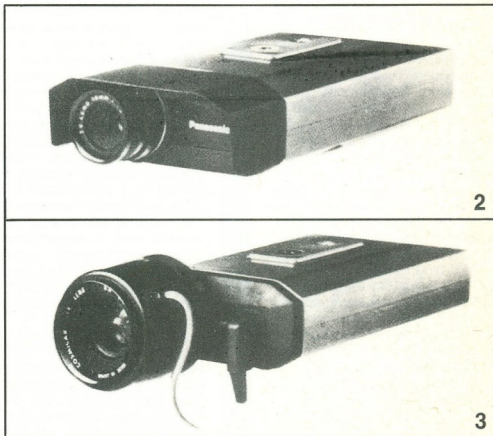

1

egy része színes, s annyira olcsó, hogy gazdaságosan alkalmazható mindenütt, ahol a színeknek fokozott jelentőségük van. Azt persze nem szabad elfelednünk, hogy a fekete-fehér kamerák érzékenyebbek és nagyobb a felbontásuk. A nagy felbontás nem mindig fontos, ezért az ipari célra készülő színes kamerák egyetlen CCD-vel működnek. Cső számításba sem jöhet, mert a kis méret és a nagy megbízhatóság követelményét olcsón csak félvezetőkkel lehet kielégíteni. A WV-CD 130/132 típus egy színes, jó felbontású kamera. Mint a legtöbb ilyen, ez is szinkronizható kívülről, mivel általában több hasonló kamera működik egy rendszerben. A legkisebb, még elegendő megvilágítás 10 lux. (Normális esetben 100 lux az ajánlott.) Hogy a kamerával a gyors mozgásokat is követni lehessen, a kiolvasási időt 1/1000 mp-ig lehet csökkenteni, de ilyenkor legalább 200 lux megvilágítás szükséges. A kiolvasási idő csök-

kenésével a kamera nemcsak a gyors mozgásokat hanem az olyan különlegesen erős megvilágítású jeleneteket is közvetíteni tudja, mint amilyen pl. egy hegesztés. Az objektív cserélhető. Az ipari kamerákon általában fix objektíveket használnak, hiszen ezek a felszerelés és beállítás után felügyelet nélkül működnek. A 130-as típus beépített tápegységgel rendelkezik, a 132-es kivitelt 12 V-ról működtethető. A fehéregyensúly-beállítás automatikus, de kézzel, sőt távvezérléssel is elvégezhető.

A WV-CD 110A típusjelű kamera (1. ábra) szintén CCD-vel működik, a fehéregyensúly-állítás pedig automatikus. Táplálható a hozzávaló tápegységről, de kapható hozzá egy speciális színes monitor is, amely a hozzákapcsolt kamerákat (akár hármat is) ellátja tápfeszültséggel. A rendszer kiégeszthető pl. az AG-6010 jelű speciális képmagnóval, amely folyamatosan rögzíteni tudja a vi-

2

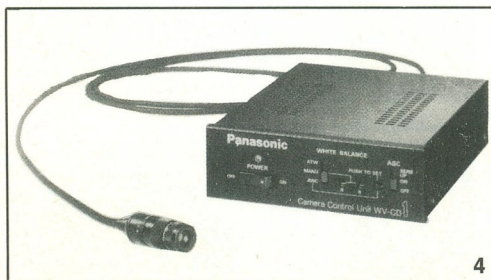
3

deokamerák jelét 72 órán keresztül. A monitor alaphelyzetben csak a kamerákat táplálja, csak a riasztáskor kapcsol be és ad képet. Adapterek segítségével még további kamerák állíthatók a rendszerbe. A WV-CD 110A típusú kamera 10 lux érzékenységgel, kívülről nem szinkronizható. Kapható a tartozékok között egy olyan motoros svenk-fej is, amely a falra szerelt kamerát 20-tól 300 fokig állítható tartományban oda-vissza mozgatja.

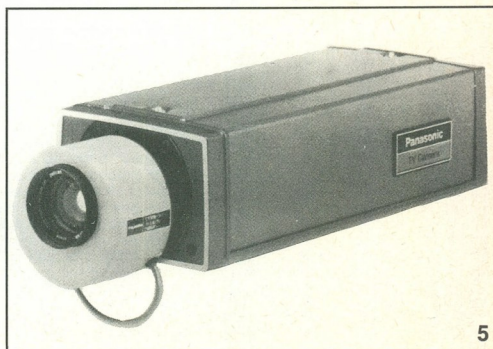
Erre a fejre más kamera is felszerelhető, mint pl. a WV-80 nevű fekete-fehér, vidikkonnal működő típus (2. ábra). Speciális videokábelben a jele akár 800 méter távol-

ságra vezethető, ami néha igen jól jön. 10 luxtól ad képet egy fix, 16 mm-es objektív segítségével. „Kistestvére”, a WV-85 (3. ábra) sötétben is lát, mert működése fél lux az általa kívánt legkisebb megvilágítás. Igaz, ezt Newvicon csövel éri el. Svenkfejt, nedveségtől vagy portól védő ház kapható mindkét típushoz. Felbontásuk igen jó, 500 sor körül, és a kép jel-zaj viszonya 40 dB-nél jobb.

Még egy pillanatra térjünk vissza a színes kamerákhoz. Talán a világ legkisebb speciális kamerája a WV-CD 1 típus (4. ábra), amely 17 mm átmérőjű, és nem egészen 50 mm hosszú. Mindössz-

4

5

Kiköpött és

szé két dekagrammot nyom. Igazából csak az objektív és a CCD van ebben a tokban, amely a kamera elektronikus áramköreihez egy speciális, kétméteres kábel segítségével kapcsolódik. Ez a kábel akár 8 méteresre is cserélhető, illetve a két kábel összetoldható. A félcollos CCD 298000 képpontra bontja a képet, amely így vízszintes irányban kb. 330 sornyi felbontással bír. A jel-zaj viszony jobb 44 dB-nél. Az erősítés 12, illetve 18 dB-lel megnövelhető, ami így 15 lux érzékenységet biztosít. A kamerához adnak egy nagylátószögű objektívet.

A fehérgyensúly állítása automatikus, de kézzel is állítható. Kívülről is lehet szinkronizálni a kamerát blackburst rendszerben. Ezek a lehetőségek a CCU-n keresztül érhetők el, amely alig nagyobb, mint egy VHS-kazetta és nem egészen egy kilogramm. Ennek a kamerának a segítségével olyan dolgok válnak láthatóvá, amilyeneket emberi szem eddig nem látott.

A WV-1850 típusú kamera (5. ábra) ugyancsak fekete-fehér, felbontása azonban vízszintesben 800 sornyi, jel-zaj viszonya 45 dB, és 0,1 luxtól működőképes. Talán ez a világ legjobb fekete-fehér kamerája, amelyet szeriában gyártanak. Mindezt egy egycollos Newvicon-cső teszi lehetővé. Az alkalmazott fénykompenzáció igen alkalmas teszi ellenfényben levő és gyors mozgású objektumok megfigyelésére.

Az itt bemutatott ipari, megfigyelő kamerák igen sokféle rendszer felépítését teszik lehetővé azáltal is, hogy különböző távvezérlési és speciális funkciókra képesek, és rengeteg tartozék és kiegészítő készülék kapható hozzájuk.

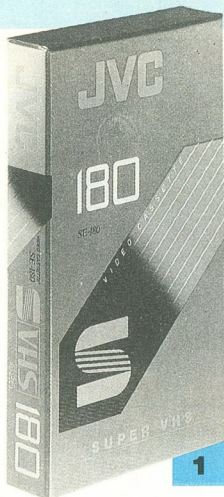
A szomszédunkban található raktár-telphelyet például eddig éjjeliőr vigyázta, most alkonyattól reggelig kb. 20 kW összteljesítményű reflektorok hivatottak elriasztani a nemkívánatokat, fényárban úsztatva az egész környéket. Becslésem szerint a beruházás és az egyévi fenntartás költségeiből ki lehetett volna építeni egy kétkamerás ipari tévéláncot, amelynek monitorát az ugyancsak szomszédos éjjeli portára lehetett volna telepíteni. A videotechnika elterjedése hazánkban rohamos, néha mégis úgy tűnik, lehetne gyorsabb is.

Az újabb és újabb videokészülékek változatos, sokszor szemet kápráztató külső megjelenésükkel és sokféle szolgáltatással könnyen a figyelem középpontjába kerülnek. Nem így a videokazetták, amelyek formája merőven geometriai méretek szerint meghatározott, és még a szlűnik is egységesen fekte. Pedig a felvétel minősége legalább annyiban függ a felvételez használt videokazettától, mint a képmagnótól, a kamerától, illetve kamkordertől. Az utóbbi évek során a videoszalagok legalább annyit fejődtek, mint a képmagnók, és nagymértékben hozzájárultak a felvételek minőségének javulásához.

Az már sokan – némelyek saját kárunk tanúla – tudják, hogy az olcsó, silány videoszalagoknak milyen durva hibái lehetnek. Van, amelyek már eleve gyűrődtek, és a jobbrészi képmagnó-mechanikák undorodva kiköpik. Van, amelyek tele van durva szalaghibáival, és dropoutok tömekelege tartkítja a rá felvett másort. Némely szalagnak nagy a saját zája, mások színjel-visszaadásra kritérián aluli – a sort hosszan lehetne folytatni. Az azért mindenképpen meg kell jegyezni, hogy a rossz minőségű szalagok a képmagnók mechanikáját is erősen begyűrődés komoly károkat okozhat, főleg akkor, ha – megfelelő szakértelem nélkül – magunk próbáljuk kimenteni a kazettát a készülékből. A gyenge minőségű mágneses réteg, illetve annak rossz kötőanyaga a videofejek eltömődéséhez vezethet. De beszéljünk inkább a jó és a még jobb videoszalagokról.

A szuper VHS rendszer a szalagokkal szemben is megnövelte a követelményeket (7. ábra). Az alábbiakban áttekintjük a szuper VHS szalagok jellemzőit. Ez újabb fejlesztési eredmények következményeként megjelenő S-VHS szalag azonban a normál VHS képmagnókhoz is használható, ezért az elmondottak általános mércéként alkalmazhatók a videoszalagok minőségi jellemzőinek értékelésénél. Még egy megjegyzés: úgy tűnik, a videoszalagokat fejlesztő laboratóriumok arra is gondolnak, hogy ezek a szalagok a HDTV jelek rögzítésére is alkalmasak legyenek.

Az S-VHS megnövelt FM modulációs tartománya szükségessé teszi, hogy 7 MHz-ig le-

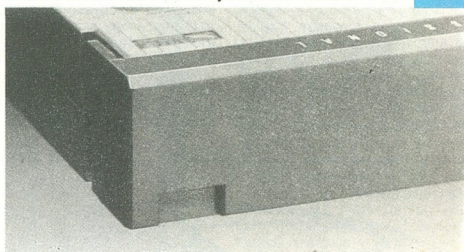
hessen jeleket rögzíteni a szalagra a fe-jzalag sebesség változtatatlan ügyessége mellett. Ez csak úgy lehetséges, ha csökkentjük a felvételési rés-méretét és/vagy csökkentjük a szalag mágneses szemcséinek méretét. Valóban, az S-VHS képmagnókban csökkentették a fejrét, de témánk

szempontjából az a lényeges, hogy a szalag mágneses szemcséinek méretét is kisebbre kellett venni. Ez azért sem könnyű feladat, mert a szemcséméret bizonyos szóródást mutat, és a mikronnál kisebb vasdarabokat szítával osztályozni nem egészen egyszerű.

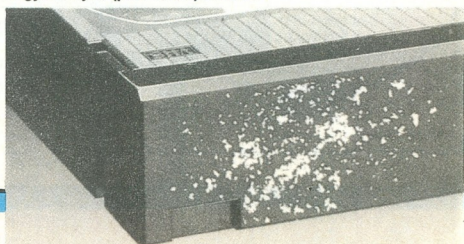
Mikroszkópfelvételek bizonyítják, hogy a kiváló szalagok szemcsémérete nemcsak egyenletes, hanem a szemcsék alakja homogén. Az sem közömbös, hogy mennyire egyszerű a szalag felületén egyenletesen szétteríteni a mágneses réteget. Nem lehet benne sem csomó, sem hiány, mert dropoutot okoz. Ezt a jellemzőt a szalag egy perc alatt előforduló hibák számával adják meg. Az is jellemzők azok, ha a szalag nem fekszik fel a videofejre.

A videoszalag fejjel érintkező felületének a lehető legtekélyesebbnek kell lennie. Itt eltelentes követelményeket kell kielégíteni. Ha ugyanis a szalag felülete durva, a kiemelkedések miatt a fej rosszul érintkezik a szalaggal, és a nagyfrekvenciás jelek rosszul vagy egyáltalán nem vehetők fel, illetve játszhatók vissza. Ha viszont a szalag felületét igen simára polírozzák, az felpadat a fejdobra az futási egyenetlenségeket, esetleg a mechanika

Statikus feltöltődésre nem hajlamos kazettaház

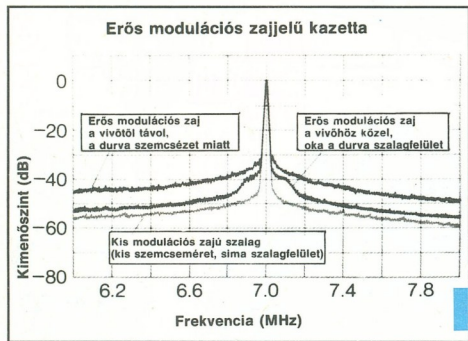

Hagyományos (port vonzó) kazetta

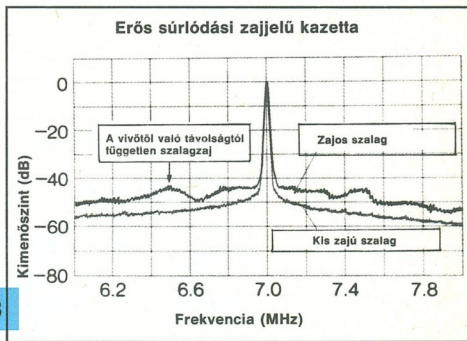

befogadott kazetták

3

megrongálódását okozza. A JVC vállalat laboratóriumában kifejlesztettek egy olyan eljárását, amellyel kézben lehet tartani a felület érdességét, és egyenletes felületet lehet létrehozni. Az egyenletes szalagfűtésért egyébként a szalag hátoldala is felelős. A JVC ezt is tökéletesítette, ami különösen az egyenletestől eltérő szalagmozgások tökéletes kivitelezését segíti elő (állókép, kockázás, lassított visszajátszás). Kevesen tudják, hogy mekkora szerepe van a kazettához pontos kialakításának. Ez a jobb vi-

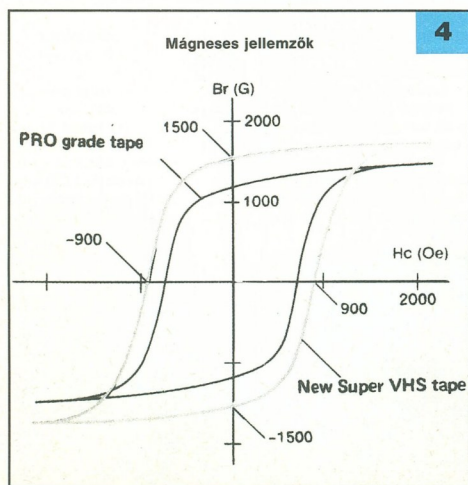
deokazettáknál mikron nagyságrendű túrésekkel készül! Az S-VHS kazetták közül pl. a TDK olyan, amelynek kazettaháza nem hajlamos statikus feltöltődésre (2. ábra). Így sokkal kevesebb por és egyéb szennyeződés rakódik rá és kerül be a kazettába, majd a szalagpályára, ahol nemcsak dropoutokat, hanem a képmagnó-mechánika és a szalagfelület idő előtti kopását is okozza. A videoszalagok egyik fontos paramétere a zajosság. A zaj két fő összetevője a szalagzaj és a modulációs zaj.

A mellékelt ábrák (3. ábra) egy igen jó minőségű (S-VHS) szalag ezen paramétereit mutatják 7 MHz-es 0 dB kivezérlésű moduláló jel esetén, összehasonlítva egy ugyancsak nem rossz, de hagyományosnak mondható szalag hasonló adataival.

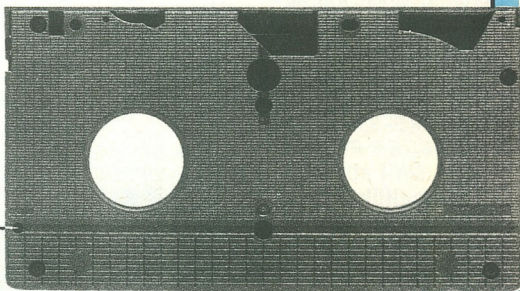
A fenti adatokon kívül minden felhasználó kíváncsi a dinamikus időbeli viselkedésre: szeretnék tudni, hogy szalagjaik meddig bírják az igénybevételezt, illetve meddig tarthatók el, nem fognak-e egyszer „megromlani”? Ezekre a kérdésekre nehéz válaszolni. Bár a leg gondosabban megválasztott és előkezelt műanyag film hordozza a mágneses réteget, mégis megnyúlhat, zsugorodhat, veszíthet rugalmasságából, megbomolhat a mágnesréteget rögzítő kötőanyag, megváltozhat a felület és vele a sűrűdési viszonyok stb. A jó minőségű szalagok azonban

gondos kezelés mellett meglehetősen jól ellenállnak ezeknek a hatásoknak. Igen valószínű, hogy sokkal hamarabb jelennek meg a digitális rögzítési technika és a felirható képlemez, mintsemhogy mai szalagjaiknak elérje az enyészet. Ezeknek az eljárásoknak az élettartama pedig vélhetően még hosszabb.

A mágneses tulajdonságokat a mágnesesítő görbe jellemzi. Bemutatunk egy hagyományos és egy S-VHS szalagra jellemző görbét (4. ábra). Láthatjuk ebből, hogy mind a remanencia, mind a koercitivitás szinte azonos, tehát az S-VHS szalag használható a hagyományos VHS készülékekhez. Fordítva nem áll, mivel a normál szalag szemcsémérete túl durva az S-VHS finom jeleinek rögzítéséhez. Egyébként az S-VHS kazetták alján egy lyukat találunk melynek segítségével a képmagnó azonosítja azt (5. ábra).

4

S-VHS azonosító lyuk

5

TESZT

A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumában készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

BEKUKUCSKÁLTUNK

Már megszokott gyakorlat, hogy a nagy híradástechnikai gyártók minden év őszén bemutatják új típusaikat, melyek a korábbiakhoz képest több-kevesebb változást hoznak. Néha csak formában vagy divatirányzatban, de esetenként mélyebb technikai tartalommal is. Az idei év a videopiacon is órségváltást hozott, s nemcsak az igényesebb készülékek esetében, hanem az egyszerűbb standard osztályban is. **Tesztünkben elsősorban az elérhetőbb készülékekről adunk némi keresztmetszetet. Két készüléket, a GRUNDIG VS-500-at és a FISHER FVH P1 DK-t külön is kiemeltük, mivel tudomásunk szerint ezek a hazai piacon is kaphatók lesznek.**

Nem egészen öncélú főcímünket a bemutatott készülékeknek az a tulajdonsága adta (s mert minden szabály alól van kivétel, itt ez a FISHER), hogy konstruktőrjeik rábírták ezeket a videókat a „titoktartásra”, reteszelve őket, így a beavatatlanok számára se kép, se hang. Sőt, mint látni fogjuk, a GRUNDIG

még ennél is többre képes. Mindenesetre hatásos eszköz a családi kazettatár titkainak őrzésére, vagy a tanulás helyett videózni vágyó gyerekek korbábjában tartására.

Tesztünkben az említett két készüléken kívül a GRUNDIG másik készülékét, a VS-510-et, a Mitsubishi két új modelljét, a HS-E-10-et és

a HS-E-20-at, valamint a SANYO VHR-4300 típusát voltunk megilletve.

A nyugat-európai piacon a Grundig VS-500-hoz 1100 DM körüli áron lehet hozzájutni. Technikai felépítésben szinte teljesen azonos vele a VS-510, eltérés az LCD kijelzős távszabályozóban van és abban a kényelmi szolgáltatásban, hogy a videotextről

GRUNDIG VS-500

közvetlenül be lehet programozni a készüléket. Mindez kb. 200 DM-be kerül.

A két Mitsubishinél is a fő eltérés a távszabályozóban, illetve ezek tudományában van. Az E-20 kézi kezelője +LCD kijelzős, és képes megtanulni a távszabályozós tv irányító egységének a funkcióit, így feleslegessé teszi azok használatát. Mindegyik készüléken rögtön szembetűnő a HQ jelzés, melyet a Grundig típusokon egy „Super-Vision” felirat is kiegészít.

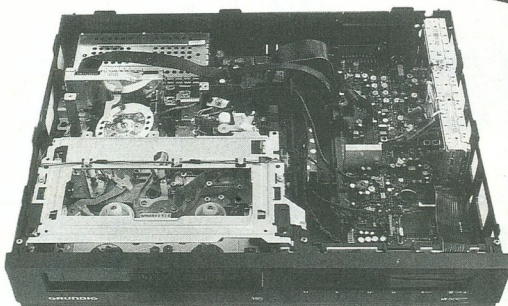
Vizsgálataink azonban a várakozást nem igazolták, egyszerűen azért, mert egyrészt a HQ hatást nem érzékeljük, a tapasztalt felbontás és képszaj tekintetében sem felelnek meg a szuper jelzőnek. Mindezzel nem elmarasztaló kritikát kívánunk mondani, de úgy ítéljük, hogy saját osztályukban csak az átlagosnak felelnek meg.

A legkiemelkedőbb eredményt a HS-E-10 és HS-E-20 videók érték el, felbontásuk csaknem a Super-VHS képre emlékeztető minőséget produkált, igaz, hogy a nagy felbontás a képen is több zajt eredményezett. Összhatásában a Sanyo VHR-4300-as típusa volt a legkiegyensúlyozottabb telt színfelületeivel és éles átmeneteivel. Szintén jó felbontása volt a Fisher képmagnójának is.

Visszatérve a HS-E-10 és HS-E-20-nál tapasztalt képszajra, ez az élesség visszavételével csökkenthető, miközben a felbontás igen jó marad.

FISHER VVH P1 DK

Magnófunkciók tekintetében is az volt a tapasztalatum, hogy a távol-keleti készülékek több és jobb minőségű szolgáltatást biztosítanak. A Mitsubishi és a Sanyo esetében a változatható lassítás jelentett többletet, a Mitsubishinél a remegés- és csikmentes kétszeres sebességű lejátszás is kiemelendő, mely szolgáltatás ebben az árkategóriában nem általános. Úgyisintén lényegesen jobbnak éreztük az állóképet a japán magnóknál, míg a Grundignál mindig voltak maradványok a képen,

még a leggondosabb „kiléptetés” után is.

Nos, még mindig nem fejeződött be négy japán magnó dicsőrete, melyek „Quick-Loading” (gyors-töltés) elven fűzik be a szalagot, vagyis a kazetta behelyezését követően ezonnal lazán a fej köré vezetik. Az azt eredményezi, hogy a funkciógomb megnyomásától a kép megjelenéséig fele annyi idő telik csak el, mint az európai versenytársnál.

Érdekes és hasznos szolgáltatása az E-10-nek és az E-20-nak, hogy a gyorskeresés gomb hosszabb idejű megnyomásával a képeresési sebesség nyolcszorosról tízennégyszeresre gyorsul.

A szalag műsorának vagy egyes jeleneteinek megkeresésében mindegyik készülék megfelelő nyújt, a két Grundig automatikusan perc pontossággal vagy számlálóállás szerint áll meg a kívánt helynél, míg a Fisher a számlálóállás szerint. A Grundig ezen kívül kazetta behelyezése után percben kijelzi azt a kezdettől időben eltelt szalaghelyet, ami a csévelési helyzetből következik. Ez igen jó szolgáltatás tesz felvételek készítésénél.

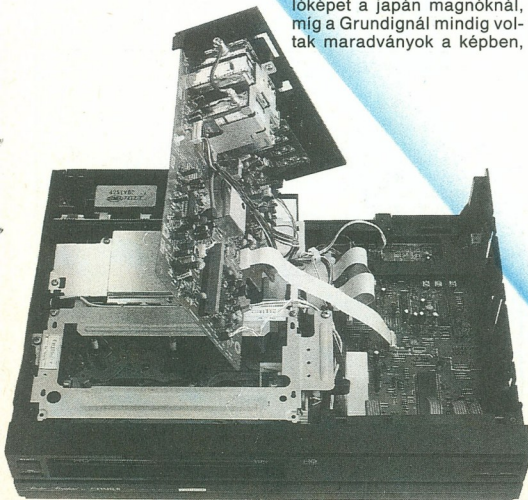
A Mitsubishi és a Sanyo minden új felvételnél egy index-jelét helyez el a szala-

gon, és ezek a jelek biztosítják a kívánság szerinti pontos helymegtalálást. Mindegyik készülék tracking szabályozása automatikus, és az áramkörök feladatukat megfelelően el is látják, csak szélsőséges helyzetben szükséges utánállítás.

Külön kell szólni a programozhatóságról. A kapcsolóra a FISHER VVH P1DK kivételével kényelmesen, távszabályozóval állítható be. A VS-500 és a HS-E-10 csak direkt módon programozható vagyis a távszabályozó az egyes gombok lenyomáskor „kiküldi” a jeleket a videomagnó felé, ahol ez azonnal megjelenik a kijelzőn. A VS-510, a HS-E-20 és a VHR-4300 távszabályozójának kijelzője azonban LCD rendszerű, melyen megjelennek a beprogramozott értékek, így a programozás függetlenné válik a videótól. Az összes adat betáplálása után kerül ez az adattávirat kisugárzásra a magnó felé.

Még egyszer végiggondolva a tapasztaltakat, mind képminőség, mind szolgáltatás területén a Mitsubishiket kell első helyen említeni. Nem sokkal marad el mögöttük a Sanyo VHR-4300. Ezeket követi a FISHER VVH P1 DK, nem feledve, hogy ez a „legöregebb” típus, vagyis a többieknél korábbi tervezésű, s végül említhetjük a két Grundig készüléket.

Távszabályozók tekintetében méreteivel is kiemelkedik az E-20-é, de szolgáltatásaiban is ez a legtöbbet tudó, minthogy feleslegessé teszi a tv távvezérlőjét, míg az

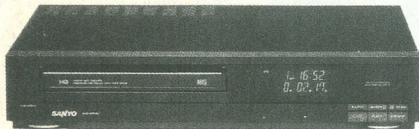
MITSUBISHI HS-E-10

HS-E-20

SANYO VHR-4300

zésével könnyű tévészteseket eredményezhet.

A hat készülék összevetése után, mint azt a bevezetőben írtuk, a táblázat két első oszlopában álló készülékekbe kukucsukálunk be alaposabban, mivel elképzelhető, hogy ezek fogják gazdagítani a hazai kínálatot. Ismertetőnk a korábbi gyakorlatnak megfelelően építettük fel, törekedtünk a minél alaposabb bemutatásra, bízva abban, hogy nem unatjuk az olvasót, s nem hagyjuk el a gyakorlattá vált értéktáblázatot sem.

Kezdjük tehát a GRUNDIG VS-500-zal, mely első rátekintésre is egy egyszerű formatervezésű készülék, amit említett árkategóriája és szolgáltatásai is igazoltak. Az első meglepetés, hogy az előlapon hiába keressük a már megszokott sok beállítószervet, ott bizony a magnófunkcióknak és programléptetőgombokon kívül más nem található, ugyanis a készülék teljes kezelése beleértve a tv-programok behangolását, az órábeállítását, a progra-

mozást, és természetesen az itt is ismételt magnófunkciókat, mindent a távszabályozón keresztül valósíthatunk meg. Ez a távszabályozó képes léptetni az 1984 után gyártott Grundig tv-készülékek programválasztóit is.

Vegyük sorra mindazt, amit láttunk, most is az antennabemenettől indulva. A nagyfrekvenciás előválasztó egység természetesen kábeltuner rendszerű, vagyis az ún. különleges csatornák vételére is alkalmas. A távszabályozós hangolási elektronikus, frekvenciaszintezőes beállítást sejtet, s valóban, az elektronika 99 csatorna választását és a kiválasztott csatornák 49 programba történő behelyezését teszi lehetővé. A frekvenciaszintezővel kiválasztott csatornák pontos beállítását elektronikus finomhangoló teszi lehetővé. Itt jegyezzük meg, hogy egyszerűsített jelent a beállításban az, hogy nincs külön memóriagomb: amit beállítottunk, azt a készülék az új prog-

A TESZTBEN SZEREPLŐ KÉSZÜLÉKEK RÉSZLETES TÁBLÁZATA

	FISHER FVH P1 DK	GRUNDIG VS-500
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V ± 10%: 50 Hz	180...240 V: 50 Hz
Teljesítményfelvétel	30/12 W	19/9 W
Méreték	420 × 89 × 310 mm	435 × 85 × 390 mm
SZOGÁLTATÁSOK		
Játékidő	240 perc E 240-es kazettával	245/246 sec
Áttekeresési idő (E 180-as kazettával)	248/250 sec	245/246 sec
Gyorskeresés előre	x	x
hátra	x	x
Lassítás		
Gyorsítás	x	x
Állókép	x	x
Képről képre léptetés	x	x
Képbévágás		
Utóhangosítás		
Azonnali felvétel	x	x
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarc vezérlés	x	x
Napi programk száma	4	4
Programozható napok száma	14	365
Naponta ismételhető program	x	x
Hetente ismételhető program	x	x
Programban csatornákiválasztás	x	x
AUTOMATIKÁK		
Gyorsbefűzés	x	
Adókeresés	x	x
Memóriastop	x	
Szallagállásstop	x	x
Filmvégstop		
Visszatekereselés	x	x
ismétlés	x (5-szörös)	
Szinnormaváltás	x	x
Távszabályozás bemeneten	x	x
kimeneten	x	x
Hátralévő szalagidő percekben	x kapcsolóval	-
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereo hang		
Zajcsökkentő	x	x
HI-FI sztereo hang		
Biztosítás		
hálozatkimaradás esetére		x
Hozzáféres-letiltás		x
Távszabályzó (infra)	x	x
Távszabályozható magnófunkciók	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ programozás	x	x
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	DIN aljzat	DIN aljzat
ki	DIN dugó	DIN dugó
Videó be	RCA	Scart
ki	RCA	Scart
Hang be	RCA	Scart
ki	RCA	Scart
Mikrofon	(hangbemenet)	
Kamera	RCA	
Kamerastop	(videobemenet)	

ramlépésre történő állításal meg is jegyzi.

A video egyaránt alkalmas PAL és SECAM szinkrodolási adások vételére, míg a kísérőhang alapkiépítésben CCIR rendszerű, természetesen hazai kereskedelmi forgalomban OIRT vétel-lehetőséggel van kiegészítve. Ezt azért is ki kell hangsúlyoznunk, mert sok olvasói levél érkezik egyes típusok szín- és hangnormáira vonatkozó kérdésekkel. Általában a nagyobb videomagnógyártók az európai piacra szánt készülékeik jelentős részét vételi oldalon mindkét színnorma feldolgozására alkalmassá teszik (ezt általában a csomagoláson is feltüntetik), a kísérőhangok azonban nemzeti szabványok szerint eltérőbbek. Az általunk tesztelt készülékek OIRT és CCIR hangra is alkalmasak, de ha valaki pl. a VS-500-at Münchenben vagy Hamburgban egy szó és hang (-ra vonatkozó kérdés és kérés) nélkül megvásárolja, nem biztos, hogy öröme itthon is maradéktalan lesz.

A vételi oldal után tekintsük át a kimeneteket. Természetesen a videomagnó a nagyfrekvenciás jelet a 36. csatornán képes továbbítani a tv-készülék felé, de ezenkívül lehetőség van videojel csatlakoztatására és kiadására a Grundig készülékeken alkalmazott 9 pólusú csatlakozón kívül a 21 pólusú SCART csatlakozón keresztül is. Ez utóbbi azért is elen-

gedhetetlen, mivel az említett 9 pólusú csatlakozót csak a Grundig használja készülékein.

Budogva a villásdugót a hálózatba, a kijelző azonnal jelez, ami arra utal, hogy a készülék – a készenléti üzemi miatt – mindig hálózatra van kapcsolva. Üzemi helyzetbe hozni a magnót a kassetta behelyezésével, vagy valamilyen funkciógomb megnyomásával lehet. A kassetta behelyezése után ez a típus nem helyezkedik azonnal készenléti üzembe, azaz nem fűzi föl azonnal a szalagot, hanem azt csak külön parancsra (felvétel vagy lejátszás) teszi. Kijelzi viszont,

hogy milyen kassetta töltőtűnk be, mennyiben azok ideje szabványos. (C1=60, C2=120, C3=180, C4=240 perc), és kijelzi, hogy hány perc telt el a betett kassetából. Itt megjegyezzük meg, hogy folyamatosan látható az eltelt idő, de lehetőség van számlálóállásra történő átállásra is. Amit rögtön bekapcsolásnál hiányoltunk, az a tesztábra elhagyása volt: megítélésünk szerint ez körülmenyesebbé teszi a tv-készülékkel történő összekapcsolást.

A magnófunkciók gyors előre- és visszacsévelés mellett mindkét irányban gyorskeresést is lehetővé

tesznek. Műsornézés közben a kép megállítható és képenként léptethető. A felvételt egy gombbal indítható, és ugyanez a gomb szolgál programozott felvételek esetén a befejezési időpont gyors beírására is. A stop időpont ilyenkor 30 perces lépésekkel vált.

A Grundig VS-500-on egyébként négy műsorprogramozható be egy évre előre, és lehetőség van naponta vagy hetente azonos időben történő adások rögzítésére is. A képmagnó egyébként készülő VPS (videoprogram-azonosító rendszer) áramkörrel is, de ilyen jeleket ez idő szerint a Magyar Televízió nem sugároz. Órája kvarc vezérlésű, ami hosszú időn keresztül is biztosítja a felvétel pontosságát. Beépített, hosszú élettartamú elem gondoskodik arról, hogy hálózatkimaradás esetén se váljon feledékennyé a készülék.

Szokásunktól eltérően hosszabban szólnak a távszabályozóról, mely két darab R-6 típusú, folyásvédett elemmel működik. Bár a távszabályozó áramfelvétele kicsi, nem árt a megfelelő tartalék elemről időben gondoskodni. A bevezetőben említett funkciókon kívül itt található a TRACKING (csik-helyzet-szabályzó) állítója, a meghatározott helyre történő csévelés vezérlőgombja (kezdettől számított időben kifejezve) és a számszár gombja is.

Az elektronikus számszár, mely egy négyjegyű szám, és szintén a távszabályozón keresztül vihető be a készülékbe, a magnó összes funkciója reteszeltető, olyannyira, hogy az így leltitott készülék ismételt azonosítás nélkül nem hozható működésbe és bár a behelyezett kassetta elfogadja, de már nem adja vissza. (Igy azt is megtagadjuk, mire volt kíváncsi a gyerek, amíg nem voltunk otthon.) No de félre a tréfával, a számot bizony jól meg kell jegyezni, mert e „kulcs” nélkül csak a szerviz tudja újraindítani a magnót.

A FISHER FVH P1 DK, mint ahogy azt többször említettük, a táblázat rangidőse volt ugyan, de ezzel együtt egyáltalán nem tekinthető korszerűtlen készüléknek, hisz több szolgáltatásban megálta helyét a legújabbakkal való összevetésben, sőt alaposabb tanulmányozás után

MŰSZAKI ADATOK ÉS MÉRÉSI EREDMÉNYEK

	FISHER FVH P1 DK		GRUNDIG VS-500	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF OIRT 1-12 CCIR 2-12 S1-S20 UHF OIRT 21-69 CCIR	44-316 425-884,2	VHF OIRT 1-12 CCIR 2-12 S1-S20 UHF OIRT 21-69 CCIR	40-305 MHz 460-888 MHz
RF érzékenység (20 dB jel (zajra)	-	135-145 μ V	-	140-200 μ V
RF kimeneti csatornák ill. frekv.	30-39	534-639 MHz	UHF 36 csat.	561-612 MHz
RF kimeneti szint	-	67 dB μ V	-	65 dB μ V
impedancia	75 ohm	81 ohm	75 ohm	46-69 ohm
Video bemeneti szint	0,5-2 V _{pp}	0,5-2,1 V _{pp}	1 V _{pp}	0,6-1,7 V _{pp}
impedancia	75 $\pm$ 5 ohm	71 ohm	75 ohm	84 ohm
Video kimeneti szint	1,0 $\pm$ 0,2 V _{pp}	1 V _{pp}	1 V _{pp}	1,05 V _{pp}
impedancia	75 $\pm$ 5 ohm	81,2 ohm	75 ohm	87 ohm
Hang bemeneti szint	-8 dB	0,1-1 V	0,1 V	0,09-3,1 V
impedancia	több 50 kohm-nál	54 kohm	67 kohm	59 kohm
Hang kimeneti szint	-20 dB	0,36 V	0,4 V	0,48 V
impedancia	kevesebb 10 kohm-nál	380 ohm	900 ohm	900 ohm
Video jel/zaj viszony	43 dB	46 dB	-	45 dB
Hang jel/zaj viszony	-	46,5 dB	-	44 dB
Hangfrekvenciás átviteli sáv	-	50-12,5 kHz	-	22-11 kHz

ÖSSZEFOLGLALÓ TÁBLÁZAT

Gyártó/típus	FISHER FVH-PIDK	GRUNDIG VS 500	GRUNDIG VS 510	MITSHUBISHI HS-E 10	MITSUBISHI HS-E 20	SANYO VHR-4300
Ár (DM) Rendszer	kb. 1100 VHS	kb. 1100 VHS	kb. 1300 VHS	kb. 1000 VHS	kb. 1300 VHS	kb. 1300 VHS
FŐBB ADATOK						
Játékidő (perc) Programozhatóság Mérétek (szélesség × magasság × mélység) Áttekeresési idő E 120-as kazettával Csatlakozások	240 14 napon belül 4	240 365 napon belül 4	240 365 napon belül 4	240 31 napon belül 8	240 31 napon belül 8	240 365 napon belül 8
	420 × 89 × 310	435 × 85 × 390	435 × 85 × 390	420 × 84 × 360	420 × 84 × 360	420 × 79 × 370
	3,05 perc Scart	3,11 perc Scart	3,11 perc Scart	2,08 perc Scart	2,08 perc Scart	3,05 perc Scart
SZOLGÁLTATÁSOK						
HQ kép Automatikus tracking Gyorstöltési rendszerek Állókép/lassítás	van van igen van/nincs	van van nem van/nincs	van van nem van/nincs	van van igen van/szabályozha- tó	van van igen van/szabályozha- tó	van van igen van/szabályozha- tó
Hang Utohangosítás Kábeltuner/program Automatikus adókeresés Gyorsfelvétel (OTR) Programozható gyorsfelvétel VPS Szalag maradékidő kijelzés	mono nincs igen/39 van van van nincs	mono nincs igen/49 van van nincs	mono nincs igen/49 van van nincs	mono nincs igen/99 van van van	mono nincs igen/99 van van van	mono nincs igen/99 van van van
Célra csévlés (memória-stop) Gyorsképerkesés Végtelenített lejátszás Zár (gyermekre elől) Távszabályzó	igen/igen van van nincs magnófunkciók	igen/nincs van van van magnófunkciók, timer	igen/nincs van van van magnófunkciók, timer, LCD kijelzés	igen/igen van van van magnófunkciók, timer	igen/igen van van van magnófunkciók, timer, LCD kijelzés, TV távszab. szerepe	van van van van magnófunkciók, timer LCD kijelzés
ÉRTÉKELÉS						
Kép Hang Kezelhetőség Szolgáltatások	jó megfelelő jó jó	jó megfelelő jó kiegélítő	jó megfelelő jó jó	jó megfelelő jó jó	jó megfelelő jó nagyon jó	jó megfelelő jó jó

A táblázat adatai a nyugat-európai országokban vásárolt készülékekre vonatkoznak, hazai szállítással (lásd másik táblázatunkat) ettől eltérhetnek.

szoros rokonság is fellelhető a már korábban megismert és a magazinok összehasonlító táblázataiban nem is olyan rég előkelő helyet elfoglaló SANYO VHR-3100 típusával.

Miután a táblázatból számos érték és tulajdonság kiolvasható, így inkább csak távirati stílusban foglaljuk össze a főbb jellemzőket, azokat a sajátosságokat és újdonságokat kiemelve, melyek külön szót is érdemelnek. Az előválasztó egység kábeltuner, a vételi színnormák PAL/SECAM rendszerűek, melyeket a magnó PAL/MESECAM rendszerben rögzít.

A külföldön vásárolt készülékek hanggal kapcsolatos csalafintságairól már szótunk. Itt jegyezzük meg, hogy ugyanez vonatkozik a színnormákra is.

A hangvételi oldalán a tesztelt készülék mindkét norma előírásait tudta, de külön értékeljük, hogy a hazai piacra szánt kivétel hátoldalán egy kapcsolóval a tv-készülék felé hangnormaváltást lehet végezni, így a videomagnó egy hangnormás tv-vel is kifogástalanul működik. Hazai kivétel esetén az összesítő táblázatól eltérően a készülék hátoldalán a video- és hangjel fogadására és kiadására RCA rendszerű csatlakozók szolgálnak. A tuner-AV kapcsoló alkalmazásával egyébként videónk kamerával történő képrögzítésre is alkalmas. Programozása 14 napon belül négy felvételt biztosít, illetve lehetővé teszi naponta vagy hetente, azonos időben történő műsorok felvételét is. Az óra természetesen kvarcve-

zérelt, a programegység rövid idejű (max. 1 óra) hálózati-maradás ellen védett.

Áttekintve a magnófunkciókat, már szólnunk róla, hogy a kazettarendszer gyorsöltésű, és említettük, hogy a felvétel normál lejátszásán kívül lehetőség van annak megállítására, képenkénti léptetésre, előre és visszafelé történő képerkesésre. A képerkesésnél a műsor nézése nem zavarmentes, de a kététejes konstrukció ellenére az állóképet jónak értékeltük, a zavarok „kihúzzák” magukat, sőt csavarhúzóval állítás lehetőség is van a kép finomítására.

A magnó különleges szolgáltatásaként említjük meg az ötszörös lejátszási lehetőséget, amikor egy tetszőlegesen kiválasztott és programozott szakaszt a memória ötször képes ismételni. Ez az ún. tanulóprogram. Ez az ötös ciklus ismételhető és korábban is befejezhető.

A távvezérlő, mely infravörös sugarakkal ad parancsokat, nem szolgál különösebb meglepetésekkel, lehetőséget teremt minden magnófunkciónak kezelésére és a csatornák váltására. Téves törlés vagy felvétel elkerülésére a szándékolt felvételhez két gombot kell megnyomni.

Mind a kép-, mind a szolgáltatásbeli tudományról részletesen szótunk, azonban a kísérőhang tulajdonságairól kevesebbet beszélünk. Tény, hogy a hagyományos, hangcsíkos rendszerű videóknál ezek minősége eléggé behatárolt, és adott szalagsebesség mellett nem várhatunk tölte csodát. Mindezzel együtt a készülék frekvenciaátvitelét, üzemi zajszintjét, bemeneti feszültségűrését megfelelőnek értékeltük, saját kategóriájában az FVH P1 DK-t kiegyenlített szolgáltatású s minőségű készüléknek tartjuk.

AUTOSCAN

– automatikus tracking; finomított szervórendszer, amely maga gondoskodik arról, hogy a videofej mindig a sáv közepén haladjon lejátszáskor

COLOR SATURATION

– színtelítettség

CSÍPTETŐS MIKROFON

– kicsi, ruhára csíptethető elektrét kondenzátor mikrofon; elsősorban riportok, beszélgetések felvételénél használják

DIPÓL

– hurokantenna; a tévéjelek vételére használt Yagi-antenna központi része, amelyről a vett jelet levezetjük

DOWNLINK

– I. UPLINK – DOWNLINK

EDITING CONTROLLER

– editáló távvezérlő, amely a bejátszó és a felvevő képmagnók összehangolt, automatikus futtatására szolgál műsoralkészítéskor

EDITING RECORDER

(editáló képmagnó) – editáló távvezérlővel működtethető, forgó törőfejjel ellátott képmagnó

FLAT DISPLAY

– lapos képvisszaadó eszköz

FEHÉRVÁGÓ

– olyan áramkör képmagnóknak, illetve kameráknak, videoerősítőknak, amely a szabványos (beállított) feszültségzint túllépését és így a nagymértékű moduláció törzslításokat megakadályozza (I. WHITE CLIP)

FELIRATOZÓ

– videoképeken levő feliratok, grafikus ábrák készítésére szolgáló készülék (I. KARAKTER-GENERÁTOR)

FRONT LOADING

– elől tölthető; olyan képmagnó, melybe a videokazettát nem felül, hanem elől lehet behelyezni

FÉNYREKESZ

– I. BLENDE, IRISZ

GEOSTACIONÁRIUS MŰHOLD

– olyan pályán keringő műhold, amely a Föld forgási síkjában van (az egyenlítő felett); a műhold szögsebessége megegyezik a Földével, tehát a Földről nézve állni látszik, és így a róla kisugárzott jelek a rá irányított és rögzített antennákkal nagy területen vehetők

HD (High Definition)

– nagy felbontású (kamera, tévé, képmagnó)

GYORSÍTÁS

– a videoszalag felgyorsítása a képmagnóban visszajátszáskor, aminek következtében a jelenetnek gyorsítva, de vízszintes zajcsíkokkal tagoltan nézhetjük

ID CODE (Identification Code)

– azonosító kód, melyet a videoszalagra vesznek fel (néha utólag), az egyes műsorrészek automatikus keresése és gyors megtalálása érdekében

INZERTÁLÁS

– olyan videofelvételi eljárás, melynek során az új felvétel egy meglévő anyag bizonyos részének helyére kerül anélkül, hogy a szinkronjelek (track-jelek) folyamatosága megszakadna. Lehet csak képet, csak hangot vagy mindkettőt egyszerre inzertálni (I. EDITÁLÁS)

KVADRUPLEX (Quadruplex)

– az első, széles körben elterjedt, professzionális képrögzítési formátum; ma már csak az ilyen rendszerben készült archív videofelvételek lejátszására használják

LASSÍTÁS

– a videoszalag futásának lassítása vagy szakaszos mozgatása, melynek eredményeképp a szalagon levő képsort lassítva, zajcsíkkal vagy félképenkénti ugrásokkal haladva nézhetjük

LINE

– vonal; nagyszintű jelet vivő elektronikus vezeték vagy az annak végén lévő csatlakozó

LONG PLAY

– hosszanjátszó, I. LP

MONO

– egycsatornás hangátvitel, szemben a kétszatornás (sztereó) átvittel

MULTISCREEN

– osztott képernyő: az a megoldás, amikor egy képernyőn több videoképet láthatunk egyszerre, egymástól elkülönítve

NR

– zajcsökkentés, I. NOISE REDUCTION

ONE TOUCH RECORDING (egy gombnyomásos felvétel)

– olyan kezelőgomb a képmagnóknak, melynek megnyomására azonnal elindul a videofelvétel, I. OTR

OTTHONI VIDEO

– videokészülék-kategória és azok használatára vonatkozó elnevezés, szemben a professzionális és ipari videózással, amely munkahelyen történik

PICTURE ENHANCEMENT (képjávitás)

– összefoglaló neve mindazon eljárásoknak, amelyek célja a kép elektronikus úton való megjavítása adott videójel, illetve rendszer esetén

PICTURE-IN-PICTURE (kép a képen)

– I. PIP

PLUMBICON

– képfelvadó cső típus, amelyet régebben előszeretettel alkalmaztak profi kameráknak

PREROLL

– a bejátszó és felvevő képmagnók visszafutása kb. 5–10 másodperccel, annak érdekében, hogy a két gép összeszinkronizódjék, mire a vágási pontra érnek

S/N RATIO

– I. jel-zaj viszony

SOFT-FILTER

– lágyító optikai szűrő, illetve előtét

STAIRSTEP SIGNAL (lépcsőjel)

– feketétől fehérig fokozatokban változó mérőjel, amely az oszcilloszkóp képernyőjén lépcsőszerű ábrát mutat; a képernyő általában függőleges szürke sávok formájában látható

STANDARD PLAY

– normál sebességű felvétel, illetve lejátszás, I. SP

TOP LOADING

– felül tölthető; olyan képmagnó, melybe a videokazettát a készülék tetején lehet betenni.

Nem hisszük, hogy messze járunk az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy a hazai videózás elég mostoha körülmények között építi ki állásait. A kereskedelemben kapható kazetták messze vannak a csúcsmínőségűtől, a bizományyban találhatóak pedig tíz drágák.

A külföldi turistaúton is sokszor a pénztárca dönt a vásárlásnál, no meg a családok reklámok. S ha nem vagyunk mértékértartók, a videomagnónk hamar elnyeli valutánkat. A videók táborának csupán kisebb része engedheti meg magának a komoly filmgyűjteményeket, nagyobb részük csereberél, másol, és továbbad, újabb cseréért. Ez sajnos a minőségi igények csökkenéséhez vezet, s amíg csak saját magunkkal szemben vagyunk igénytelenek, az a magánügyünk, de a videóknak előbb-utóbb ezt sértésnek veszi, és megbosszulja.

A gyenge minőségű, emulzióhibás kazetták előbb-utóbb beszennyezik a fejet, maszatossá teszik a fejdobot, ami először a képen csak zajban (fehér kis üstökösök formájában), majd szinkronbizonytalanságban mutatkozik meg, végül pedig a kép teljesen eltűnik. Aki találkozott ilyen esettel, az azt is tudja, hogy ez mindig akkor jelentkezik, amikor a legrövidebb időre sikerült megszerezni azt a filmet, amit a legrégebben vágytunk már látni. Persze aki nemcsak nézőnek, hanem szakembernek is tartja magát, e műfajban, az nem esik pánikba, hiszen már régen beszerezte azt a kazettát, mely kétségtelenül és visszavonhatatlanul megold minden ilyen problémát. Nos, mi éppen ettől a visszavonhatatlan megoldástól szeretnénk megóvni a videorajongókat, mielőtt az ártatlannak tűnő varázslat tragikus véget érne.

A fejdob tisztításának valóban több módja lehet, de úgy véljük, hogy a magnó számára csak a szakember által végzett gondos rendbetétel jelenti a megoldást. Régi olvasóink már ismerik a véleményünket, hiszen a 6. számban ezt már részletesen kifejtettük. Sőt aláhúztuk, hogy a készülégyártók ellenzik a tisztítókazettákat, ezekben fantáziát inkább a kazettagyártók látnak, olyanok is, mint a FUJI vagy a Scotch. Úgy gondoljuk, hogy ha a mi véleményünk el is tér a kazetták hasznáitól, az nem árt, ha bemutatjuk a néhány elérhető típus közti különbséget, s ha másra nem is, de arra legálább felhívjuk a figyelmet, hogy mit nem szabad.

A tisztítókazetták legveszélyesebbjei a száraz felületek, mert ezek – akár a smirglik – csiszolják a fejdobot és a szalagvezető részeket. Nem véletlenül nevezték ezeket „videofegyvereknek”. Magának a szalagnak a felülete érezhetően, tapinthatóan durvább, mint egy

normál videoszalagé. A csiszolási hatás a művelet alatt nem érzékelhető, így lehet, hogy használója tovább koptatja a fejet, mint kénszerhözta ötlete az szükségessége tette volna – s ez a legnagyobb baj.

Ennek feloldására születtek olyan ötletek, hogy a szalagra képanyagot vagy szövetet kell tenni, így a hatást ellenőrizni lehet. A FUJI háromszor 10 másodpercet enged meg a tisztítás-

ra és azt javasolja „bölcs” mértéktartással, hogy ha a varázslat ennyi idő alatt sem járt eredménytel, célszerű a készüléket szervizbe vinni. A Scotch lezseréből intézi el a kérdést: „fejbart” tisztítási módszernek valja a sajátját, és szerinte addig kell jártni a kazettát, míg az írás a képernyőn olvashatóvá nem válik. Ez pedig eltartható egy ideig.

Akit a fentiek szorongással

töltötték el, annak sem kell feladnia a reményt, hogy ön maga tisztítsa készülékét. A nedves tisztítókazettáknál a csiszolóoldási hatás teljesen elmarad és mégis új fényt kap a fej. Az egyik neve *Profi-Clean Techno-Tape* (HAMA), a másik gyapjúszerrel (Bib) és adagolórendszerrel működik (Bib). Mindkettő közös vonása, hogy tisztítófolyadékkal dolgozik. A Techno-szalag textilszövetnek látszik, melyre a ka-

TISZTÍTSUK VAGY NE?

Nedvesen csinálja: a Bib tisztító a gyapjúszalagra automatikus adagolással tisztítófolyadékot juttat (VHS és Video-8)

Nyomkereső: a Trackmate finom kefével, textiltíhez hasonló szalaggal és tisztítófolyadékkal dolgozik

tát és tíz másodpercig lejátszszuk.

Ezután öt-tíz percig hagyjuk szellőzni a készüléket, amíg a folyadék elpárolog. Mindent egybevetve ez olyan eljárás, amely megkíméli a fejet a smirglisztesztől és gyengéden bántik a készüléket.

A nedves koncepció továbbfejlesztése az a tisztítókazetta, mely két finom kefével van felszerelve, „Techno-szalag”-gal rendelkezik és Trackmate-nek hívják. A kefék többek között a fejdobot a tisztítóják és annak részeibe is elérnek,

Ápoló-set: a kis Bib koffer egy VHS nedves tisztítókazettát, egy antisztatizáló folyadékot tartalmaz a tv-képernyő tisztítására és öntapadó címkét kazettákra

Száraz párbeszéd: a Scotch tisztítókazetta folyadék nélkül tisztít, de a folyamat végét a képernyőn közli (VHS és Beta)

Tiszta fej: Fuji tisztítószalagok léteznek VHS, Video-8 és Beta-rendszerük is. Csupán a Video-8 szalag nem jelzi a száraz tisztítási folyamat végét a képernyőn

zetta hátoldalán lévő nyilvános „Profi tisztítófolyadékot” kell csepegtetni. Az „egy spricellel” mottó négy-hat cseppet jelent. A gyártó kb. 15 másodperc időre kalkulálja azt, hogy a fej újra tiszta legyen. Ha nem, akkor lehet előlről kezdeni. Felvetődik a

Hama: a VHS és VHS-C nedves tisztítókazetták, egy textiltíhez hasonló anyaggal dolgoznak

kérdés, vajon mi olyan profi ezen?

A gyapjúszalagos variáns zárt rendszerrel dolgozik. A tisztítófolyadék a kazettaházban rejtőzik. Egy piros gombbal lehet a szalagot benedvesíteni. A folyadék, amennyire az illata után ez megíthető, olyan, mint más tisztítófolyadékok, izopropilalkohol. Kétszer megnyomjuk a piros gombot, betesszük a kazet-

mialatt a szalag óvatos módon a fejek tisztításán fáradozik.

Mivel azonban az egyes videokészülékek betöltési rendszere különböző, ezek a kazetták csak bizonyos készülékeknek alkalmazhatók. Amelyikhez nem, azokat felsorolják a doboz hátoldalán, és a mellékelt tájékoztató. Csak az a butaság, hogy ezek nem fedik egymást. Ennyit a nedvesekről.

Hátravan még a hagyományos módszer, a habanyagból készült tisztítópálcika vagy az alkoholos bőr, amit kézzel a fejhez kell tartani. Ami azonban az audiomagónknál még megoldható, hogy hozzá lehet férni a fejhez, az a videomagnónál akár (egész) esetét betöltő program is lehet. Ehhez ugyanis szét is kell szedni a készüléket, ami fásaszto és nem is egészen veszélytelen. Ez utóbbi módszert sem ajánljuk nyugodt szívvel. Eltekintve attól, hogy minden készüléken rajta van a felirat, hogy a burkolat eltávolítása életveszélyes, a készülékben olyan árokat is okozhat a hozzá nem értő, melyet a szerviz az eredeti hiba elhárításának többszöröséért tud megjavítani, ha van alkatrésze és vállalja. Mit lehet hát tenni? Nem akarunk mindenkit elriasztani a tisztítókazettától, különösen ha módja van rá, hogy a viszonylag legmegfelelőbbet beszeresse, de tény, hogy a legmegfelelőbb megoldás a megfelelő minőségű szalag alkalmazása és mind a kazetták, mind a készülék szennyeződésektől való védelme.

Meddig nő a tévénézési idő?

1980-ban az Egyesült Államokban még nem volt igazán jelentős a kábeltélevízió elterjedése, napjainkra viszont már minden második átlagos háztartás vezetékén kapja a látnivalót. A nagyvárosokban az arány megközelíti a 70 százalékot. S az a kábeltévé többnyire sok új programot, igazán nem ritkaság, ha 30-40-et tesz elérhetővé. Többet tévénéznek-e az emberek ilyen helyzetben?

Az amerikaiak szélsőségesen sokat néznek, kétszer-háromszor annyit, mint itt Európában bárhol. 1980-ban egy-egy háztartásban napi 6,5 órán át nézett műsort egy vagy több ember. (Nem szabad elfelejteni, hogy az amerikai feleségek nagy hányada nem dolgozik!) 1987-ben ez az átlagérték kerekén 7 órát tett ki. Másépp ki-

fejezve, a kábeles kínálat gyors bővülése ellenére allig egyetlen százalékkal nőtt évente a tévénézés. (Egyébként a csak kábelen hozzáférhető programok helyzete jóval látványosabban változott. 1980-ban a nézési időnek még csupán 3 százaléka jutott a vezetékes kínálatnak. 1987-ben viszont már 16 százalék.)

Érdekes módon igen hasonló eredményre jutott egy svájci piacutató cég, a Prognos AG előjelzése az európai jövő kilátásairól. Eszerint 2000-ig összesen mintegy 15 százalékkal lesz hosszabb a képernyő előtt töltött idő, a mostani – durván – napi 2,5 órához képest. Pedig akkorra Nyugat-Európában is elérheti a vezetékes televíziózás aránya a háztartások 50 százalékát.

A televízió Loch Ness-i szörnyei

Az 1950-es évek óta szinte kivétel nélkül minden elektronikai termék méretei szembeszőkően összezsugorodtak. Példákat szükségtelen felsorolni. Jöszörel csak egyetlen maradt meg napjainkig is *bőhám nagynak* – a televíziós vevőkészülék. Egerszerűen azért, mert a láthatólag legfontosabb alkatrészt, a képsóvelét igen nehéz (s így drága) volna lekcisinyíteni.

Az elmúlt negyven évben a futurologusok és a fejlesztő laboratóriumok sajtófontosságú kevéssé olyan innovációról beszéltek olyan sokat, mint a lapos, falra akasztható televízióról és a térhatású, háromdimenziós televíziós képről. (Nemrég Norvégiából érkezett a hír, hogy egy mérnök egyedül rátalált a tökéletes térhatású tévékép megoldására. Állítólag már vagy húsz országban szabadalmaztatta is, csak még nagyon kevesen látják. Ugymond, az ipari kémkedés miatt kell hét pecsét alatt őrizni a titkot.) A lapos képernyő és az elektronika Loch Ness-i szörnyévé változott: mindenki tud róla, csak épp nem létezik. De mostanában mintha változna a helyzet.

Az amerikai MRS Technology cég (hallott már valaki erről a felvétegyőztőről Massachusettsben?) bejelentette, hogy kidolgozott egy új eljárás, amelynek révén folyadékkristályos rendszerű színes képernyőket lehet gyártani, akár 35 cm átlójú is. Az MRS Technology a gyártóberendezést is kifejlesztette, s bagatell 12 millió dollárért kínálja annak, aki öránként szerelné 35 (!) lapos képernyőt termelni.

A Japánból érkezett hír valahogy komolyabbnak tűnik. A felkelő nap országában a nagy hatalmú Külkereskedelmi és Ipari Minisztérium eddigi létre közös vállalkozást 12 elektronikai céggel, együttesen mintegy 80 millió dolláros atalóklévé. A cél az, hogy 1995-ben megkezdjék a 100 cm átlójú, 10 cm vastag folyadékkristályos színes képernyők kísérleti gyártását.

Az amerikai és a japán hírből közös elem, hogy úgy 10 évre teszik a falra akasztható képernyők iránti kereslet kezdetét. Mármost a közemberek körében. A fejlesztés azonban nem e távoli, kockázatos piac kedvéért folyik már oly hosszú ideje. A számítógépgyártás, a repülőgépipar, s általában a katonai alkalmazások sokkalta biztonságosabb és jó ideje jóval nagyobb piaca a vonzó.

Azért nekünk sem árt, ha tudjuk, hogy úgy 2000 körül mivel lehet majd puskaszantálni a szomszédokat, barátokat, ha lesz rá pénzünk. Mennyivel jobb is lesz nézni a tévét, ha a falon lóg, s nem a szoba sarkában terpeszkedik! Hát nem?!

SKY-takarodó

Az egységes nyugat-európai közönségmérés legújabb adatai szerint a Sky Channelt nagyon kevesen nézik a német nyelvterületen és a franciail beszélők körében. A tévétársaság ezért vissza akar vonulni Ausztria, Svájc és az NSZK, illetve Belgium és Franciaország kábeltélevíziós hálózatából. (Ezeknek ugyanis a Sky fizet azért, hogy továbbítsák a műsort.) A jövőben az „Egi Csatorna” programját főként a brit, a holland és a skandináv nézők igényelhetik fogják igazítani. Nekik nemcsak pénzüket van a reklámozott áruk vásárlására, hanem érteket is angoliul.

Mi lesz a Super Channellel?

1988 tavasza óta allig telt el hónap, hogy a nemzetközi sajtóajtó ne hozott volna újabb és újabb híreket a nem is olyan régen, 1986 végén alapított Super Channel súlyos pénzügyi nehézségeiről. Terveket szelölgették a Sky Channellel való egyesüléssel, alapos műsorpolitikai változásokról. (A Video Magazin legutóbb augusztusban adott hírt e fejleményekről.)

Október közepén aztán drámai fordulat következett be! A Super legnagyobb részvényese bejelentette, hogy 1 fontért (nem sajtóhiba, egy angol fontért) eladásra kínálja a műholdtévét társaságot, s minden ajánlatot elfogad, amely ennél nagyobb vételár tartalmaz. (Az angol üzleti gyakorlatban nem újdonság az efféle ajánlat. Nem árt figyelembe venni, hogy a vásárolás nemcsak a társaságot, hanem tetemes adósságát is magáéval teszi az ajánlatot követő árverés megnyerésével.)

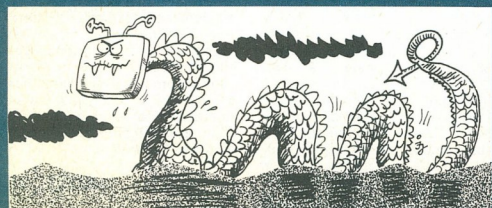
Ha még így sem sikerül új finanszírozókra találni, a Super Channel össze fog omlani. Magyarán: megszűnik!

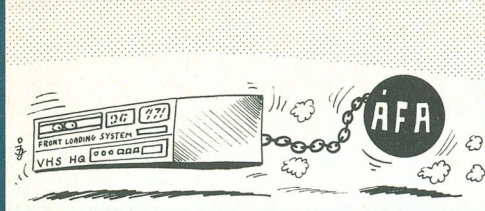
November közepén a helyzet úgy nézett ki, hogy ez következik be, hiszen a legvalószínűbb üz-

letkötésnek az angol ITN-nek való eladás ígérkezett. (A magyarok) „Független Televíziós Hírek” társaság a szórakoztató program helyett egy napi 18 óra hírcsatornát szándékozott kínálni egész Európában.

Az égi műsorok magyar nézők szerencséjére, a 18 órás hírcsatornából semmi sem lesz. Legálább is erőt tudósította a Super Channel kedvelőit tavaly december végén a SuperText. A műholdas műsor új tulajdonosa ugyanis nem az angol ITN lett, hanem egy olasz televíziós társaság, amely nem tervez olyan radikális változásokat, mint amilyenekről korábban hallottunk. Az olaszok is változtatni kívánnak a megszokott műsor-szerkezeten, ám azaz a szándékok, hogy programjaik kielégítsék az átlagos európai néző igényeit. Növekszik a hírcsatornák száma, de úgy, hogy az senki számára ne legyen fárasztó. A sportműsorok sugárzása ideje is bővül, új filmsorozatok, vetélkedők indulnak, s nem maradnak el a sokak által kedvelt zenés videoklippek sem.

Nem kell tehát félnünk az angoliul nem tudó magyar nézőknek sem, a Super Channel műsora továbbra is nézhető lesz.

Parabolaláz

Egy nap a kapunk alatt megjelent a falon egy kézzel írott, fénymásolt felhívás, a következő szöveggel: „Parabolaantennaközösséget szervezünk a Csánány ú., Kresz Géza u., Victor Hugo u. és a Viesegrádi u. által határolt témben, ami annál olcsóbb, minél több az igénylő. Jelentkezés: (név, cím, telefon)”. Ennyit! Arról, hogy mit is kínálnának, hogy melyik cég építené ki a rendszert, egyetlen szót sem közöltek.

Nem sokkal később becsöngettelt hozzám a szomszédaszony. Derék, becsületes, kedves, okos nő, úgy 50 és 60 között. Idegen nyelven nem beszél, de

ez miért lenne baj? Kérdése csak ennyi volt: mi a különbség a parabolaantenna és a kábeltevé között? (Ez volt a harmadik eset, amikor elmondta, hogy ő szeretné nézni a Sky Channel műsorát.)

Hamarosan (néhány nap múlva) kiderült, hogy a kerületi tanács is ügyködik valaminek, állítólag egy lokális tévéprogram létrehozásán fáradozik. S nem tudok arról, hogy bármiféleképp tisztázták volna, kinek mire lenne szüksége és mennyit lenne hajlandó fizetni a megvalósulásért.

Micsoda láz! Alig egy éve, hogy felhúzták a politikai so-

rompolt a műholdas televízióműsorok vétele előtt, s a legóvatosabb becsülések szerint ma már jóval százezer felett van a legalább egy műholdas programmal ellátott háztartások száma az országban. Az emberek fizetnek azért, amiről igazán nem tudhatnak sokat, vagy éppen semmit sem élvezzen. Most fizetnek, amikor napról napra nehezebb az életük. Olyasmirért, amit nem értenek – 2500 Ft, vagy akár jóval több is.

Micsoda várakozások! És micsoda kielégítetlen igények! S ha valaki kétkelne benne, hogy hatalmas kielégítetlen igények húzódnak meg a felszín alatt, az jobban teszi, ha odafigyel a Danubius Rádió tüneményes sikerére, akár német, akár magyar változatában. A hamburgerei műintézményektől a presszókhoz a Danubius szől. Kévsz szöveg, sok zene. Olyan gondozó zene. Tulajdonképpen ugyanaz a fajta, mint amit a Sky Channel kínál képes változatban. Ugyanaz a fajta, aminek kedvéért az oszt-

rak határon naponta több ezer videokészülék jött át turistaimportban 1988 nagyobbik részében.

S micsoda balfogás az adózatásban! 25 százalék AFA a videoforgalmazás. Aki szórakozni akar, fizesse meg! Igen?! Adólogás szorint ez helyénvaló. De hát csak ez az egyetlen észszerűség, ami manapság érvényesülhet?

Ahogy elnézem az újságok, mozijegyek, könyvek árát – hogy másról ne is beszéljek –, mi sem természetesebb, mint a parabolaláz, a videomiport. Az is szeretné megmutatni, hogy jutott egy kicsit előbbre, akinek nem hogy Daihatsu, Mercedese nem telik, de még egy vasárnapi vendéglőjébe sem. Az is szeretne egy kicsit elfeledkezni, elmenekülni, aki nem képes szeszszel vigasztalódni. A parabolaantenna, a Sky Channel nem is olyan hosszú távon bizony olcsóbb, mint a vodka. S hogy nem is nézik olyan sokat? A választási lehetőség illúziója azért megmarad. A képernyő előtt.

Jakab Zoltán

James Bond és Rambo Moszkvában

Ugyan ki lepődne meg azon, hogy James Bond már jó ideje besurrant a szovjet fővárosba, akárcsak Rambo – titokban, engedély nélkül, videokazettán. A tiltott gyümölcsökhöz ma még viszonylag kevesen férhetnek hozzá, hiszen a legoptimistább becslések szerint is csak 300 ezer videokészülék van az egész hatalmas országban.

Az viszont igencsak meglehetősen lenne, ha állami tulajdonú mozikban, nyilvánosan is játszanák a két legismertebb szovjetellenes amerikai filmsorozatot. Megeshet, hogy még ez is megérjük!

Ez világlik ki abból a beszélgetésből, amelyet az angol *TV World* munkatársa folytatott Oleg Uralovval, aki a Szovjet Állami Filmbizottság (Goszkinó) elnökhelyettese és egyben a nemrég létrehozott Videofilmm vállalat vezérigazgatója is. Uralov szerint nem sok értelme van a nyugati filmek cenzúrázásának, ha a feketepiacon amúgy is elérhetőek.

A Videofilmm legfontosabb terve azonban nem a James Bond-filmek forgalmazása, hanem 3000 videomozi létre-

hozása 1990 végéig. A legfeljebb száz néző befogadására alkalmas mozikat nagyvárosokban nyitják meg. Vidékre videobuszok juttatják el az új kínálatot, a távolsági vonatokhoz pedig videokocsikat fognak csatlakoztatni.

Más jelét is vannak az idők változásának. Egy finn cég már az elmúlt nyáron megnyitotta Tallinnban, Észtország fővárosában első, saját üzemeltetésű videomoziját, s továbbiakat is épít Moszkvában és Leningrádban. Októberben pedig az amerikai filmpexportörök egyesületét kötött szerződést a Goszkinóval, amely többek között szovjet mozik bevételeit is lehetővé teszi amerikai filmek bemutatása végett.

Október második felében sugározták először a Moszkvai Televízió második programjában a *Haladás, információ, reklám* című 45 perces műsort. Ebben az az érdekes, hogy kizárólag nyugati cégek reklámjaiból állt. Persze nem fogyasztási cikkek, hanem korszerű termelőeszközöket, eljárásokat hirdetnek a kéthetente látható adásban. A műsor a Publitalia nevű olasz reklámügynökség közreműködésével készült.

Legújabb pedig a Moszkvai Rádió külföldre irányuló, rövidhullámú adásaiban is lehet reklámidőt bérelni. A Moszkvai Rádió naponta 230 órányi műsort sugároz külföldre 63 nyelven.

Videokölcsönzés műholdról

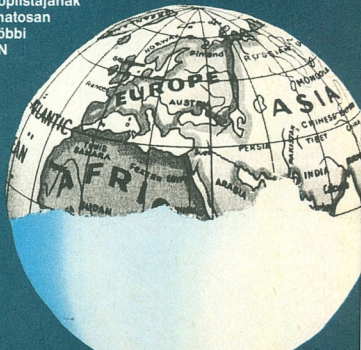
Az Egyesült Államokban van vagy 10–15 millió olyan háztartás, amely soha nem kapcsolhatja majd semmiféle kábelrendszerekhez, mert olyan településekre tartoznak, amelyek túlságosan távol esnek mindentől. Például a földi tévéadó jó minőségű vételének körzeteitől, vagy a legközelebbi (nyereséges) videokölcsönzőnőtől is. Az ilyen háztartások közül már vagy 2 millió vásárolt magának műholdvevő parabolaantennát.

Ezt a piacot akarja kiaknázni a Television Video Network (TVN) nevű cég, műholdas kínálat révén. Az AT&T társaságotól bérbe vette a Telstar 303 távközlési szatellit a 17 transzponderét, amiből tízet arra használ, hogy a videokölcsönzők mindenkorit toplistájának első 10 filmjét folyamatosan sugorozza. (A többi transzponder a TVN saját tévéprogramját továbbítja.)

Ha már megvan a parabolaantenna, a rendszerhez való csatlakozásnak két feltétele van. Az egyik a havi 30 dolláros előfizetési díj, a másik pedig az, hogy legyen a lakásban telefon. (Az utóbbi nem okozhat gondot, mert telefon ott is van, ahova a földi tévéhálózatot már nem érdemes kiterjeszteni.) Az

előfizető egy telefonszám felhívásával közvetlenül, automatikusan rendel meg a látni kívánt filmet, amely *azonnal* megjelenik a képernyőjén. A telefonszám természetesen a TVN rendszer központi számítógépéhez fut be, amely ellenőrzi, hogy tényleg előfizetői származik-e a rendelés, illetve elkönyveli a filmenként 4 dolláros külön díjtartozást.

A TVN kidolgozott egy újfajta képrejuttatási szisztémát is, hogy illetéktelenek ne nézhessék az adásokat. (A dekódér ára benne van az előfizetési díjban.) A műholdas videokölcsönzés 1989 tavaszán indul. Kérdés, meddig tart az új rejtelmes rendszer megfejítése.

Műholdhelyünk már van!

A múlt év végén terjedt el a hír: majd az első magyar nemzeti távközlési műhold. A hír igaz, van már helyünk a világűrben.

800 megahertzyi frekvencia-sáv-szélességet kapott a 4,5-13,25 gigahertz között, s itt nyílik mód a Föld-műhold, műhold-Föld adásvételre.

A távközlési műhold sok funkciója mellett lehetőséget

ad a televíziós műsorok szétosztására is, vagyis az adóhoz, a közösségi kábelekre a jel nem a földi mikrohullámú láncon jut el, hanem a műholdon keresztül. A műhold segítségével és megfelelő földi infrastruktúrával megoldható az adatátvitel (telex, távirat, telefax stb.), a rádiójelek szétosztása, a telefon. Dr. Hegyi Gábor, a Magyar Posta szakmérnöke szerint azonban egy

Már a hetvenes évek elején állást foglalt az ENSZ szakosított intézménye, az ITU (Nemzetközi Távközlési Egyesület), hogy a frekvenciasávok és a geostacionárius pálya az egész emberiség természeti kincseinek számítanak, melyek csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésünkre. Ezért úgy kell felosztani, hogy a nemzetek, területi nagyságuk figyelembevételével, de mégis egyenlő arányban részesüljenek belőle, s ne pusztán egy adott ország technikai, gazdasági fejlettsége döntson – az elsőbbség jogán – ki, miként részesedik a világűr kínálta lehetőségekből.

Az ITU egésze alatt tavaly összezt hat héten át Genfben ülésezett a WARC-ORB '88 rádió-világértekezlet, amelynek fő feladata az volt, hogy kijelölje a nemzeti távközlési műholdak orbitális pozícióit és frekvenciáit. A geostacionárius (a Földhöz képest álló) műholdpálya 36 ezer kilométer magasságban, az egyenlítő síkjában van, s előnye, hogy az ide felbocsátott és a Földdel együtt forgó műholdakkal a Föld felszínén egy állandó ponton lévő adóval és vevővel lehet folyamatosan, a nap huszonnégy órájában tartani a kapcsolatot. Elvileg ez a pálya telíthető, emiatt volt szükséges felosztására.

A szakemberek szerint a leendő magyar távközlési műhold kiváló helyet kapott, viszonylag „közel” hazánk területéhez: a nyugati hosszúság 6,6 fokán, az Atlanti-óceán fölött. A hold Magyarországról 30 fokos magassági szög alatt lesz látható, s jelei 0,8 fokos környalában foghatók majd. Minden ország egységesen

ilyen műhold elkészítésére (elkészítésére) és felvételére, az ország méretei miatt és erőforrásai híján ebben az évezredben már biztosan nem kerül sor.

A rádió-világérteletlen nemcsak a nemzeti távközlési műholdak helyéről döntöttek, hanem a közvetlen műsorszóró műholdak (DBS-ek) programtápláló, vagyis felmenő ági frekvenciáiról is. 1977-ben, a WARC 77 ülészakán ugyanis már kijelölték az országok DBS-einek pozícióját, a csatornákat és a nemzeti nyálakokat. Ennek megfelelően Magyarország DBS-ének a nyugati hosszúság 1 fokán van a helye 0,6×0,92 fokban nyálalábbal. A magyar DBS-nek öt csatornája lehet, amelyek a 11,7–12,5 gigahertz frekvenciasávban működhetnek. Egy

csatornán egyébként egy zenes televízióműsor-jel, MAC-rendszerben egy vagy több kisorsó hang, jel, vagy rádióműsor sugárzása történhet. A DBS-ről a jelek nem egy szétosztó rendszerbe, hanem közvetlenül az előfizetőkhoz kerülhetnek – feltéve, hogy a jelek fogadására megfelelő vevőrendszer áll rendelkezésre.

Dr. Hegyi Gábor úgy véli, az első magyar DBS-re kevesebbet kell várunk, mint a távközlési műhold felbocsátására. Igaz, ennek fejlesztése, pályára állítása is milliárdokba kerül, de a KGST-tagországok tervei között már a kilencvenes évek elejére szerepel közvetlen műsorszóró műholdak szovjet fejlesztése, gyártása és felvételése. Ezek a DBS-ek háromcsatornásak lesz-

nek. Egy-egy csatornát kap Magyarország, Románia és Bulgária, illetve Csehszlovákia, az NDK és Lengyelország. Mindez azért lehetséges, mert a távközlési műholdakkal ellentétben a DBS-eknél a földrajzi közelséget vették figyelembe és a szomszédos országok nem egymástól teljesen eltérő, hanem közös műholdpóztókat kaptak, más-más sugárnyalábbal.

Mivel a földi rádió- és televízióműsor-szórás csatornáit telítettek új nemzeti tv-, rádióműsorok indítására már csak az égi csatornák megnyitásával lenne mód. Ma még azonban élénk földi vita zajlik idehaza arról, vajon a nemzeti egyezs műsor kerüljön-e a világörbe, ahonnan a vétel előszörban a határokon túl élő magyarok számára válhat ki-

fogástalanná (ha meg tudják vásárolni és ha egyáltalán engedélyezik számukra az ehhez szükséges berendezéseket), vagy induljon meg a Magyar Televízió önálló harmadik, égi programja. A tervek szerint a Szovjetunió a tagországoktól nem a DBS fejlesztésének, megépítésének és felvételének költségeit kéri el, hanem bérleti díjat kérne a DBS nyújtotta szolgáltatásért, mely összeg minden bizonyonyal körülbelül akkora lenne, mint amennyit a nyugat-európai DBS-ek tulajdonosai számítanának fel. Mai információk szerint az ASTRA és a TDF-1 műholdak tulajdonosai egy esztendőre csatornánként 40 illetve 130 millió francia frankot kérnének.

Falus Tamás

Kábelügyi gondolatok

Tavaly ősszel kezdtük el sorozatunkat, mely a hazai helyi (városi, kábel) televíziós stúdiókat mutatja be. Egyebek mellett azt, miként élnek e műhelyek a videotechnika nyújtotta lehetőségekkel. Nyíregyháza, Hódmezővásárhely és Szeged bemutatkozása után ezúttal egy olyan átfogó írásnak adunk helyet, amely szélesebb összefüggéseiben értelmezi a helyi televíziós közösségek helyét, szerepét, a videót, mely fontos eszköze lehet a hazai változásoknak is.

Számon lehet-e kérni a halászháló, miért van kis fogás? Amikor a kábeltelevíziósárról gondolkodunk, soroljuk az eredményeket, az impozáns számokat (érdekes: ilyenkor is a hencső halászszege nyelvénye zsákmánya jut eszembe), még ott tartunk: új, a szebbnél is szebb hálónk van. Nem vitás persze, háló nélkül nincs halászszege és nincs fogás, mint ahogy azzal sem lehet vitakozni: a tömegkommunikáció hálójának az elmúlt évtizedek során keletkezett lyukait – többek között – kábeltelevízióval lehet feltöltani, vagy szövését sűrűbbé tenni. De mi a fogás, a zsákmány, az eredmény? Teljesültek-e az elvárások, egyáltalán ki mit várt és vár az új médiától?

A sztereotip elvárások: a szocialista demokrácia tájékoztatási rendszerének reformja, nyilvánosság és „fokozatatlanság”, hiteles gyors és pontos tájékoztatás, konstruktív kritika; a helyi információk felértékelődése, védekezés a „felfalazással” szemben, audiovizuális tanulási folyamatok beindulása stb. A szlogenek ismerősek, igazságügynök nem is fér kétség. Ami hiányzik az egész szemléletből: tömegtájékoztatás helyett egy társadalmi (méretű) kommunikációs rendszerben való gondolkodás. Ez a hiány igaz a tájékoztatáspolitikai döntéshozóira, az újságíró szakmára – beleértve a kábeltelevíziós műsorkészítőket is –, de a publikumra is. Ha valahol tetten lehet érni a sztalizmus azon hagyományát, amit még elméletben sem sikerült tiszoz-

tázní, nem hogy a gyakorlatban meghaladni, akkor az a tömegkommunikáció, az információkkal való hatalmi játszómező világa!

Persze attól, az az elméletben nem fogalmazódott meg (nála) egy új tömegkommunikáció igénye és alapvető elvei, attól még – inverz módon – ezek az elvek a gyakorlatban hatnak: hiányukkal! Személyek, csoportok, mozgalmak távoltartása a tömegkommunikációtól, „embargó”, letiltott műsorvezetők jelentik a jéghegycsúcsát.

Es a kommunikáló társadalom? Embrionális. Indulnak videomagazinok, számítógépes „lemezűságot” küldözgetnek egymásnak intézmények. Kis stúdiók műsorokat cserélnek. Lakközösségek kezős mozivetítéseket tartanak vidékőrl a házi antennarendszerek, s egyre-másra jelennek meg a saját falujásgárhékre is, mind több és több CB csatorna szóró hasznos információkat „jvedelemadórl vagy egyéb húsbá vado problémákról – másként, másképpen, mint ahogy az állami médiumok teszik. Terjed a szamizdat és a feketevideó. A folyamat megállíthatatlan: az új technikák, illetve médiumok jellegükénl fogva rombolják a hagyományos hatalmi irányítást, kizsájtásti technikát. Csakhogy tartalmi vonatkozásban, nem az eszköz jellege az elsődlegesen meghatározó, hanem a társadalmi környezet (rendszer), illetve a használatba vétel mikéntje, a használó akaratja és lehetőségei. S itt kanyarodom vissza a kábeltelevízióhoz. Nem

vitás: új, hiánypótló. De találkozt-e az eszköz elkelevezett használóival? Indukált-e többrányú társadalmi kommunikációt és mozgást – legalább az adott lehetőségek keretei között? Akart-e, mert-e? Az eddigi tapasztalatok alapján és a kezdő hasonlatnál maradvá (ma) azt mondhatjuk: szép a hálónk, meglehetősen nagy is, a fogás azonban fél fogunkra sem elég.

Eltekintve néhány egymástól elszigetelt város egy-két műsorkíséreltetés, a helyi televíziózás csak azt teljesítette, ami kézenfekvő irányítónak, műsorkészítőnek és nézőnek. 1982-es indulásától (pécsi kísérlet) 1988 tavaszáig a helyi (kábel-) televíziózás „polgár”-jogot nyert, betagozódott, konformmá vált. Sőt gazdaságilag is technikai értelemben is a mai magyar lehetőségek maximumát nyújtja. Ha ez igaz, akkor megérte-e és megéri-e az alapítás és üzemeltetés? Természetesen igen! (Eltekintve attól a meddő vitához vezető szemponttól, miszerint egy helyi újságot vagy sugárzó rádiót esetleg gazdaságosabban és hatékonyabban lehetne biztosítani helyeken üzemeltetni. Ezek ugyanis egymást nem kizáró, hanem inkább egymást erősítő, egymás mellett létező eszközök – másol). A helyi televíziók a tömegkommunikáció belüli változások első fockénekek számításra, s követni fogják majd a többiek. S már tulajdonképpen pusztá létükkel bizonyítják a továbblépés szükségességét.

Hogyan tovább, ha lépni kell –

Francia videoforradalom Budapesten

ez igaz tulajdonképpen mindenkit – a kábeltelevíziózást jóval meghaladó, nagyobb kérdések esetében is. A legfontosabb és legdöntőbb aspektus természetesen a nemzeti-társadalmi kibontakozási program kimenetele, a különböző lehetséges variációk bekövetkezése. A helyi tájékoztatást már semmilyen fordulat, negatív jelenlét, szükség nem tudja visszaalattani Csipkerózsika-álmába, de szerepét, értékét, funkcióját nagyon is befolyásolja a mindenkori ideológiai és politikai kurzus.

A kibontakozási programon belül alapvető a gazdaság újraéledése. Ez pedig csak akkor mehet végbe, ha a demokratizálás ezt az alapvető szférát (is) áthatja. Ebben az esetben a gazdasázkodás nyilvánossága felértékelési és piacépítési teszi a gazdasági információkat, gazdasági értelemben vett nyilvánosságot; az információk (piaci) értékét nyernek, piacon cserélnek gazdát – létrejöhet az, amit a fejlett országokban információgazdaságnak neveznek. Az információhordozók is felértékelődhetnek, bekövetkezhet egy infrastruktúra-bővülés, a kábeltelevíziózás végre gazdasági alapokra kerülhet. Az eddigiek-től eltérően és a közhasználatlaltal szemben kábeltelevíziózás a helyi műsoránál jóval szélesebb értelmezést értek (lásd integrált szolgáltatású interaktív hálózat).

Ugyanennek a társadalmi kibontakozásnak egy másik rész-folyamata az állampolgárok öntevékenységének, szabad (és nemcsak politikamentes) szerveződésének, tevékenységének szélesebb körű elterjedése. Ez olyan társadalmi információ-tartalmat, sokszínű kommunikációt szül, ami szükségszerűen az új médiákban – így a helyi vagy inkább közösségi – televíziózásban találja meg egyik kommunikációs eszközeit. Természetesen a nemzeti és a nemzetközi tömegkommunikációs stratégia is jelentős változások előtt áll a sikeres kibontakozási folyamatban.

Ami viszont bizonyos, az a technikai eszközök fejlődése. Speciálisan a televíziózás olyan mértékben és ütemben újul meg, amit jó esetben is csak a Magyar Televízió tud követni az országban. Másrésztől viszont az amatőr videózás elérheti azt a szintet, ami eddig professzionálisnak számított. Ez – bízza a MTV műszaki megújulásában – olyan fejlődést jelöl ki, aminek keretében a technika nyitottsága és hozzáférhetősége a helyi és közösségi televíziózás demokratizálódását segíti, míg a nemzeti televíziózás talán már nemcsak kapacitáshiányból használja az alulról jövő információkat, hanem (miközben műszakilag újáéled) nem kell nagy engedményeket tennie a műszaki nyitottság érdekében.

E jövővizlátat optimista. Talán azért, mert a stagnálás elénk vezető képével nem is érdemes dolgozni.

Kálmán András

A rendezvénynek már volt előzménye, ha a *Hétköznap*i párbeszédet annak lehet nevezni. Alig múlt egy éve, hogy 1987 októberében sor került erre a kísérletre, amely csak nevében volt hétköznap, hiszen a maga nemében végül is egyedülálló az a szimulált képalkotás, aminek során francia és magyar művészek négy napon át a telefon segítségével számítógépen készült képeket cseréltek ki egymás között. Valószínűleg ennek a furcsa keleti-nyugati párbeszédnek a sikere is hozzájárult ahhoz, hogy a múlt év végén Budapesten volt látható a világon először az a nagyszabású kiállítás, amely az *Új művészeti médiumok: a francia vizuális kultúra egy évtizede* címet viselte.

Az összeállítás támogatói között két francia minisztérium (Kulturális és tömegkommunikációs, illetve a külügyi) nevével is találkozhattunk – ez érzékletesen jelzi,

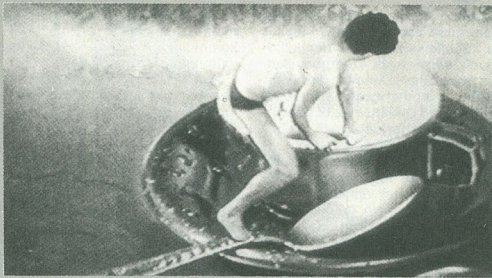

Plus, majd a többi tévécsatorna, az állami Antenne 2, a TF1 vagy az FR3 műsoraiba, miközben az új videós formanyelv nemcsak így, de a reklámok, a főcímek, a stúdiórendezés teljes modernizálásának képében is elérte a francia televíziózást.

egyedi hangulat, a koncentrált rítmus megteremtésére összpontosul. Elektronikus ötleteket, rajz- vagy szövegkompozíciókat, barokkosan – dús átomvilágot egyaránt láthatunk, például a fekete fenomén, Grace Jones klipjében, vagy a Kodachrome reklámfilmjében. (Ezek közül talán csak a két legszerényebb az, amely a Fotex jóvoltából a Magyar Televízió műsorában is elő-előfordul.)

Az áttörések eredményeképpen a videósok, filmesek azokat a nagy állami intézményeket is meghódították, ahol színes számítógépekhez, többkamerás vagy olyan új felvevőkész is hozzájut-hatnak, mint például a Graph 9, a Harry vagy a Paint Box. E két utóbbi egyébként már Kiki Picasso saját stúdiójában is fellelhető, ami némelyik sztráralkoto anyagi sikerit is sejtetni enged.

A videoforradalom egyelőre csak a mozik tájékt kerül el. Budapesten egyedül az Iris és a Wonder produkciói, Jean Marie Madeddud és Yann Piquet rövid videoban-szurdajrit mutattak be. Fergesek, történet nincs, csak helyzetek és tömény humor. A páros nemrég kezdett hozzá első nagyjátékfilmjének forgatásához.

milyen fontosságot tulajdonítanak Európá azon részében a video terjedésének. A Műcsarnokban ugyanis kiállítottak festményeket és tipográfiai munkákat is, de a legnagyobb érdeklődésre természetesen a videoalkotások számítottak. Hat monitor és egy kivetítő ottonta a filmeket, és nem is a program összejeje fásztotta el a nézőket, inkább az a fantasztikus sűrűség, amivel a képalkotók és információk záporoztak rájuk.

Ezek a francia videoalkotások már régen túljutottak az amatőrízms diszkrét báján, ellenkezőleg: magabiztosak és diadalmasak. A legismertebb alkotók – és ebbe az összeállításba az ő munkáikat válogatták össze – a televízió jóvoltából már országos ismertségnek örvendhetnek. Eppen 1988 volt annak az éve, hogy Marc Caro, Larry Flash, Michel Jaffrennou, Kiki Picasso vagy Jerome Ledup kisfilmjei tömegesen kerültek be a Canal

Ez az áttörés a kisfilm formának köszönhető. Szükség van rájuk, hogy kitöbbsék a nagy műsorok hézagait, és mivel egy néhány perces klipben vagy hirdetésben nincs mód teljes történetének elmesélésére, az egész egy telített pillanat: minden energia a saját,

Ebből a bőségből a látogató csak kiszédülni tudott. Az ilyenkor szokásos kérdés pedig csak az intenzív hatás múltával kezdett

ágaskodni benne: hol vagyunk mi ettől?

T. T.

Mokép Video

Meztelen ököl

A MOKÉP videotéka kínálatában szereplő műsorokból továbbra is az szórakoztató jellegű filmek a kerestebbek. A vígjátékok iránti kereslet ez ideig kielégítetlen, népszerűségük azonban töretlen (Az én kis falum, Kellemes húsvéti ünnepek, Rendőrnő, Ász). Két színész valamennyi filmje e műfajban az abszolút sikerlistán vezető helyen áll, Bud Spencer és Louis de Funes a csendőrsorozat minden darabjával. Nem kevésbé népszerűek az akciófilmek, élén a *Szemet szemért* című film Chuck Norris főszereplésével. A Bruce Lee-filmek immár klasszikussá váltak, de sikert aratott Jackie Chan a *Rendőrsztorival* a *Marco Polo* karatédolgozása: s a *Halálós anygokal*, melyben lányok karatéznek, valamint a *Meztelen ököl* Manson-produkció.

A legnagyobb áttörést 1988-ban minden bizonyán azok a filmek hozták, melyek osztatlan sikert aratnak még az idén is. John Carpenter két filmje (*Kód, Menekülés New Yorkból*), Arnold Schwarzenegger főszereplésével a *Conan, a barbár*, Kris Kristofferson és Treat Williams főze-

relésével a *Gyulladáspont* és végül három sci-fi (*Dűne*, *Ébredés*, *Legenda*).

Az 1989. évi műsorösszetétel megválasztása jelentősen befolyásolhatja a forgalmazás és elsősorban a MOKÉP Videotéka eredményességét, fejlődését. A műsorválaszték kialakításának, bővítésének szempontjai az igényeknek megfelelően a kizárólag videón megjelenő tökések – elsősorban szórakoztató – filmek részarányának növelése.

A szocialista műsorok válogatása során az értékes, klasszikus alkotások fokozatos bemutatása, valamint a viszonylagos piaci igényeket kielégítő mese- és kalandfilmek megjelenése várható.

A magyar filmek bemutatási szempontjai között a teljes rendezői életmű és új filmek kiadása, repertoár szélesítése is szerepel. Míg 1988 december végén mintegy 1200 műsor volt kölcsönözhető, ez év végén az érdeklődők várhatóan több mint 1500 különféle műsor közül válogathatnak polcra.

SIKERLISTA

A Mokép Videotéka legsikeresebb filmjei:

(VI., Majakovszkij u. 40.)

Gyulladáspont (amerikai kalandfilm). R.: Bill Tannen
Dűne (angol sci-fi). R.: David Lynch

Conan, a barbár (amerikai kalandfilm). R.: John Millus

Piedone Afrikában (olasz kalandfilm). R.: Steno

Legenda (amerikai sci-fi). R.: Ridley Scott

Kellemes húsvéti ünnepek (francia vígjáték). R.: Georges Lautner

Piedone Egyiptomban (olasz kalandfilm). R.: Steno

Menekülés New Yorkból (amerikai sci-fi). R.: John Carpenter

Kód (amerikai sci-fi). R.: John Carpenter

Meztelen ököl (amerikai akciófilm). R.: Cirion Santiago

Szemet szemért (amerikai bűnügyi film). R.: Steve Carver

Halálós kettős (hongkongi akciófilm). R.: Chang Chen

Fehér telefonok (olasz filmvígjáték). R.: Steve Carver

Asterix 12 próbája (francia rajzfilm). R.: Albert Uderzo-René Goscinny

Rendőrsztori (hongkongi akciófilm). R.: Jackie Chan

Ébredés (angol kalandfilm). R.: Mike Newell

Halálós erő (amerikai bűnügyi film). R.: Paul Aaron

Nászemély (francia bűnügyi film). R.: Christine Pascal

Diploma előtt (amerikai filmkomédia). R.: Mike Nichols

Éjtélkor indul újtára a gyönyör (olasz filmvígjáték). R.: Marcello Fondato

Videóozni VAGY politizálni?

Beszélgetés Zöldi László filmkritikussal, az ÉS főszerkesztő-helyettesével

A Magyar Televízió elnöke színvonalas munkájáért nemrégiben Nyírviljában részesítette a *Videó-világ* című műsor alkotójárádáját. Az éppen egy esztendője útjára indult adáscsoport ma már havonta harmincöt percet, és januártól minden hónap utolsó szombat délutánján már az MTV 1-es programjának műsorfolyamába illeszkedik bele. Kopper Judit szerkesztő, Sólomán András és Mészáros András rendezővel együtt változtattalunk valjára: addáik nem csupán, s nem elsősorban a képmagnó-tulajdonosok számára készülnek, hanem minden érdeklődőnek, hiszen az új technikai eszközök egyben új kifejezési mód is születtek, s napjainkban a videokultúra is már elértük részévé vált. Az alkotók pedig éppen a közönség megismertetését, lerjesztését tekintik feladatuknak.

Idén is változatlan marad a *Videó-világ* tematikája. Egy-egy műsorban húsz-huszonöt percen továbbra is egyetlen témaköröt dolgoz fel a stáb. Így részletesen esik majd szó például a video és a politika kapcsolatról, a video és az építészet, tudomány, színház, vagy az önkormányzat viszonyáról. Ezen kívül a szerkesztő szeretné megismertetni a nézőkkel, hogyan és miként élnek külföldön a video nyújtotta lehetőségekkel. Az idei konkrét elképzelések között Lengyelországot és Svédországot bemutatása szerepel. Az adás utolsó tíz, tizenöt percében info felcímet alatt tovább fut a rendszeres híradás az aktuális hazai és külföldi videós eseményekről, amatőr mozgalomokról, fesztiválokról, kiadványokról, technikai újdonságokról. Új rovat viszont a Hírvadász, amelyben a szerkesztő szeretné levélténi azokat az amatőr felvételeket, amelyekre a nézők különlegesen, s amelyek sokak számára izgalmas helyet eseményekről, történetekről dokumentum értékű felvételekkel számolnak be. Kopper Judit fontosnak tartja, hogy a Televízió foglalkozzon az ország amatőr videóival, akik a kevés pénz ellenére is a tehetséges munkáikat jeleníthetik meg. Így egy technikai gyengébb minőségű felvételt is lehet tartalmazni, színvonalas, amelynek bemutatását a *Videó-világ* felvállalja. A tervek szerint a szerkesztőség minden hónapban egy delután a Selyemgombolyítóban (Közvetveföldési Intézet, Budapest III., Miklóss tér 1.) várja majd felvételeikkel az amatőröket, akik, ha munkájukat arra érdemesnek tartották, helyben megvárhatják, míg kazettájukat átjuttatják.

A stáb figyelemmel kíséri a hazai amatőr film- és videofesztiválok eseményeit, és igyekszik jelen lenni nagyobb nemzetközi videofesztiválokon is. Részből tudósítóként, részben aktív résztvevőként, a *Videó-világ* műsoraival. Külföldön egyébként már így is némi irigység érezhető a kis létszámú magyar alkotóárdát, mivel a nagyrészt magyar kevesek állami csatornán új havonta harmincöt perc adású videóira.

F. T.

– A videóról az embernek rögtön a hagyományos videós műtájak jutnak az eszébe. Manapság azonban egyre sűrűbben tűnnek föl új videós témák, többek között politikai tárgyú filmek. Nyilván régebben is készültek ilyenek, de most egyre inkább a figyelem középpontjába kerülnek.

– Hadd mondjak valamit általában a magyarországi filmforgalmazásról, remélem, nem térek el túlságosan a videózás témájától.

Nemrégiben láttam külföldön Stanley Kubrick *Full Metal Jacket* című filmjét, amely a vietnami háborúról szól. Nem mondanám, hogy ez Kubrick legjobb filmje, mindenesetre feltűnően reális értékelést ad a vietnami háborúról. A filmet Magyarországon nem mutatták be, és a jóég tudja, bemutatják-e egyáltalán. Hasonló a helyzet Oliver Stone *Salvador* című filmjével, amely egy liberális amerikai újságíró közép-amerikai útjáról és eszményeivel való szembekerüléséről szól. Stone-t Magyarországon a többszörös Oscar-díjas *Platoon* (A szakasz), egy szintén Vietnam-témájú film rendezőjeként ismerhetjük meg, ezt a korábban készült és legalább annyira haladó szemléletű filmjét azonban nem mutatták be nálunk. Finoman igyekeztem fogalmazni, az átvételi bizottság ugyanis mezevén közöszölte el az átvételétől.

Ez számomra teljesen érthetetlen, elfogadhatatlan. Miként az is, hogy nemcsak fontos nyugati filmeket nem láthatunk itthon, hanem kitűnő szovjet filmeket sem. Számos olyan szovjet vállalkozást volt alkalmam látni külföldi fesztiválokon, amelyeknek bemutatására még csak remény sincs nálunk. Politikai tárgyú filmekre gondolok. Olyanokra, amelyek például a Volga harmincas évekbeli szabályozásáról, ennek kapcsán megannyi orosz műemlék elpusztításáról, a földmunkások ezreinek elhullásáról szól. Vagy éppen a koncepció perekéről. Esetleg az Afganisztánt megjárt katonák beilleszkedési konfliktusairól. Vagy a drogos fiatalokról.

– Hogyan kapcsolódnak ehhez a hazai politikai témájú filmek?

– Úgy, hogy az itthon készült alkotások bemutatásában hasonló mechanizmus érvényesül. Sok az olyan film, amely itthon széles közönség elé kellene hogy kerüljön, mégis külföldre – és nemcsak ideológiai – okokból csupán szűkebb nézőréteg számára hozzáférhető.

– Azt akarja mondani, hogy Magyarországon a manapság videókon, klubokban, művelődési házakban, magánlakásokon és más helyeken vetített fil-

mek visszaszorultak a szűkebb fórumokra?

– Azt. S ezt azért furcsállom, mert ezekben a filmeknek jó részét nagyon is el tudnám nézni mozivásznon vagy a televízióban. Vegyük például Sára Sándor Bábolna-szociográfiáját. Ez ugyan több mint tízórás, de miért ne vállalhatná föl a Magyar Televízió, hogy sorozatban, mondjuk a jövőre megújuló második csatornában sugározza? A bemutatásnak azonban a jelenlegi tévés struktúrában nincs helye. A tévének ugyanis megvan a maga dokumentumfilm-készítéssel foglalkozó szerkesztősége, X számú, státusban lévő munkatárssal, akik évente Y számú filmet készítenek. Világos, hogy a Magyar Televízió az ő munkáikat fogja sugározni, hiszen elsősorban a belső munkatársait akarja foglalkoztatni.

Azt is tapasztalunk persze, hogy a videón nézhető politikai tárgyú, országos vagy helyi kérdésekkel foglalkozó filmeknek megvan a maguk különleges jelentősége. Videón ugyanis egészen más dolog filmet nézni, mint a moziban vagy a képernyőn. Vannak olyan alkotások, amelyek kifejezetten ebben a közegben „élnek”. S nemcsak azért, mert hosszúak, mert eltérnek a szokványos komponálási módtól. Azért is, mert a helyszínen kommentálhatók, vitathatók, visszazsergethetők. Ezeknél a filmeknél

– Ember Judit Kutrucz Gizellájától és Pócspetrijétől kezdve, Szabolcs Béla megshökkönt 1919-es riportzásán keresztül Paulus Alajos izgalmas tanysanitorjától, és még sorolhatnám a forgalmazásra váró rendezőkét, filmeket, lényeges a konkrét közösségalkotó, identifikáló szerep. Például Magyar József egyik-másik filmpublicisztikáját hivatalosan még nem mutatták be, de az úgynevezett társadalmi vitésekben legalább százezeren vitakoztak rólok.

– Ha azt vesszük, hogy egy moziban bemutatott filmnél ez nem túl magas szám, akkor nem nagyon lehetünk boldogok.

– Moziban százezer néző csakugyan bukást jelent. De ne féljünk a kis számoktól. Vannak olyan filmek, amelyek egy-egy réteget érintenek. Ha nekik valamilyen formában alkalmuk van megnézni a gondolatébresztő, vitára készítő vállalkozást, az nagyon nagy eredmény.

– Milyen műveket lehet az olyan politizáló filmek közé sorolni, amelyek videón, félig-meddig „feketén” terjednek? Lehet-e tudni, hogy hány ilyen fut az országban?

– Ezek általában a gondolkodó, politikai kérdésekre tisztáni akaró fiatal (vagy kevésbé fiatal) alkotói filmjei. Közönségük is abból a rétegből kerül ki, amelynek tagjai szembesülni kívánnak a magyar történelem feltáratlan kérdéseivel, nézőként akarnak asszisztálni a betokosodott sebek felnyitásánál. Nincs persze statisztikám arról, hogy hány ilyen film van ma Magyarországon. Egyesek szerint több tucat, de elképzelhető, hogy több száz. Úgy tudom, közülük jó néhányat a közeljövőben átvészes bemutat majd a Magyar Filmklubok Szövetsége. Nem kell azonban attól „tartani”, hogy a klubhálózatból a széles mozihálózatba kerülve, a hivatalos forgalmazás mintegy „kisajátítja” a politikai filmeket. Anyagilag nem érdekel ebben.

– Az elmondottak alapján úgy látom, hogy két fontos funkciójuk van a hivatalos kultúrából jobbra kiszoruló műveknek. Azzal, hogy klubokban, társaságokban nézik őket, tehát félhivatalosan forgalomban vannak, kényszerítő erőt gyakorolhatnak a tévére és a filmpararra a műsorra tűzést, bemutatást illetően. Hiszen az mégiscsak képtelenség, hogy amit az országban mindenütt meg lehet nézni klubvetítések során, az nem nézhető meg például a televízióban. Másrészt – és ez szerintem nem kevésbé fontos – politikai identitást, kötődést adhatnak azoknak a közösségeknek, baráti társaságoknak, amelyek nézik ezeket a filmeket.

– Nemcsak a hazai politikai filmekről van szó. A már említett Full Metal Jacket „feketén” került az országba, és az értékre kíváncsi emberek nyilván már látták is. A feketén játszott filmeknek szintem nagyon fontos szerepük lehetne abban, hogy bemutatásra késztessek a forgalmazást. Ugyanígy van ez a hazai alkotások esetében is. Az, hogy bizonyos filmeket csak videón lehet látni, kínos kihívás a mozi és a televízió számára. Egyetértek azzal is, hogy egy zűk körben nézett filmnek igen nagy közönségalkotó ereje lehet. Szükségünk van ma, Magyarországon arra, hogy a filmezésnek is kialakuljanak a „kis konstruktív körei”. Jó, ha a filmek nézése közben politikailag érzékeny közösségek alakulnak. Természetesen egy filmnéző közösség a politikai identitását is keresi. A kérdés „csak” az, hogy miként lehet ezeket a kisközösségeket integrálni, a bennük lévő értékeket a nagyobb közösség számára mozgósítani. Ma már talán túl vagyunk azon, hogy az ilyesfajta, úgymond alulról jövő kezdeményezéseket gyanakodva fogadják. Legalábbis remélem.

– De talán nemcsak a magatartás a lényeges. Hiszen a politikai esztétikává is válhat azáltal, hogy videón egy-egy jelenet visszanzékelhető, elemezhető. Eddig politikáit senki sem tanította Magyarországon az embereket. Generációk nőttek fel jelszavakon, kliséken, po-

litikai tantételeken, amelyeket vérszegényen, tankönyvszerűen, fentről lefelé közvetítettek számukra. Úgy gondolom, hogy Bábóla-filmben bemutatott helyzet elemzése, megvitatása politikai kultúrára is tanít, amiről mindig csak annyit állapítunk meg, hogy bizony nagyon hiányzik nálunk.

– A kisközösségekben igen nagy lehetőségek rejlenek. Nem akarok nagy szávakat használni, de valóban tanultathó a politizálás. Ez az a funkció, ami miatt akkor is megmarad a videoközösségek szerepe, ha esetleg a hivatalos filmforgatást és a Magyar Televíziót megszállja a jólék, ha egy új forgalmazási és bemutatási szisztémában a mozi és a tévé be is mutatja a ma még zűk körben cirkuláló filmeket. A közönségből közösséggé válás folyamata az, amit a mozi vagy a tévé nem tud így segíteni. Még a legeszményibb helyzetben is szükség lesz az alternatív, politikai videóra.

– Válaszból úgy érzem, nem pusztán a hazai jelenségek tanulmányozása mondatja ezt Önnek, hanem sokkal szélesebb tapasztalatok. Hadd kérdezzem hát meg: nyugati országokban mennyire érvényesek az elmondottak?

– Számos hasonló vonással találkozom, például az NSZK-ban. Ott is létezik a hivatalos forgalmazott filmek mellett egy lényegesen szolidabb, de reális igényeket kielégítő alternatív művészeti politikai videohálózat. Van egy Christian Lehmann nevű ismerősöm, aki két 68-as diáktársával együtt olyan filmkölcsonztól alapított, amelyben – többek között – magyarországi alternatív vállalkozásokat is forgalmaznak vagy forgalmaznának, ha filmlerkeskedőink gyakrabban állnának szóba velük. Münchenben és Frankfurtban például számos diákközösség működtet mozikat, amelyekben alternatív, mondatni: rétegfilmeket játszanak. Arrafelé sem hoznak persze nagy üzleti hasznot. Christian barátom mellől például az idők során kiropott két társa. Ő sem mondatott megdöbbenést. De ő és a hozzá hasonlóan nagyon fontos funkciótöltene be az értékre fogékony rétegek szemléletformálásában.

– Magyarországon nincs ilyen kölcsönző vagy olyan szervezet, amely valamiféle központja lehetne az ilyen alkotásoknak.

– Pedig szükség volna rá. Elképesztő számomra, hogy Magyarországon, de főként Budapesten senkinek sem üzlet művészi vagy politikai tárgyú filmkreatív forgalmazásával foglalkozni. Elképesztő, hogy egy kétmillió városban nem akad olyan maszek vállalkozó, aki üzletet látna az ilyen igények kielégítésében. Nem vagyok naiv, persze, tudom, hogy a művészeti, politikai érdeklődés csak bizonyos rétegeket jellemez. De például Budapesten akad néhány tízezer ember, a vidéki nagyvárosokban is néhány száz. A politikai és művészeti alternatív filmek forgalmazásából Budapesten képződne annyi nyereség, amennyi a vidéki veszteséget kiegyenlítené. Csak bele kéne vágni.

Csizmadia Ervin

Helyezés	Tipus	Rendszer	Ár NSZK-márkában	Kép	Hang	Szolgáltatások	Felzárkolt	Összesen	A magazin minősítése
----------	-------	----------	------------------	-----	------	----------------	------------	----------	----------------------

SZTEREO ÉS HIFI KÉSZÜLÉKEK

1	Blaupunkt RTV-910	S-VHS	3000	38	18	24	10	90	nagyon jó
1	JVC HR-85000 EG	S-VHS	3300	37	18	25	10	90	nagyon jó
1	Panasonic NV-FS1	S-VHS	3000	38	18	24	10	90	nagyon jó
4	JVC HRD 755 EG	S-VHS	2900	33	18	25	7	83	nagyon jó
5	Panasonic NV-D80EG	VHS	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
5	Fisher FVH-D55HV	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
5	Blaupunkt RTV-900	VHS	2800	32	17	24	8	82	nagyon jó
5	ITT VR 3998	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
5	Sanyo VHR-D700G	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
10	Akai VS-A77EOG	VHS	1900	30	17	25	9	81	nagyon jó
10	Universum 2186	VHS	1898	30	17	25	9	81	nagyon jó
10	Loewe OC-570H	VHS	2700	30	18	23	10	81	nagyon jó
10	Sony EV-S850PS	Video-8	3000	31	18	24	8	81	nagyon jó
15	Hitachi VT-585E	VHS	2700	29	17	24	10	80	nagyon jó
16	Blaupunkt RTV-800	VHS	1900	29	17	23	8	77	jó
16	Siemens FM 586	VHS	1900	26	16	25	10	77	jó
16	Sony EV-S650	Video-8	2300	32	17	21	7	77	jó
16	JVC HR-D530EG	VHS	2400	32	18	20	7	77	jó
20	Grundig VS-540	VHS	1850	26	16	24	10	76	jó
20	Telefunken A 990P	VHS	2300	31	18	20	7	76	jó
20	Telefunken A 980P	VHS	1900	30	19	20	7	76	jó
23	Blaupunkt RTV-740	VHS	1800	29	15	23	8	75	jó
23	Philips VR 6970	VHS	2000	30	19	19	7	75	jó
25	Braun a/d/s VC 4	VHS	3000	27	17	23	7	74	jó
25	JVC HR-D470EG	VHS	1950	29	18	20	7	74	jó
25	NEC DX-2000G	VHS	1700	28	15	23	8	74	jó
28	Sharp CX-793	VHS	1550	27	18	20	8	73	jó
28	ITT VR 3977 HIFI	VHS	2300	28	18	20	7	73	jó
30	Blaupunkt RTV 454	VHS	1700	29	17	19	7	72	jó

MONÓ KÉPMAGNÓK

1	ITT 3938 VPS	VHS	1800	30	10	25	9	74	jó
1	Mitsubishi HS-E20	VHS	1400	32	11	23	8	74	jó
3	JVC HR-D700	VHS	1600	31	11	22	9	73	jó
2	Akai VS 3B	VHS	1400	31	11	22	7	72	jó
4	Mitsubishi HS-E10	VHS	1200	32	11	22	7	72	jó
6	Fisher FVH-P10KV	VHS	1100	32	10	22	7	71	jó
6	Akai VS-22EOG	VHS	1100	31	12	21	7	71	jó
6	Sanyo VHR-4300	VHS	1300	31	11	22	7	71	jó
6	Sanyo VHR 3310G	VHS	1300	27	11	25	8	71	jó
6	Philips VR 6670/02	VHS	1500	28	11	25	7	71	jó
6	Panasonic NV-D48	VHS	1800	30	11	22	8	71	jó
6	Blaupunkt RTV-330	VHS	1600	30	10	23	8	71	jó
6	Panasonic NV-G21	VHS	1600	30	10	23	8	71	jó
14	Blaupunkt RTV-720	VHS	1800	30	11	21	6	70	jó
14	Blaupunkt RTV-660	VHS	1500	30	11	21	8	70	jó
14	Panasonic NV-G45	VHS	1500	30	11	21	8	70	jó
14	Blaupunkt RTV-320	VHS	1400	29	10	23	8	70	jó
14	Panasonic NV-G12	VHS	1400	29	10	23	8	70	jó
14	Saba 4B20	VHS	1400	31	11	21	7	70	jó
20	Blaupunkt RTV-560	VHS	1300	30	11	21	7	69	jó
20	Panasonic NV-G40	VHS	1300	30	11	21	7	69	jó
20	JVC HR-D320	VHS	1100	31	10	21	7	69	jó

Az NSZK-ban megjelenő Video Magazinból átvett táblázatunk valószínűleg több meglepetéssel is szolgál a típusokat, minősítéseket és árakat gondosan „végigbogarászók” számára.

Újabb átrendeződést tapasztalhatnak a készülékek között egyrészt az új típusok megjelenése, másrészt egyes régebbi – de a kereskedelemben még kapható – típusok gyártásának megszűntetése miatt.

A sztereo és a hi-fi készülékek listáját négy S-VHS készülék vezető kiemelkedő kép- és jó hangminőséggel, valamint sokféle szolgáltatással. Az előbbieket alacsony megfizethető és a hosszú hónapokon keresztül listavezető JVC HRD 755 EG-t, és a többi, már-már megszokott módon „éllovas” sztereo hi-fi gépet.

A monokészülékek kategóriájában az ITT 3938 VPS megőrzi ugyan első helyezetét, ára azonban enyhén szólva elgondolkodtató, ha összevetjük az ugyancsak őszi újdonságnak tekinthető Mitsubishi HS-E10-es árával és minősítésével.

A lista igen jó minősítést szerzett „újoncai” a JVC HR-D 700 és az előbb említett Mitsubishi HS E-10-es.

Az újdonságok közül szót érdemel még a kiegyensúlyozottan jó minőségű SANYO VHR 4300-as.

A kamkorderek „csapatában” a nyár végén piacra dobott SONY CCD-V 2000 pro hangjával és szolgáltatásaival akár „verhetné” a mezőnyt, ha az S-VHS rendszer, pontosabban a Panasonic NV MS1 és a Blaupunkt CR 2000-es gépe kimagaslóan legjobb képmínőségével le nem körözné a hagyományos készülékeket.

A műholdvívó antennákkal kapcsolatban annyit érdemes megjegyezni, hogy a táblázatunkban szereplő, 2400 márkába kerülő Grundig ugyanaz a satelitantenna, amely komplett rendszerként 175 000 forintért jelenleg is kapható a Centrum áruházakban.

A táblázatunkban szereplő készülékek és antennák maximális, összesített elérhető pontszáma 100. Az értékelők 40 pontig jutalmazhatták a képmínőséget, 20-ig a hangot és maximum 30-ig a szolgáltatásokat, 10-ig pedig a felszereltséget.

Helyezés	Typus	Rendszer	Ár NSZK márkában	Kép	Hang	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
20	JVC HR-D300EG	VHS	1400	32	11	19	7	69	jó
20	Mitsubishi HS-349	VHS	1400	31	11	19	8	69	jó
20	Hitachi VT-425E	VHS	1500	30	11	21	7	69	jó
20	Grundig VS-460	VHS	2000	28	11	22	8	69	jó
27	Sanyo VHR-4100G	VHS	1100	30	10	22	6	68	jó
27	Siemens FM 562	VHS	1200	27	11	23	7	68	jó
27	ITT VR 3928VPS	VHS	1400	27	11	23	7	68	jó
27	Grundig VS-410	VHS	1300	29	9	22	8	68	jó
27	Hitachi VT-255E	VHS	2400	27	10	23	8	68	jó
33	Blaupunkt RTV-520	VHS	1100	30	11	20	6	67	jó
33	Grundig VS-510	VHS	1300	27	10	23	7	67	jó
33	Loewe OC-510M	VHS	1100	28	11	21	7	67	jó
33	Loewe OC-520	VHS	1300	28	11	21	7	67	jó
37	ITT 3918	VHS	1000	28	10	20	7	65	jó
37	Orion VH-2600RC	VHS	1200	27	10	20	8	65	jó
37	Grundig VS 520	VHS	1500	24	10	23	8	65	jó

KAMKORDEREK

1	Sony CCD-V2000 Pro	Video-8	4500	33	18	24	10	85	nagyon jó
2	Sony CCD-V90	Video-8	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
2	Fuji M600	Video-8	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
4	Panasonic NV-MS1	S-VHS	4500	37	12	20	9	78	nagyon jó
4	Blaupunkt CR-2000S	S-VHS	4500	37	12	20	9	78	nagyon jó
6	Canon E-708	Video-8	4000	33	12	23	9	77	nagyon jó
6	Loewe Profi 810	Video-8	3500	32	14	22	7	77	nagyon jó
6	Bauer VCC-826	Video-8	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
8	Blaupunkt CR-8000	Video-8	3500	32	12	22	9	75	nagyon jó
8	Blaupunkt CR-8010	Video-8	3900	33	12	21	9	75	nagyon jó
8	Metz 9629	Video-8	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
8	Loewe Profi 800	Video-8	3500	32	14	22	7	75	nagyon jó
12	Blaupunkt CR-8000	Video-8	3500	32	12	22	8	74	jó
13	Nikon VN-810	Video-8	4000	32	12	22	8	74	jó
14	Canon E-70	Video-8	3000	30	13	23	7	73	jó
14	ITT VM-C3888	VHS-C	3400	32	11	22	8	73	jó
14	JVC GR-45	VHS-C	3500	32	11	22	8	73	jó
14	Kyocera KD-3010	Video-8	3500	31	13	22	7	73	jó
14	Minolta 8100	Video-8	3500	31	13	22	7	73	jó
14	Nordmende CV-2201	VHS-C	3500	32	11	22	8	73	jó

Helyezés	Typus	Receiver	Átmérő (cm)	Ár (DM)	Kép	Hang	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
1	Kathrein CASO18	UFD-80	180	3600	36	17	27	8	88	nagyon jó
2	Kathrein CASO15	UFD-80	150	3500	35	17	27	8	88	nagyon jó
2	Kathrein CASO12	UFD-80	120	4800	34	17	27	9	87	nagyon jó
4	Kreisermeyer 1,5 m	Grundig STR-201	150	4200	35	15	27	7	84	nagyon jó
5	Allsat 140	UST 7007	135	4500	32	17	23	9	81	nagyon jó
6	Fuba OA 120	OSE 583	120	2900	34	12	26	8	80	nagyon jó
7	Kathrein SatAn90	UFD-80	90	2500	28	15	27	8	78	jó
7	Hirschmann CSA 1212	CSR 2000A	120	2700	34	12	25	7	78	jó
9	Allsat 90	UST 7007	90	2500	29	17	24	7	77	jó
10	Kreisermeyer 90	Grundig STR-201	90	2400	28	15	26	7	76	jó

MÜHOLDVEVŐ ANTENNÁK

Katalógust díjmentesen

Telefonon felhívjuk **Béla Pálfi**-t, a HERLANGO műszakilik-hálózat képviselőjét, hogy a téli videopiac várható állapotáról érdeklődjünk.

– Ausztriában (is) vámtételelemelést hajtottak végre – a közlémények szerint: védekezésüképpen – a délkelet-ázsiai „négy tigris” között tehát Tajvan és Dél-Korea videokészülékével szemben. Ennek milyen kihatásait érzi majd a Bácsba érkező magyar vásárló?

– A vámszabályokkal nem lehet alkudni. Vagyis a vámemelés áremelkedést jelent. Megozózza úgy 1000 schillingnyi emelkedést az illeto térségből érkező készülékneként.

– Vannak videók, amelyek drágábbak lettek – én inkább így fogalmaznék. Ceregünk ugyanis több megoldást is keresett, hogy ne veszítsük el a Magyarországról hozzánk érkező vásárlókat, sőt ha lehet, továbbra is ébren tartssuk az érdeklődést a videók és persze cégünk iránt. Először is – mintegy a „tigris”-videók váms- és áremelkedését ellentételezendő – a korábbián olcsóbban kínáljuk a japának világmárka Sharp videóját. Ennek most 6990 schilling lett a bruttó ára. A másik megoldás nem pusztán kereskedelmi: cégünk maga épített át kedvező áron, de márkás videokészülékek, és tesz alkalmassá arra, hogy a magyar hazs- és képnormák szerint is funkcionáljanak. Ezzel pedig – vagyis azzal, hogy mintegy beszűlünk a „gyártásba” is – lényegesen kedvezőben alakul az érintett készülékek ára. Harmadjára azt említeném, hogy bécsi főúteleinkben (Téhat a Mariahilferstrasse 51. és 102. alatt, valamint a Shopping Cityben) gyorsított módon, a vásárlásnál a helyszínen visszatérítjük a többletértéket (Mehrewehrsteuer). Ez azt jelenti, hogy például az említett 6990 schillinges készülékből a helyszínen megterül 1165 schilling visszatérítés, azaz a vásárlónak csupán a nettó árát, 5825 schillinget kell pénztárunkban hagyania. Megozózza egy márkás lékület!

Mikor és milyen különleges kedvezményre számíthatnak azok, akik karácsony utánra időztették a képmagvaszárlást?

– Január közepén kezdődik – a téli vásárlók. Ebben egy Audioton V 12 videopilej (csak lejátszó – állókép)l, ismétlényűnk-óval, gyors képkérésével) 3990 schillingért (=665 schilling többletértés) lesz (péhes). Felvételre-lejátszásra egyaránt alkalmas asztali videokészülékünk kínálataból a már említett Sharp mellett megemlítem a Fisher korszerű modelljét. Ennek ára 7990 (=131) schilling lesz. Általában 5990 (=398) schillingért tudjuk adni azokat a készülékeket, amelyek még nincsenek ellátva a magyar hangolással, hanem az ún. NDK-SECAM rendszer van bennük. A magyar hangmodul behelyezése egyébként nem gond; Magyarországon is elvégzik, úgy 1500-2000 forintért, garanciával.

Üzlethálózatuk, a HERLANGO tudtommal 15 üzletet fog össze. Videsz mellett tévét, magnót, rádiót, órát, számítógépet, fotócskéket is árusítanak. Van valamilyen elképzelése, hogyan foghatnánk rövidre olvasóink informálását?

– Van. Árukatalógusunkat szívesen elküldjük, megozózza díjmentesen a Video Magazin olvasóinknak. Kérjük tehát, tegyék közzé, hogy egyik fő üzletünk címe a HERLANGO, Mariahilferstrasse 102. A-1080 WIEN) bejelenthető ez az igény. Ebben az üzletben személyesen is fel lehet keresni – szerda kivételével szívesen állók a magazin olvasói rendelkezésére. Aki pedig ity vagy akár levélben eljuttatja hozzánk nevét és pontos lakcímét, annak még a tavasz beálta előtt elküldjük árukatalógusunkat.

Szocialista videokörkép

Évi félmillió Tesla-Philips

Északi szomszédainknál most tetőzik a videózás divatja. A készülékutalajdonosok tábora két esztendő alatt megduplázódott, számuk jelenleg 300 ezerre becsülhető. Igaz, e szám alatt marad a magyar videók félmillió seregének, de a piaci viszonyokat vizsgálva, úgy tűnik, rövidesen behozzák lemaradásukat.

A kiskereskedelmi hálózatban a csehszlovák Tesla cég Philips licenc alapján Pozsonyban gyártott, VM 64-65 típusú készüléke kapható 19800 koronáért (az átlagfizetés havi 3093 korona).

A Tesla-Philipsekből eddig évi 12500 darabot gyártottak, de 1992-ben a pozsonyi gyár már évi félmillió videomagnót szerezne piacra dobni. A csehszlovák szakemberek szerint csak e terv megvalósulása után, a 90-es évek közepére várható, hogy a cseh videózás eléri az európai szintet, azaz a háztartások egyötödében megtalálható majd videokészülék.

A csehszlovák állampolgárok is élhetnek a „hazán belül valutaért” vásárlás lehetőségével. A Tuzex valutabolt-hálózatban vásárolhatnak devizáért vagy ezt helyettesítő bónókért nyugati gyártmányú videokészülékeket. Jelenleg 4 típus kapható: Sanyo 3240 tuzex koronáért, JVC 3850-ért, Toshiba 3200-ért és Panasonic 3800-ért. (Egy USA dollár 5,6 tuzex koronát ér.) Az említett bolt-hálózatban BASF, FUJI és TDK kazetták is kaphatók játszási időtől függően 45-62 tuzex koronáért. A nem dolláros üzletekben 180 perces TDK, illetve Maxwell és Polaroid kazettához juthat a cseh videó, átlagosan 330 koronás áron. A választékok színesítését me a gottwaldovi laboratóriumban japán alapanyagokból összeszerelt Emgeton elnevezésű VHS kazetta.

Műsoros kazetták eladásával, illetve kölcsönzésével két cég foglalkozik: a Supraphon Hang-lemeggyártó Vállalat, valamint a központi filmkölcsönző. A Supraphon műsoros kazettákat is gyárt, igaz, elsősorban komoly

zenei felvételeket kínál, valamint csehszlovák tévéjátékokat és meséket.

A Supraphon és a Központi Filmkölcsönző Vállalat Prágában és vidéken 60 kölcsönzőüzletet tart fenn, melyekben mintegy 280 csehszlovák és külföldi filmet kínálnak. A kölcsönzési díj napi 15-30 korona. Am az „olcsóság” sem fedlelheti a csehszlovák videóssal a kínálat szegénységét, ami Csehszlovákiaiban is hamar megteremtette a slágerfilmek (akció, kaland, horror) feketepiacát. A hatóságok éppen mostanában tervezik, hogy új szerzői és kiadói törvénnyel fékezik meg az illegális kazettaforgalmazást.

S végül, ami a magyar videóban némi irigységét kelthet: a tervek szerint Csehszlovákiaiban rövidesen lakossági bankhittel is lehet majd videomagnót vásárolni. Ugyanakkor a nyugati képmagnók vármértékét nemrégiben csökkentették húszezer koronáról tizenötezer koronára, s a várm harminc százalék. Mivel pedig a csehszlovák állampolgárok ötezer korona értékben hozhatnak be vámentesen árucikkeket külföldről, s ez, akárcsak Magyarországon, a családtagok esetén összevonható, számos készülék gyakorlatilag vámentesen jut be az országba.

Se készülék, se kazetta

Itt a legegyszerűbb és a legátérkinthetőbb a helyzet. Videózás nincs, készüléket vagy filmet az országba bevinni szigorúan tilos, bár az ellenség propagandaát való félelem kissé anakronisztikusnak tűnik annak

Rovatunk e havi összeállításában kivételesen nem az újra meg újra semmivé foszló hazai videomagnó-kínálat nyomába eredtünk (időnként szüneteltetni kell a Don Quijote-i küzdelmet), sőt nem is a bécsi Mariahilfer és vidéke videó Eldorádójának még mindig kevesek számára elérhető kíncei után kutattunk. Az MTI külföldi tudósítóinak segítségével ezúttal a szocialista országok videohelyzetét próbáltuk feltérképezni, reménykedve, hogy ha a leírtakban a megszokottnál talán kevesebb is a praktikus ismeret, de az összehasonlítás semmiképpen sem érdektelen.

tudatában, hogy az NDK-ban a családok többségénél esténként rendszeresen valamely NSZK adó bemonója köszönti Jó estétel a nézőket.

Másfél videomagnó = egy Dacia

Az NDK-hoz hasonlóan Romániában sem gyártanak, s nem is importálnak videomagnókat.

A hivatalos politika ellenzi a videózást, mivel a filmek ellenőrizhetetlen áradatával a rendszer számára nem kívánatos alkotások is bejuthatnának az országba. A központi sajtó cikkei nyilván felsőbb kezdeményezésre inkább azt szorgalmazták; éledejen újja a bálok, kollektív rendezvények jól bevált gyakorlata, szemben a videózással, mely különben is megszegte, trespét életmódra szoktatja a polgárt.

Az állampolgárok mégis a vesztlükbe rohannak, mert máris hatalmas videó tábor született, hiszen a rendszer humánus ezen a téren, s rendkívül alacsony vámtétel határozott meg a román állampolgárok külföldről behozott készülékeire. A vámtételek mindössze 3000-6000 lej, s azt sem kérdezik az utazótól, hogy honnan szerezte a készüléket megvásárlásához szükséges pénz.

A kéthavi átlagfizetésnek megfelelő alacsony vámtarifája is azt sugallja; a rendszer hallgatatlanságban ugyan, de nem állít sorompót a videózás terjedése elé. A külföldi utazás mellett, ha nem is teljesen törvényesen, de

otthon is szerezhet videót a román állampolgár. A fekete piac legfőbb beszerzési forrása a diplomataboltok hálózata. Az ügy kockázatával arányban állnak a fekete piaci árak: e készülékek ára 40-60 ezer lej között mozog, miközben egy Dacia személygépkocsi 80 ezer lejért kapható. Tehát a piac értéktelensége nem másfél videokészülék ér egy személygépkocsi.

A legkülönfélébb módokon a lakosság tulajdonába került videomagnók létszámát senki sem tudja felbecsülni, de a kazetták iránti óriási kereslet jelzi, rendkívül sok videokészülék van már Romániában. A kazetták fekete piaca fénykorát éli, egy-egy műsoros kazetta 700-1000 lejbe kerül, s 300-400 lej is előkérnek pusztán a filmek másolásáért. A gyenge kópiák azután az illegális háziműsor-hálózatokba kerülnek, ahol 5, 10, illetve 20 lejbe belépőért videózhatnak a tévéműsorok csúfol, néhány óras propagandát úgy vagy a devizási okok miatt új filmeket nem nagyon vetít mozik műsorával elégedetlenkedők.

Dollárért-dinárért, vámentesen

A 23 millió lakosú Jugoszláviában a videókat táborát egymillió nagyságrendűre becsülik.

A készülékek beszerzése sokféle lehetőséget kínálkozik, az országban legalább 50 konzignációs bolt működik, amelyek közül 20 nyugat-európai és japán cég, közöttük a Grundig, a Siemens, a Philips, a Sharp, a JVC, a Hitachi, az Akai, a Fisher

és a Sony gyártmányait árulják. A készülékek ára 500 USA dollárnál kezdődik, és a minőségét (márkatól) függően az 1000 dollárt is meghaladhatja. A valutás vásárlóerő biztos forrása a jelenleg is körülbelül 650 ezernyi, Nyugat-Európában dolgozó vendégmunkás. A vámn minden műszaki cikkre 70 vagy 100 százalékos, viszont a hazalátogató vendégmunkások lényegében vámmentesen vihetik be az országba a készülékeiket, mivel a vám-szabályok egy évre határozatképesek, hogy milyen értékű cikket, árut hozhat vámmentesen az országba a külföldön dolgozó, s ebbe a kvótába a videomagnók bőven beleférnek.

Ha valakinek ez a kínálat nem elég, vásárolhat magának nyugati licenc alapján készült jogszabály videोकészüléket is, melyek nagyjából feleannyira kerülnek, legalábbis nyugatra viszszámolva, mint a nyugat-európai vagy a japán videomagnók.

Országszerte sok videoklub működik (csupán Belgrádban van vagy hatvan), s a videózók tábora Szlovéniában, Horvátországban és a Vajdaságban a legnagyobb. A klubok többsége készülékarbantartást is kezdeményez, ami vállal, a helyszínen megvásárolt vagy a hozott kazettára egyaránt „kopiroznak”. Minden köztársasági székvarosban akad egy-egy olyan klub is, amely nyugati filmek szlovén, szerb, horvát, macedón s alban nyelvű felirattal is elkészíti.

Kazettakölcsönzés kisvállalkozások és magánszemélyek egyaránt végeznek. A bérlet olcsó: körülbelül 50 dollárcentnek megfelelő dinár összeg az 24 óras kölcsönzés díja.

Műsoros kazettákat a legkülönfélébb boltok szétárusítanak, s a kínálat is rendkívül gazdag, hiszen a külföldről hazatérvő állampolgárok ott kazettát vámmentesen hozhatnak az országba.

A magánmozulást a hatóság nem akadályozza, a videoklubok működésével kapcsolatban egyelőre csak a Vajdaság autonóm tartományban született konkrét törvény.

Két évtizedes késésben

Bár a Szojvetunióban más országokhoz képest kissé később indult hódító útjára a video, úgy tűnik, a lemaradást hamarosan

behozzák. Egyebek között ezt látszik alátámasztani, hogy a hivatalos politika is kinyilvánította szándékát a videózás fekarolására. Az Állami Filmművészeti Bizottság felügyeletével a közelmúltban létrehozott a Videofilm nevű vállalatot, amelynek egyik feladata éppen a nagyközönség igényeinek kiszolgálása. Ezzel a céllal építik ki azt a videotevékenységet, amelynek főközpontjait már ma is mintegy 700 különféle videofilm, illetve műsor előadóval látja a katalógusokból.

A kölcsönzési tarifák szorjveti viszonylatban sem túl olcsók, sem túl drágák. Legolcsóbbak – két rubel a kölcsönzés egy napi alapdíja – a gyermek-, történelmi és forradalmi filmek, legdrágábbak a nyugati filmek és szórakoztató műsorok, melyeket 5 rubelért lehet egy hétig napig nézni. Érdemes megjegyezni, hogy a nyugati filmek közül a hálózatban csak a szorjveti mozikban is vetített alkotásokat lehet kölcsönözni. Ez persze itt is kifejlesztette a nyugati filmek katepici forgalmazását, másolását. Moszkvában például igen fejlett, lézertechnikával rendelkező „műhelyek” vannak, ahonnan egészen jó minőségű felvételeket lehet beszerezni. Külön említést érdemel, hogy a magyar kalózkazettákhoz képest – technikailag és nyelviileg is – igen jó színvonalú a külföldi filmek szövegalapmódása.

A kölcsönző-hálózat kiépítése, a magánpiac kialakulása persze csak az érem egyik oldala. A másik: a technikai oldal is biztató képet mutat. Bár a Szojvetunióban korábban luxusnak és nyugati kultúra termékeknek tekintették a videózást, az Elektromos márkájú szorjveti videomagnó sorozatgyártása – a készülékek kifejlesztése után 20 évtől – végül mégiscsak megindult. A készülékek gyártói azonban egyelőre sem mennyiségileg, sem minőségileg nem tudják kielégíteni a Szojvetunióban egyre divatosabbnak számító videózás szükségleteit. A fő beszerzési forrást éppen ezért a biamennyi boltban jelentik, ahol valamivel több mint ezer rubelért már hozzá lehet jutni nyugati gyártmányú lejátszó készülékekhez.

Pontos adatok egyelőre nincsenek arról, hogy összesen mennyi videokészülék lehet forgalomban a Szojvetunióban, de a Pravda tavaly nem hivatalos becslése alapján 350 ezer körül valószínűsítette az országban működő videokészülékek számát.

Összeállításunk szerzői az MTI külföldi tudósítói:
Románia
 – **Oltványi Ottó**
Csehszlovákia
 – **Dr. Láng Péter**
Jugoszlávia
 – **Márkus Gyula**
Szojvetunió
 – **Dorogi Sándor**

Kereskínál

Rovatunkban ingyen közzéteszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetését. Levélben kérhetik gyári vagy házigyártott, de megunt műsoros kazettáit, valamint „üres” kazettákat, prospektusait, televíziókat, monitorjait, képmagnókat, kameráikat hirdetéséi.

● Eladnám FISHER U-905-es videómért tartalmazó 11 db, videoképiertalású TDK E180-as kazettával. Műsoros kazettáit külön is felajánlom a szves érdeklődő részére 1000 forintot egyelőre. Cim: Varga Imre, 4032 Jerekk, Jernkő u. 15. III/23.

● 5 db Sony DYNAMICON L-750 ES típusú és 222 m-es Beta videokazetta, eredeti csomagolásban eladó. Telefon: Barabás Zoltán 647-841.

● Enterprise 128 kb-os számítógép, tartozékokkal és 1 kulcs jostyick, 3 játék, 2 könyv, 15000 forintért eladó. Cim: Huszti István, 5027 Győr, Stadion u. 4. I/1.

● C-64-es programokat lemezen vagy magyar hangalapmódásos filmekkel adok, más filmekért. Csaszarány meggyezése szerint. Cim: Mátyási Roland, 6440 Jánoshalma, Kossuth u. 38.

● Keressm a Csillagok háborúja című film folytatásait, jó minőségben. Cim: Olasz Zsolt, 1211 Budapest, Ády Endre út 13-15.

● Eladó új SAMSUNG HQ 301 garanciális videorekorder, 99 csatornás, távvezérelhető, Pal-Secam, tolyamot hangolással. Palinkás László, telefon: 751-2611 (17-21 óra között).

● Új és régi fantasztikus videofilmeket, kaland- és filmvígjátékokat vennék átmoslára VHS kazettára, kiváló minőségben. Cim: Samu István, 9200 Mosonmagyaróvár, Arvácská u. 18.

● Megvételre keresem az ÖTLET Video Magazin 3. számát és a VIDEA című kiadványt, vagy esetlegesen a Video Magazin 4. számát. Cim: Szabó Ezer, 8354 Karcas, Kisfaludy u. 76.

● Eladó garanciális, kétnémrás, HQ, távnyirányító videorekorder. Cim: Esztergom, Kun Béla lakotelep 2. 4/2 jltó.

● Panasonic M5 videokamera (kamkorder) és Sharp videomagnó eladó. A magnó 4 tejes, HQ lassítás, long play (8 óras műsor rögzítéshoz egy kazettára). Telefon: Vincze Pálné 642-919 (kora reggel vagy este).

● Elcserezném a Yashica FR fényképezőgépet 28 mm, 50 mm és 710 mm Multi zoom objektívvel, UV és polar szűrőkkel, tokokkal, fényképtáskával, videomagnóval. Levélcim: Kibánfi Ferenc, 1086 Budapest, Zichy Jenő u. 10.

● Keressm megvételre az ÖTLET Video Magazin 1. 2. és 8. számát. Cim: Bolizsár Árpád, 3241 Egerecske, Április 4. út 20.

● Panasonic NV 430-es video kifogástalan állapotban eladó. Ára: 48 ezer Ft. Cim: Sziljártó Béla, 8100 Várpalota, Ybl Miklós tér 3. II/2.

● ITT színes tv (57 cm képméret), ITT Digicontrol VR 384 színesvideó garanciával, házigyártott műsoros kazettákkal eladó. Cim: Toth István 3309 Eger, Hadnagy u. 4. II/20.

● JVC HR-D 755 EG új, garanciális, vámkézel (Pal-Secam, insert. audio db. lassítás, gyorsítás több fokozatban, állóképlettel), 5 db TDK E-180-es videokazettával és komplett nyugatmért videócsatlakozó kábelkészlettel eladó. Cim: Márkus Eszter, 3661 Felsőzsolca, Sávári u. 34.

● Sharp VC 477 B garanciális videomagnó eladó. Cim: Mester János 7500 Nagyatád, Sávári u. 15.

● Megvételre keresek zenés vagy jstáthímet David Bowie vagy Sting kasszetteleivel. Cim: Batai Anikó 7815 Harkány, Petöfi S. u. 2.

● Keressm TEC VR 5132 típusú színes tv-hez kapcsolható rajzot (európaien). Cim: Havasi László, 1154 Budapest, Aulich L. u. 93.

● ELIN videoprofi 6128-as videóhoz keresek megvételre vagy használati utasítást. Le-másolásra is videokazetta, aminek egyelőre 8111 Szeréglly, Eliza-major 46.

● Keressm olyan videós tás ismeretgeket, akitől átvehetném a Zetrefili-sorozat és a Zenéző filmekcsoqyes darabjait, valamint egyéb műveit is. Psziché-szilárd filmeket magyar vagy angol nyelven. Cim: Moravec László 4030 Debrecen, Kiss Áron u. 31/B.

● Eladó nagyon jó állapotban Panasonic NV-490 EG típusú videomagnó. Szuper állóképlettel, 14 napra 3 program, inkréta távvezérlő, 32 csatornás kábelutató, OTR felvétel, Euro csatlakozások. Cim: Papp Zoltán 8718 Tapsöny, Kinizsi u. 3.

● Másolás céljára keresem a Grundig VS 440 PS típusú videorekorder magyar nyelvű kezelési utasítást. Cim: Szappanos István, 6030 Kunszentmiklósi, Kálmán tér 11. II/10.

● Műsoros minőségű videokazettáimat kedvezményes áron eladom. Jó képméretű magyar hanggal. Tájképzítés választékos helyeken levélben. Cim: Ft. 207, Szeged, 6701.

● 1984-es videoképilek tartalmazó kétórás gyári műsoros kazettámat elcserezném. Kérlek, alacsony vagy karottéfilmeket, ugyan-csak gyári műsoros kazetták, lehetőleg magyar hanggal. Cim: Kilyéni Tibor, 6722 Szeged, Kossuth L. sugárút 5., vagy telefon: 62715-910.

● Megvételre keresem az ÖTlet Video Magazin 1-4., valamint 8. és 12. számát. Cim: Kortvélyesi Gábor, 9200 Mosonmagyaróvár, Csokonai Vitéz M. u. 10.

● Szeretném csere útján megszerezni (csak magyarul) a következő filmeket: Young Sherlock Holmes, Poltergeist, Tenet, Colour of the Money, Starlin, Toy, Emissaries, Ot's, Psyche-szilárd, King Kong Lives, Karate Warrior, Master of the Universe. Cim: Nagy Csaba, 1222 Budapest, Borkó u. 9.

● Új, vámkézel National NV-415 japán gyártású kamkorder eladó (VHS, felvétel-ajátzás, hangrjátás)z) egy színes ultraminukofferral, pótkazetták 1.50 minőségű, új videomagnó beszállítók. Cim: Tarsányi Zsolt, 6500 Baja, Asztalos Imre u. 1/D.

● Sürögse eladó egy alig használt 1.5 éves UNIVERSUM típusú videomagnó kifogástalan állapotban. Irányár: 30000 Ft. Telefon: Bicsák János 894-466 (estén).

● Sürögse eladó egy alig használt 1.5 éves UNIVERSUM típusú videomagnó. Irányár: 25000 Ft. Telefon: 626-380, Arany József (este 6 óra után).

● Videofilmeiket (magyar hanggal) és ZX Spectrum programokat cserélek. Keressm a Házbüli 1-2. című filmeket. Cim: Gulyás Ákos, 1026 Budapest, Endrői S. u. 42/D.

● Új SAANO 3100 EE típusú video eladó, vámkézelésű, ár: 50000 Ft (6 hónapos garancia). Ugyanitt ITT 3327-es, 51 cm képméretű, mono tevélted, jótállással. Telefon: Rácz Zoltán. Cim: 3121 Salgótarján, Sport u. 11. 532-479.

● Eladó új, vámkézel Panasonic M7-es VHS Movie kamera. Telefon: Novák Ferenc, 142-094.

Robert DeNiro videón

BLOODY MAMA. USA, 1969. R.: Roger Corman.
Fsz.: Shelley Winters, Bruce Dern. VCL.

THE GANG THAT COULDN'T SHOOT STRAIGHT
(A gengszter, aki nem tudott löni). USA, 1972.
R.: James Goldstone. Fsz.: Jerry Orbach, Lionel
Stander. Eurovideo.

NOVOCENTO (Huszadik század). Olaszország,
1974. R.: Bernardo Bertolucci. Fsz.: Gerard De-
pardieu, Burt Lancaster. Warner.

THE GODFATHER II. (Keresztapa II.). USA, 1974.
R.: Francis Ford Coppola. Fsz.: Al Pacino. CIC.

TAXI DRIVER (Taxisófor). USA, 1976. R.: Martin
Scorsese. Fsz.: Harvey Keitel, Jodie Foster.
RCA-Columbia.

NEW YORK, NEW YORK. USA, 1977. R.: Martin
Scorsese. Fsz.: Liza Minelli. Warner.

THE DEER HUNTER (A szarvasvadász). USA,
1978. R.: Michael Cimino. Fsz.: John Savage,
Christopher Walken. Thorn/EMI.

RAGING BULL (Dühöngő bika). USA, 1979. R.:
Martin Scorsese. Fsz.: Cathy Moriarty, Joe Pes-
ci. Warner.

ONCE UPON A TIME IN AMERICA (Volt egyszer
egy Amerika). USA, 1983. R.: Sergio Leone.
Fsz.: James Woods, Elizabeth MacGovern. VPS.

THE MISSION (Misszió). Anglia, 1986. R.: Roland
Joffé. Tsz.: Jeremy Irons, Charles Low. Taurus.

nk sötét New Yorkja

Valahol, talán a lelkünk legmélyén örökös, nyugtalan sötétség az úr. Titkos vágyaink lapulnak itt, ugrásra készen, akár évtizedeken keresztül az alkalmas pillanatra várva. Szerlem és gyűlölet, gyengédség és bestialitás, önmegtartóztatás és vad testi örömök, megalázás és megalázottság, gyávaóság és hősiesség, szelíd őz és eszelős gyilkos – mind megférnek itt. Akár a New York-i éjszakában.

A szélvédőre hulló esőcseppek patakba gyűlve gördülnek lefelé. Lassan összesomódnak, szétfolynak, ezer darabra törnek az éjszaka hideg neonfényei. Aztán az ablaktólró lapát egyetlen mozdulattal visszarendezli a felismerhetetlenné vált világot, élesre állítja az egyre homályosabb képet, s minden előről kezdődik. A fények ellenére is nyomaszó sötétségű utcán jellegzetes figurák tűnnek föl, szinte csak a mozgásuk árulja el: striccik, kurvák, hímríngyök, büncözők járnak itt. New York minden mocska-szennye ide gyűlik, és nincs az a vízözön, ami megtisztíthatná a várost tőlük. Am a szélvédő mögött ülő férfi, a *taxi-sofőr* mintha még ennél is sötétebbre akarná festeni az amúgy is vigasztalan képet – napszemüveget visel, arcáról hideg gyűlölet sugárzik.

Valahogy így kezdődik Martin Scorsese *Taxisofőr* (Taxi Driver) című filmje. A főszereplő Robert DeNiro (Travis) már az első pil-

lanatokban egyértelművé teszi, hogy a Vietnambot megjárt sofőr más nyelven beszél, mint a körülötte élő emberek. Nem értik egymást. Egyetlen alkalom adódik valamiféle beszélgetésre egy lánnyal, akit Travis agresszív macacssággal üldöz, a férfi szavai azonban összefüggéstelenek, zavarosak. Az értelmetlen, ám feszültséggel, nyugtalansággal teli beszéd elriasztja a lányt. Már-már elmebetegnek tűnik Travis, vagy inkább kiégettnek, üresnek, aki céltalan cselekvési vágyának áldozata. Szegényes lakásában szívós kitarással készül *valamire*. Valamilyen nagy tetterre. Mindegy, hogy mire. Eleinte mintha a lány megszerzése volna ez a tett, később egy elnökjelölt megölését terve-

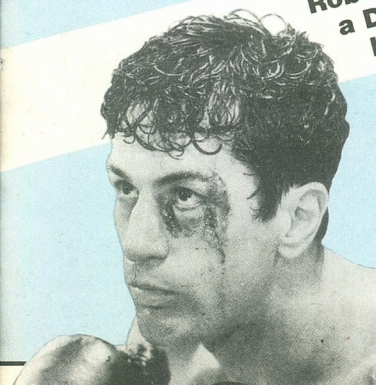
– Van a filmben egy jelenet: meg szállítottan forgotod a kanalat egy kávéscsészében. Valaki azt mondta, hogy ez a legbrutálisabb jelenet.

– Nem emlékszem rá, hogy próba közben, vagy már a forgatások támadt-e az ötletem. Eredetileg tréfának szántam, így akartam hódolni Sergio Leone és az ő hires *spagetiwesternjei* előtt. Lassú, sokatmondó, vészjelző mozdulatok. Úgy érzem, illik a készülő, feszültségtől vibráló jelenethez. Hogy brutális volna? Am legyen...

– Ha már az erőszaknál tartunk: szerintem nem nyomja el a filmben ez a vonulata a többi érzést, a barátságát, az emlékezését?

– Sok a filmben a nyilt vagy burkolt erőszak. ... A felváltatlan erőszakos ábrázolás gyakran erkölcsi intelemmé, ördögűző erejűvé válik. Martin Scorsese barátommal is egyetérték. Annyi, de annyi az erőszak, a sunyi, sokszor be sem vallott erőszak a tévében meg a moziban, hogy ha már ábrázolnia kell az embernek, akkor ábrázolja jól és tisztességesen. A tévében látható erőszak majdnem mindig hihetetlen. Meg aztán a mi történelmünk két erőszakos fiúról szól, akikből azután erőszakos felnőttek lesznek, miközben a 30-as évek Amerikájából 1968 Amerikája lesz. Ezt a történetet nem lehetett másképp elbeszélni. Maga a kontextus, az amerikai társadalom is erőszakos volt, és az is maradt.

Robert DeNiro a Dühöngő bikáról

zi. Lepusztult lakásában idejéft fegyverkezéssel tölti, gyakorolja a gyilkosság mozdulatsorait, az ugrásokat, a vetődéseket, sint szerel a karjára, amelyen vilámgyorsan csúszik le a pisztoly a markába. A merénylet mégse sikerül, mert a politikus testőrei megakadályozzák, így Travis gyűlölete újra a bűnös város ellen fordul. Meg kell tisztítani New Yorkot, a világot a mérhetetlenül főlhalmozódott szemből. A véletlen úgy hozza, hogy egy kiskorú prostitúált „megmentője” lesz – iszonyatos vér-fürdő után. Saját öngyilkosságát már nem képes végrehajtani, új-ját a halántékához emelve csak annyi ereje marad, hogy elmo-tyogja: PUFF!

Scorsese filmjének cselekménye egyetlen nagyfeszültségű ív a szélvédőre hulló vízecseppektől a vértől fröcsögő mérszárlásig. Egy elképzeltetlen, szürrealista építmény születésének lehetünk tanúi, egy gigantikus monstruménak, amit csak azért ▶

épit a taxisofor olyan fanatikus-an, hogy aztán egy szempillantás alatt összeomljon az egész. Mert értelemetlen.

Sokféle filmet készítenek már az erőszakról, a Taxisofor mindenestre a legjobbba közül való. A magyar kultúrpolitika – az utóbbi évek filmbohazatait nézve – mintha nagyobb buzgóságot tanúsítana az erőszakos akciófilmek bemutatásában, mint a művészi értékű alkotások negyven éve halmozódó adósságtömegének törlesztésében. Évek óta tart a mozikban és videón az az erőszakradat, ami ellen hiába emelik fel szavukat a kritikusok – rajongóik, vagy inkább fogyasztók tábora egyre nepe-sebb. Az emberölések megte-kintésének hihetetlen népszé-rékét bizonyítja az a lenyű-göző műfaji változatosság is, ami szinte példátlan a filmtör-ténetben. A legősibbek közül való a western, a krimi és a vámpírfilm, de az amerikai alvilág együtt ünnepelheti a szü-letésnapját a gengszterfilmmel. Ma is élő műfaj az indián-és a kalózfilm, s aztán követ-keznek a „vadak”: thriller, horror, katasztrófafilm, a zom-bie-történetek (sírjukból ki-mászáló halottak, akik ember-falással töltik kedvüket), samuráj-, karate-és ninjafil-mek a Távol-Keletről, no meg a keverék műfajok, a sci-fi ugyan önállóan tartja magát, ám az ide sorolható alkotások java része megcsicsak ször-nyek elpusztításával foglalko-zik.

Bármilyen szomorú követ-keztetésekre ad is okot, meg kell állapítanunk – sajnálattal –, hogy a szexfilmek még csak meg sem közelítették ezt a műfaji gazdagságot. Úgy lát-szik, a gyilkosságához még a szexnél is jobban vonzódnak, látványa esztétikai, esetleg er-kölsi élvezetet vált ki belő-lünk. Tudjuk, hogy évszázado-kon keresztül kedvelt tömeg-szórakozás volt végignézni nyilvános kivégzéseket. Ha va-laki azt hinné, kivesszett már az emberekből az efféle „lát-ványosságok” iránti igény, ki kell ábrándítanom. Nemrégiben egy magyar hetilap rö-gtönzött közvélemény-kutatásról tudósította olvasóit a halálbün-tetés eltörlésével kapcsolat-ban. Az egyik válaszoló kife-jtette, hogy nem ért egyet e büntetésnek megszüntetésé-vel, sőt azt ajánlotta, a jövő-ben a Magyar Televízió tűzőn műsorára nyilvános kivégzé-seket. Mások szerint a halálra ítélteteket meg kellene kínozni az akasztás előtt.

Nemcsak nálunk van ez így. Az Egyesült Államokban évek-kezelőt a *Faces of Death* (A Halál Arcai) elnevezésű társa-ság olyan videofilmeket sok-

szorosított, amelyekben a nézők hamisítatlan, garáncáltan er-deket kivégzéseket, gyilkossá-gokat, kegyetlenkedéseket lát-hattak.

A nagy filmgyártó cégek mindenestre igyekeznek ki-szolgálni az emberek erőszak-és gyilkosságosságát, bősé-gel ontják az olyan műveket, amelyekben arat a halál. Mint már annyiszor bebizonyoso-dott: az ipari tömegtermelés értékrombolással jár. Ennek mértékéről akkor alkothatunk fogalmat, ha a Hamlet dán kir-ályfi által elkövetett gyilkos-ságot összehasonlítjuk azzal, amikor Arnold Schwarzeneg-er eltörölte valakit a föld szé-néről. Hol vannak már azok a jól kifundált, békebeli emberölé-sek?!

Leértékelődött a halál. A ré-gi jó gyilkosságok leegyszerű-södtek; a motiváció elhalt, a dramaturgia a végtelékig le-csupaszodott, felértékelődött viszont maga a cselekvés, a tett végrehajtása. Ez a „fejle-dés” jól megfigyelhető az oly népszerű karatefilmekben. A karatéka valaha nem az a gyilkológép volt, aminek ma ábrázolják. A szellemi ösz-pontosság, az önfegyelem, a test feletti uralkodás sokkal in-kább jellemezte, mint az, hogy mindenkit megöl, aki mo-zog. A legendás Bruce Lee-filmekben még megvolt az egészséges arány a pusztítás és a szellemiség között. Mostani karatefilmhőseink derék iparosok módjára aprítják az ellenséget, már-már az autó-gyári robotokra kezdenek ha-sonlítani, amelyek pontosan kiszámított mozdulatokkal, gondolkodás nélkül végzik a dolgukat. Nem jártak sokkal jobban az ellenfelek sem: te-hetetlen tárgyként kell elpusztulniuk.

Ezer arca van az erőszak-nak. Gondoljuk el, hogy a go-lyó általi halált leginkább ked-velő westernfilmek rendezői-nek és forgatókönyvíróinak mi-csoda találékonyaságról kellett tanúbizonyságot tenniük. Csi-pőből, zsebből, nadrágszár-ból, üve, állva, fekvé, guggolva, szaltözva, lóról, kocsi-ból, ház-tetőről, s még ki tudja, hányfé-le módon lehet leadni a vég-zetes lövést. Ha viszont a go-lyó már az áldozat felé tart, a biztos kezű cowboy nem fon-tosabbé, annál inkább az ál-dozat. Számítalan megoldási lehetőség kínálkozik: ha az egész alak látható, akkor a test eldőlhét, akár egy lisz-teszák, vagy lassan előregör-nyedve lerogyhat, netán vil-lámgyors hátrahanyatlással a levegőbe emelkedhet, mintha a lövés ereje dobta volna föl. Az is hatásos, amikor a meg-sebzett ember mozdulatlaná dermed, s tágra nyílt szemű csodálkozással tekint a fehér

ingén átszivárgó piros vérre. Az örökkévalóságig tartó, siri csendet a földre zuhanás tom-pa puffanása töri meg.

Az eszökzár természetesen sokkal gazdagabb annál, sem-hogy érzékeltetni lehetne, s nemcsak a halál módja tartoz-zik bele, hanem a gyilkos és az áldozat is. Aki sok krimit látott, az tudja, hogy a leg-többjükből az áldozat igen rö-vid ideig van a színen, alig tu-dunk meg róla valamit, máris megölik. Szinte csak azért van, hogy törőljék az élők so-rából. Ugyszólván személyte-le lenvali. A gyilkos jellemraj-za sem árnyaltabb a szeren-csétlenül jártánál. Ő azért ői, hogy legyen miért menekülje. Minthogy a végzetes esemény-két résztvevője szinte a gyil-kosság eszközévé válik, nem is fontosak. Magát az ölest pe-dig nem is tekintti a néző gyil-kosnáknak, sokkal inkább kel-lesznek. Az emberölés dehu-manizálásának – még ha so-kan legyintenek is rá – meg-vannak a veszélyei.

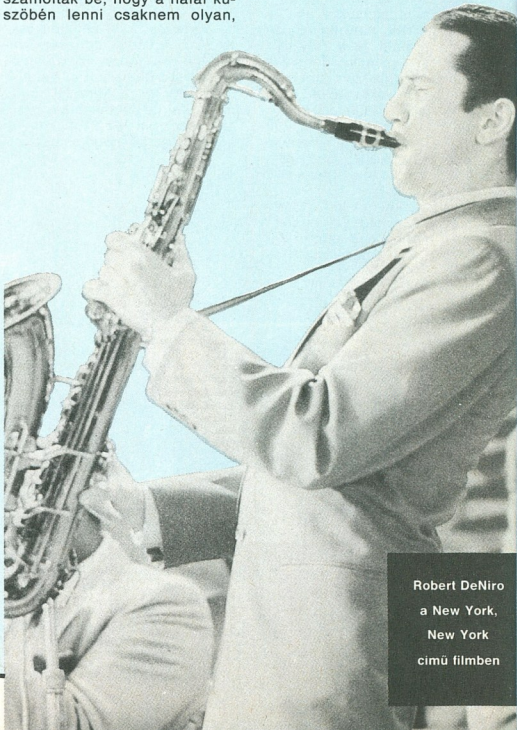
A halálösztön (és a gyilkos-ösztön) édesteztvére a nemi vágyak. Kriminálpiszcholó-giai esettelírásokban nem ritka az olyan gyilkos, aki – saját bevallása szerint – szexuális élvezetet lel az ölésben. Való-színűleg sokan vannak olyan-ok, akikből ezt az érzést a pusztá látványa is kiváltja. Az erőszak látványa is kiváltja. Mások arról számoltak be, hogy a halál kü-szöbén lenni csaknem olyan,

mint a szexuális gyönyör. Nemrégiben nálunk is beszá-moltak a lapok egy különös já-tékről, amely fiatal fiúk között terjed. Kötelel kötnék a nya-ukkra, a másik végét az ajtóki-lincsré erősítik, majd így, félig fölakasztva, maszturbálnak. Egy áldozata már van a halál tortában kereset gyönyörnek.

Az agresszivitás és a szexu-alitás keveredése a filmvász-non csak a 60-as évek közepé-től jelenik meg, először a ne-mi erőszak formájában. A por-nográfia viharos terjedésével egyidőben már a mozikban is vetítettek ilyeneket, mint Pasoli-ni *Salò, avagy Szodoma 120 napja* (1975). Buñuel *A nap szépe* (1975). Ez utóbbiban a szadomazochizmus a prostitu-cióval keveredik. Az erőszak-ka fűszerként szexuális elté-velyedések filmen való ábrá-zolása – szerencsére – rövid fellángolás után visszaszorult a pornó világába.

A brutálitással, a gyilkos-sággal, az erőszakkal, úgy tű-nik, hosszú ideig együtt kell élnünk. S ha már így alakult, meg kell próbálnunk a legjob-bakat fogyasztani: Kubrickot, Pasolinót, Bertolucci-t, Scorse-sét, Osimát. Általuk talán az erőszak is emberivé válhat.

B. A.

Robert DeNiro
a New York,
New York
című filmben

Varázslatos előtétetek

Sokat lehet hallani arról, hogy a videotechnika mindenféle speciális beavatkozást – a kép valamilyen, különleges megváltoztatását – gombnyomásra leegyszerűsíti, tehát ráérünk vágáskor (editálásor) ezeket a változtatásokat létrehozni.

A fenti állítás két szempontból nem igaz. Az egyik: bár valóban nagyon sokféle beavatkozást tesznek lehetővé ezek az SEG-berendezések (Special Effect Generator), de drágák és nehezen kölcsönözhetőek (ha egyáltalán kölcsönözhetőek). A másik: az így létrehozott szabványhatások száma összehasonlíthatatlanul kevesebb, mint amit a különböző optikai cégek előtétteként kínálnak, elérhető áron. Ezen utóbbiak variációs lehetősége szinte kimeríthetetlen, elérhetőek a visszaközösítő szabványlátványok.

Szokás ezeket a „segédeszközökét” szűrőknek nevezni. A legtöbbjük azonban sem a fényt, sem annak színét nem „szűri”. Helyesebb talán, ha egyszerűen *előtét*eknek vagy esetleg special effect előtétteknek nevezzük ezeket.

Megpróbálunk vázlatos áttekintést adni ezekről az előtétkekről, persze a teljesség igénye nélkül, csak a legfontosabbakra összpontosítva.

Dioptriás előtét

Szinte minden videokamera/kamkorder olyan varioobjektívvel van ellátva, amelyen van MACRO-állás. Ez azt jelenti, hogy nagyon közeli dolgokat is lehet ily módon rögzíteni. A baj ott kezdődik, amikor ilyen közeli képről varióval szeretnénk „eltávolodni”, illetve ilyen közeli képhez szeretnénk „érkezni”. Mert ez a MACRO-állás fix fókuszátválsághoz (megpedig a vario legnagyobb látászögéhez) kapcsolódik, ilyenkor objektívünk megszűnik varióvá lenni.

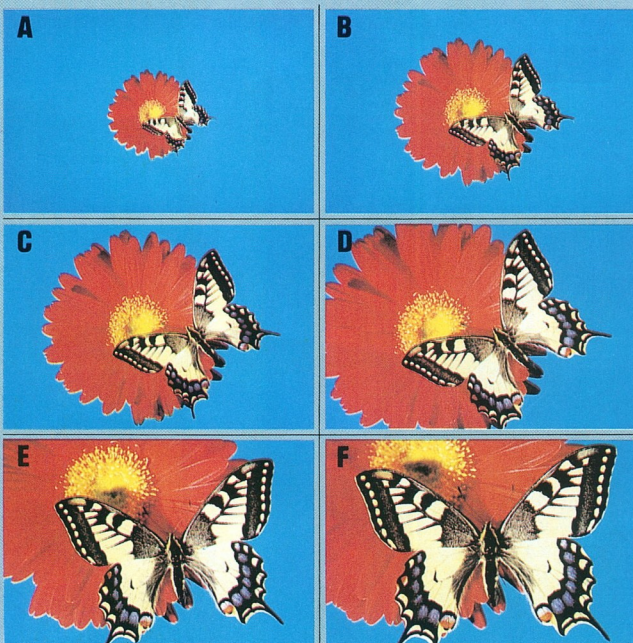
A megoldást egyszerű dioptriás lencse szolgáltatja, melyet objektívünk elé kell helyezni (becsavarni a szűrőfoglatba). Ha például a legközelebbi egyszerű objektívünkkel olyan képvágást tesz lehetővé, mint az **1. ábra A** képe, akkor +1 dioptriás előtéttel a B képvágás érhető el, +2 dioptriával a C képvágás, +3 dioptriával a D képvágás, +4 dioptriával az E képvágás, +5 dioptriával az F képvágás.

Ez utóbbi esetben mintegy 15 cm-re közelíthetünk meg témánkat, míg az A képvágást kb. 60 cm-ről tudtuk elkészíteni. Ha varióknál átlagosa négyszeres (4x) – márpedig ez egy átlagos kamera variója – akkor egy gépmozgással el tudunk jutni A képké-

től +7 dioptriáig minden lépcső előállítható, és a +7 dioptriás előtéttel már egészen extrém közeli képvágás is elkészíthető.

Fellezett előtét

Itt kell szólnunk egy különleges előtét-

1. ábra

vágásból F képvágásba vagy fordítva.

Tudvalevően az egymásra rakott dioptriás lencsék dioptriaszámai egyszerűen összeadódnak. Nem kell tehát egy teljes sorozatot vásárolnunk. Nagyon sokféle feladat oldható meg a következő sorozattal: +1, +2, +4. Ebből a három lencséből +1 dioptriá-

ról, a félbevágott dioptriás lencséről. Ez a *fellezett előtét* azon a részen, ahol nincs az objektívünk előtt, ott annak élessége mondjuk végtelen (távoly utcakep például); ahol az objektívünk előtt van, ott az élesség a dioptriáértékétől függően akár 15–20 cm is lehet. Ilyen módszerrel lehet például a **2. ábrán** látható képet létrehozni. Normá-

lis esetben (előtét nélkül) ilyen éles-ségtartományt az objektívünk nem képes átfigni.

Átmeneti szűrők

Sokszor előfordul – pl. nappal szemben készülő felvételeknél – hogy az égbolt túl világos, fehér. Ilyenkor az lenne a jó, ha valamilyen módon csökkenteni tudnánk az égbolt fényességét, de a képtér also felében szeretnénk megtartani az ottani tónusviszonyokat. Ezt a célt szolgálják a **szürke átmeneti szűrők**, amelyek egy egyenes mentén finom átmenettel megszűnnek szürkék lenni. A szürke „szín” azért fontos, mert a kép színét nem változtatja meg, csak az „expozíciós” értéket befolyásolja.

A nagyon szürke szűrőkkel alkonyi hangulatot tudunk varázsolni.

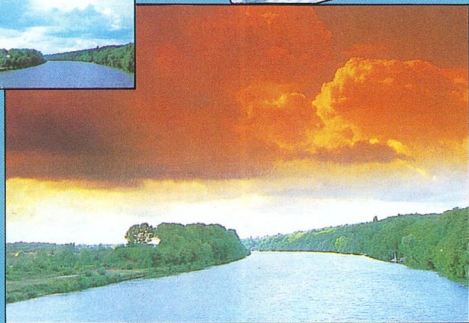
A **3/A ábrán** egy 2-es erősségű szürke átmeneti szűrővel készült kép látható (bal sarkában a szűrő nélküli felvétel). Jól érzékelhető, hogy ezzel a módszerrel a szinte részletmentes felhős égbolttól egy látványos, gomolygós-felhős képet sikerült készíteni. Itt kell megemlíteni, hogy szinte minden szinből kaphatóak ilyen átmeneti szűrők. Ezeket különleges képi hangulatok létrehozására lehet használni. A **3/B ábrán** az előbbi táj látható dohánybar-na átmeneti (2-es Tabak) szűrővel.

Spot-effektek

Ha a kívánalmaink olyanok, hogy a kép közepe legyen éles és jól látható, a többi része pedig lágy, életlen, esetleg színesedjen el, akkor ezt az ún. spot-

3. ábra (A)

filterekkel érhetjük el. Ha egy dioptriás lencsét közepén kifúrunk, akkor a „lyuk mögötti” képet élesre állítva annak környezete nyilvánvalóan életlen, lágy lesz. Ez a legegyszerűbb módszer, ennek eredménye látható a **4. ábrán**. Ha bármilyen színes szűrővel tesszük ugyanezt, akkor az ún. Color-Spot elő-téteket kapjuk. Ezek a képtér közepét kivéve a környezetet színezik (torzítják). Ilyen képet mutat az **5. ábra**.

Képszoorzások

Ha objektívünk elé valamilyen prizmat (síklapokkal határolt üvegtestet) helye-zünk, akkor a prizma lapszámának és elrendezésének megfelelően a való-ság (a témánk) többszörösen képező-dik le kameránkban.

Ezeket két nagy csoportra oszthat-

juk: centrális elrendeződésűekre és párhuzamos elrendeződésűekre.

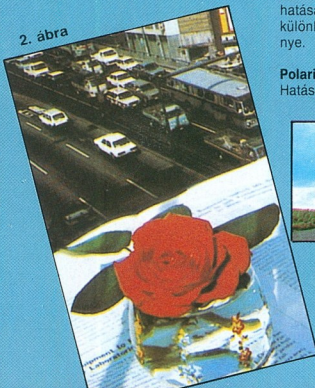
A **6. ábrán** a leggyakoribb típusok sematikus rajzát láthatjuk: a centrális elrendezésű: (A) háromszorozó, négy-szerező (vagy kereszt-prizma), ötszö-röző (vele készült kép a **7. ábrán**), hatszorozó, valamint a párhuzamos elrendezésű (B) háromszorozó (vele készült kép a **8. ábrán**) és hatszorozó prizmákat.

Az előtétprizmák foglalatja olyan, hogy azok az optikai tengely körül elforgathatók, képelemeinket tehát tet-szőlegesen mozgathatjuk.

Csillag-effektek

(Star- vagy Stern-szűrők)

Ezek a leggyakrabban használt – és

2. ábra

talán éppen ezért eléggé lejárattot – előtettek. Szintelen üveglemezbe va-lamilyen sűrűséggel rácsot karcolnak. Ha a felveendő képünkben erős fényforrás (vagy villogás) van, akkor ennek képe ezen a rácson „elkenődik”. Így keletkeznek azok a csillagocsókák, amelyek nagysága a bekarcolt rács sűrűségétől, ágainak száma pedig a rácszatot geometriájától függ. 4–32 ágú csillagig készülnek ilyen előtettek. A **9. ábrán** egy 16-szoros előtéttel készült naplemente látható.

Sikerült mikroszkopikus prizmacs-kákból is előtetteket készíteni. Ezek a kép fénylő pontjait a spektrum színeire bontott csillagoként képezik le. A kétá-gútól egészen a 72 ágúig mindenféle készült ezekből a Spectra-Star előtetek-ből. A **10/A ábrán** a 4 ágú Spectra hatása látható, míg a **10/B ábrán** a különleges Spectra-Quadro eredmé-nye.

Polarizációs szűrők

Hatásuk abban mutatkozik, hogy a po-

larizált (egy síkban rezgő) fényt „ki tudják szűrni”. A sík felülről vissza-vert fény pedig polarizálódik. Ha tehát egy üveglap (ablak) mögött van valaki, az üveglapban pedig mint egy tükrö-ben tükröződik a külső világ képe (ez a kép polarizált fényből áll), akkor az üveg mögötti világot csak úgy rögzít-he-tő (látni), ha a poláros képet kiszűrjük. A szűrés a szűrő optikai tengely körüli forgatásával érhető el. A **11. ábrán**kon ilyen képpár látható (A – szűrő nélkül, B – szűrővel).

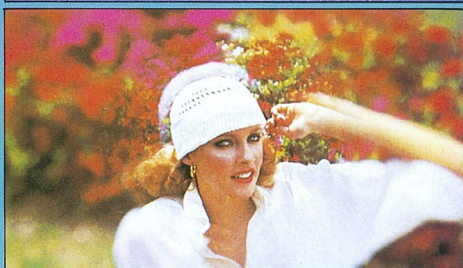
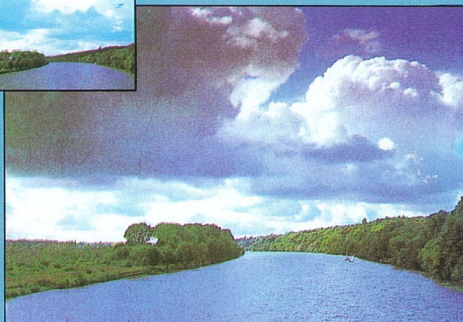
Maszkok

Nevelteséges dolog, de néhány cég lát-cső-, kulcslyuk- stb. effektek létrehozá-sához maszkokat is gyárt. Ezt kár lenne vásárolni, hiszen fekete fotókartonból mi magunk is készíthetünk ilyeneket, saját ízlésünknek megfelelően. Példa-ként azért álljon itt (**12. ábra**) a francia Cokin-cég néhány maszkja.

Szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy fényképezéshez, filmtelvételek-

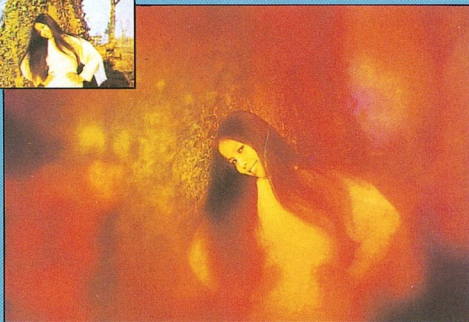
3. ábra (B)

4. ábra

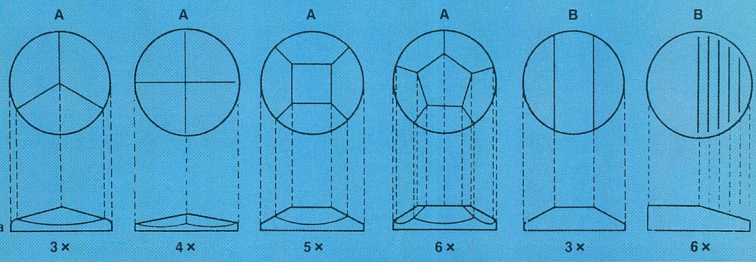

5. ábra

hez és videózáshoz *ugyanazok* a szűrők használhatók. Nincs külön szűrő erre vagy arra. Akinek tehát fotós vagy amatőr filmes múltjából vannak "szűrői", nyugodtan használja videokamerájához és esetleg leendő Still-Videó kamerájához is.

Rák József

6. ábra

7. ábra

8. ábra

9. ábra

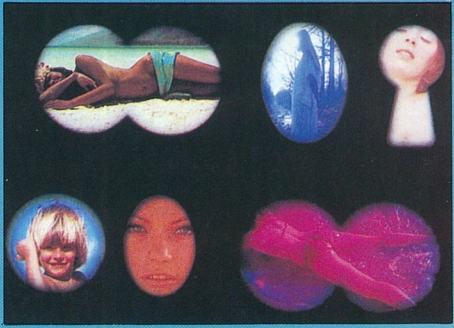
10. ábra (A, B)

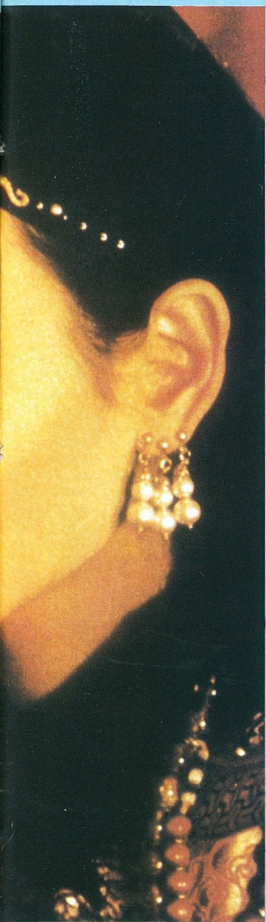
11. ábra

12. ábra

tőrekszik megérteni Kinát. Ettől függetlenül erőteljes fizikai és érzelmi vonzódást érez az ország iránt: „érzelmeim a mélyből ébrednek fel ezeken a földeken”.

Az ország mellett a legnagyobb vonzó az excsászár személyéhez fűzte. „Elbűvölt ennek az érdekes személyiségnek az élete és a sok szenvedése, ami jellemző az egész évszázadra” – mondta a rendező. Olvasta a *Kína császára voltam* címmel megjelent emlékiratát – a menyekből a földre ereszkedő, s egészen egyedi emberi metamorfózison áttesző császár életének hitetlen krónikáját –, amely végül is Don Ranvaud könyve mellett a forgatókönyv gerince lett. Pu Ji mindent megélt, amit egy közönséges halandó megélhetett, s amire egy császár a legsötétebb (vagy talán legmerészebb) álmaiban sem gondolhatott.

Pu Ji 1908-ban gyermekfejjel, alig háromévesen – miután elrabolták otthonából, anyjától – lett „a földkeresség legmagányosabb gyermeke” (saját szavai), a világ legnépesebb országának mindenható ura. A despota gyermekuralomnak – s a 4000 éves császárságnak – a vucsangi felkeléssel kirobbant forradalmi hullám vetett véget. Ez a hullám 1912. január 1-jén elsöpörte a Csing-dinasztiát, letaszította trónjáról a Menneli Birodalom urát, s Szun Jat-szen elnöklévé kikialtotta a Kínai Köztársaságot. Pu Ji azonban maradt ott, ahol eddig is fogoly volt: az aranyalkitkában, a Tiltott Városban.

A reakciós erők restaurációs politikájának következtében a gyermekcsászár 1917–24 között újra visszakérült a hatalom csúcsára. Az ország soha nem látott hanyatlása közepette élte az udvar fényűző életét, miközben egyetlen embernek sikerült igazán közel kerülnie hozzá, a skót Reginald Johnstonnak. Az ő révén azután nemcsak nyelveket

tanult és ismereteket szerzett, hanem először kapott információkat a Kínán kívüli világról is. A nevelő, hogy bevezesse tanítványát a nyugati világba, a *Harper's Bazaar* egy átiratát ajándékozta neki, amely szinte bibliaiul szolgált Pu Ji számára. 1924-ben, amikor – Johnstonnal az oldalán – újra menekülni kényszerült a köztársaságok elől, Tiencsinben bukkant föl, ahol az ópiumháborúk óta a nyugati érdekek előtt megnyitott kikötővárosban már a tanultak szerint élte nagyvilági életét. Pu Ji furcsa császársága a japán megszállás alatt folytatódott. A bábfigurából azután – értelemszerűen – háborús bűnös lett, akire szovjet fogság, majd halálós ítélet várt Kínában. Végül 1949-ben kegyelmet kapott, majd egy átnevelő tábortan töltött néhány év után a kertészek vezetésével lett Peking botanikus kertjében. Az excsászár 1967-ben halt meg, amikor Kínában megkezdődött a hírhedt kulturális forradalom.

Bertolucci két kritériumnak akart egyszerre megfelelni: egyesíteni akarta annak a császárnak a képét, aki gyermekfejjel került a trónra, s vesztette el azt, miközben (akaratán kívül) egy korrupt hatalom üres szimbóluma lett, azzal a császáréval, akinek története „EGY nevetséges ember” tragédiája. Életében az a legmeglepőbb, hogy 50 éves korában „normális emberré” vált, megtanult dolgozni, kétkézi munkát végezni, s hétköznapi – immár a saját maga választotta feleség oldalán – élni. Bertolucci vállalkozásának eredménye egy monumentális, 160 perces opusz lett, egy fenségesen hőmpolygó epikus eposz, amely szerencsésen elkerülte a szuperfilmek buktatóit.

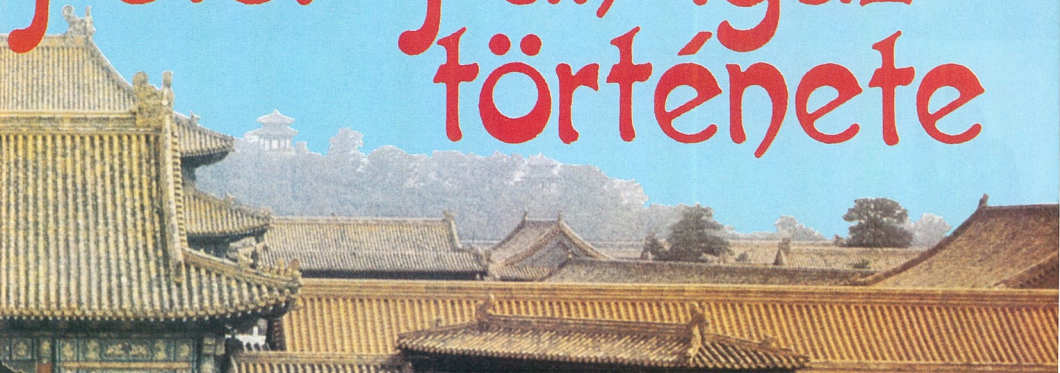
Az *utolsó császár* (The Last Emperor, 1986–87) elkészítése – a rendelkezésre álló 40 millió (!) dollár ellenére – nem volt könnyű feladat. Bár a kínai hatóságok ré-

széről minden segítséget kaptak, hogy nyugodt körülmények között dolgozhassanak, a forgatás így is több mint 6 hónapot vett igénybe. Még a Tiltott Városban is forgathattak, ahová pérdig idegen, sőt régebben még egyszerű földi halandó sem tehetett be a lábát. A kínai néphadsereg 3000 katonája állt a stáb rendelkezésére, és rajtuk kívül még az egyszerű statiszták további tízezerei. Ezt a hatalmas tömeget nemcsak irányítani, mozgatni kellett, hanem meg kellett szervezni az ellátásukat is. A császár egy John Lone nevű kínai színész alakította, aki a Pekingi Opera tagjából lett a Broadway, majd néhány hollywoodi produkció ünnepeit csillaga. Szinte az egyetlen, nem kínai származású színész a Johnstons szerepében újra az egykori nagy sikereinek régiójába emelkedő Peter O'Toole volt. A három nemzet – angol, olasz és kínai – filmeseinek összefogásával létrejött film több változatban készült, gondolván arra, hogy az igényeknek megfelelően így különböző verziókban lehet majd vetíteni a mozikban és a televízióban. A kitűnő színesi alakításokkal fémjelzett, lenyűgöző s ugyanakkor művészi, megrendítő erejű alkotás sikerének másik „záloga” az az Oscar-eső – a különböző kategóriákban 9 díjat nyert 1988-ban –, amellyel ezúttal teljesen megérdemelten jutalmazták a produc-

Pu Ji „különleges császár volt, egy illuzórikus birodalom ura, amely birodalom csupán eunuchok, ágyasok és család funkcionáriusok luxusbordélyja volt. A kínai nép akkor már elhagyta ezt a helyszínt. Úgy is fogalmazhatnánk – összegezve véleményét Bertolucci – „ahogy Leone mondta: »Volt egyszer egy Kína«” Volt egyszer egy kínai Peter Pan.

Szilágyi G. Gábor

Peter Pan igaz története

Volt egyszer egy rockzenekar, úgy hívták: Neurotic. Évekig csak arról volt nevezetes, hogy egzaltált zenélésével a legkitartóbb közönséget is szét tudta oszlatni, a tagok jöttek-mentek, csak a gitáros-frontember Pajor Tamás személye nem változott. Ő már nyolc évvel ezelőtt is neuroticus volt, tizennyolc évesen igazi punk, rövid, lenyalt hajjal, fekete-re mázolt szemekkel.

A Neurotic úgy másfél éve mintha lerázta volna magáról a korábbi bántó pontatlanságokat és érdekletlenséget, és Pajor Tamás ötleteitől, élettől burjánzó szövegeihez Magyarország először igazi rapzenét kezdett játszani. A közelebb-távolabb állók felkapták a fejüket, és ekkor kezdett Xantus János filmrendező is foglalkozni ezzel a gondolattal, hogy jó lenne legalább arhiválni ezt a zenét. Filmről ekkor még szó sem volt, csak a *Break* című szám rögzítésére gondolt (ez önálló egység maradt a végső változatban is, a fővároson végighajtott rendőrautó hátsó üléséről hallhatjuk a dalt). Ötleteről az 1987-es Filmszemlén beszélt Dárday Istvánnak, a Mozgóképp Innovációs Társulás vezetőjének, és akkor alakult ki az új koncepció: ebből film is lehet-

te. Forgatókönyv egyáltalán nem létezett, a Rocktérítő teljes mértékben egy hatvanas évekbeli francia irányzat, a camera stylo szellemében készült, azaz kamerával, még-hozzá videokamerával íródott. Hosszú forgatás volt, több, mint egy évig tartott, mivel sohasem volt együtt a teljes költség, a stáb hol hitelbe, hol hazaródrozva dolgozott – ha éppen akadt miből, rögzítettek egy koncertet vagy a főszereplő-höz, Pajor Tamáshoz kapcsolódó eseményt. Klöppfer Tibor operatőr, aki magánpasszióból már korábban is számos koncertet vett videóra, most egy bérelt Panasonic M3-sal dolgozott – ha éppen tellett a költségvetésből, többet is használtak. A '87-es évi tesztek szerint a legjobb amatőr kamera így vált kényserűségeből a film „tollává”. A videót mint eszközt nyilvánvalóan olcsósága miatt választották az alkotók, Xantus János szerint azonban a végső formában nem szabad érződnie a hiányoknak, a kompromisszumoknak: azokat úgy kell beépíteni, hogy lehetőség szerint a film előnyére váljanak. A Panasonic M3 fényérzékenysége azonban gyakorlatilag az emberi szemével azonos, tehát olyan helyeken is rögzíteni lehetett vele az eseményeket, ahol a legjobb filmkamerákhoz is világítás, a spontaneitást megőző beállítások kellettek volna.

Ezúttal a film valóban a videokamerával született. Nem a klipek túlszinezett, „sűrűre” vágott képét mutatta a rock and rollról, hanem azt a holdidőket, izzadsággal, állandó idegeskedéssel teli hazai világot, amit a színpad előtt és mögött imbolygó videokamerák mindig hűsége-sen rögzítenek. Több koncerten nem is készült külön hangfelvétel, mert hiányzott a pénz, és az eredeti légkört éppen az az esetlegesség idézte vissza, amit a kamera mikrofonja rögzített. Hasonlóan ehhez a látszólag hanyag, tűnődő valóság-rögzítéshez, a filmben iktatott két „kamaraopera” is a klipek happy rock and roll értelmezését akarja cáfolni. Klipesen irracionális világunkban ugyan a magyar undergroundréteg már-már mitológiai figurái tűnnek fel – Dixi, Pauer Henrik – a Fiatal Művészek (akváriumszerűvé lényegített) Klubjában, furcsa esztelenségükkel azonban mégis inkább elidegenítően hatnak.

A Rocktérítő nagyon szomorú film. Arról szól, hogy Magyarországon nem létezhet igazi rock and roll: „... Mert az az ember, akiből olyan indulattal robbannak ki a dolgok, hogy még a hallgatóság utolsó soraiban is erősen hallatszának, az nem tud olyan környezetben élni, ahol tíz vagy tizenegy órákor lekapcsolják a fókapsolót, mert a környék lakói már nyugovóra tértek. Az igazi rock and roll olyan fokú devianciával jár együtt, amit egy korán fekvő ország sajnos nem tud tolerálni” – magyarázza a rendező. Ez a felismerés ragadhatja egyre elke-seredettebb és végül már onpusztító kitoréskre a főszereplő Pajor Tamást. A film egyik legdrámaibb epizódja, amikor egy sikertelen koncertjéről és a végül sebesülésével végződő dühöd rombolásáról készült videofelvételt nézi vissza új-

ra a kamera előtt, immár rongyosra, de depolyált karral.

Végül a Rocktérítő a több mint egyéves, kényszerből erényt kovácsoló forgatási metódusának köszönhetően, hogy a történet túllépett a zene körén és ezzel új, mélyebb dimenziót is kapott. A Neurotic ugyanis időközben testületileg szakított addigi rock and roll életvitelével, megtértek Istenhez, és ma is egy keresztény gyülekezet tagjai. A filmben ez mintegy keretet képez az eredeti téma körül: a nyitóképeken az új felállású istenes zenekar Jezusról énekel, befejeződik pedig öltönyben, a Möricz Zsigmond kortér járókelői között zenélve próbálnak másokat is megtérésre ösztönözni. Itt már egy rövid hajú, nyakendős Pajor Tamást láthatunk viszont, aki elégedett volt a róla készült filmmel, de az említett kamaradarabokban már nem vállalt színes szerepeket.

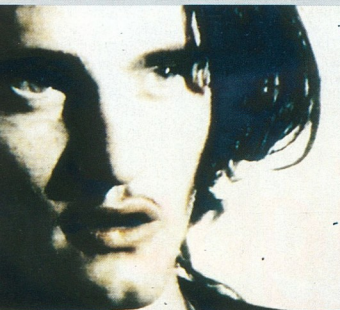
A Rocktérítő alapvetően moziforgalmazásra találták ki – Magyarországon széles körű népszerűsége más formában aligha számíthat valaki –, ezért a videomuszterről külön filmváltozat készült, amit a másoláshál kisse túlvézeletemek, hogy a filmszalag így itt-ott beégre, túl harsány tónusokkal emlékeztessen a videóra, mint közegre, ami a pusztá technikán túl is hordoz valami üzenetet.

A film tehát, ami természetesen videokazettán is hozzáférhető, jóval túlnőtt az eredeti elképzelésen. Megőrzi ugyan egy valahai rockegyüttes néhány dalát, de ennél jóval többet is: a főtáncos évek ifjúsági mozgásaiból dokumentál egy szeletet.

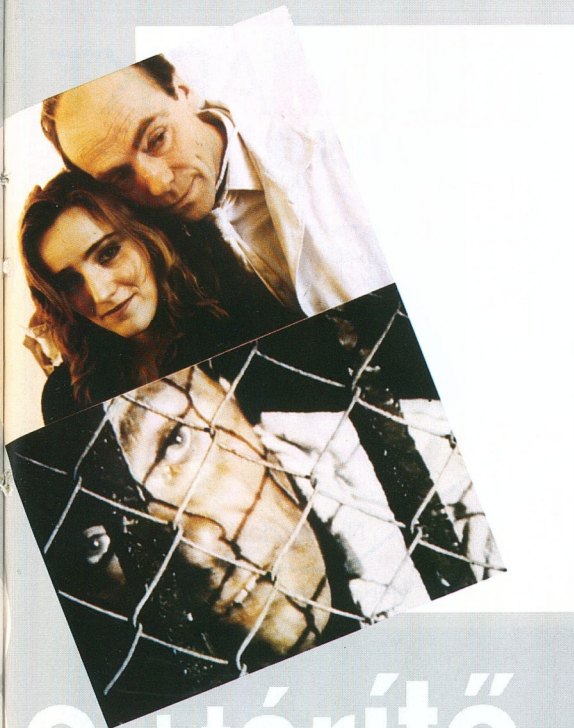
Urbán
Mariann
és Gémes
(Dixi) János

Torma Tamás

Pajor Tamás

Pauer Henrik, Urbán Mariann és Pajor Tamás

Molnár Ildi
és Vác (Berti) Adalbert

Ocktérítő

Bojki
(Zsírát)
László,
Dixi,
X. J.
és Klöpfler
Tibor

KOMA ELEKTRO **M**ARKT

VIDEO · TV · AUDIO

- Videokamerák
- Videomagnók
- Színes televíziók, monitorok
- Hifi tornyok Wien
- Autórádió -magnók
- Kazetták
- Számítógépek
- Mikrohullámú sütők

■ **MÜNCHEN 40 (NSZK)**
Dientzenhofer str. 66.
Tel.: 00-49-89-3118454

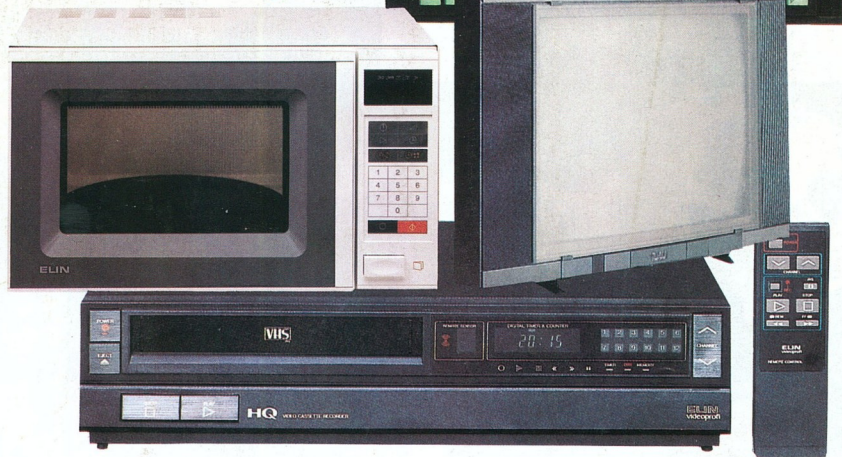
■ **GATTENDORF (AUSZTRIA)**
Hauptplatz 13.
Tel.: 00-43-2142-6674

FISHER

ELIN

**A készülékeket GELKA
garancialevéllel árusítjuk!**

SAMSUNG

Panasonic

Mwst. adóvisszatérítés előre!
UDVARIAS, MAGYAR NYELVŰ KISZOLGÁLÁS!
Az üzlet előtt tágas parkolási lehetőség!

A KOMA Elektro-Gelkaker közös mintaboltjában kiválaszthatja, kipróbálhatja és megrendelheti az Önnek tetsző készüléket.
VII., Dohány u. 48. Tel.: 222-075/227-842 Csomagküldés müncheni raktárunkból.

Hasonlítsa össze árainkat a nagyáruházak áraival!